



TĖVIŠKĖS ŽIBURIAI

THE LIGHTS OF HOMELAND

Lietuvos nacionalinė
M. M. Žvydas biblioteka

PM 40012376 R09408

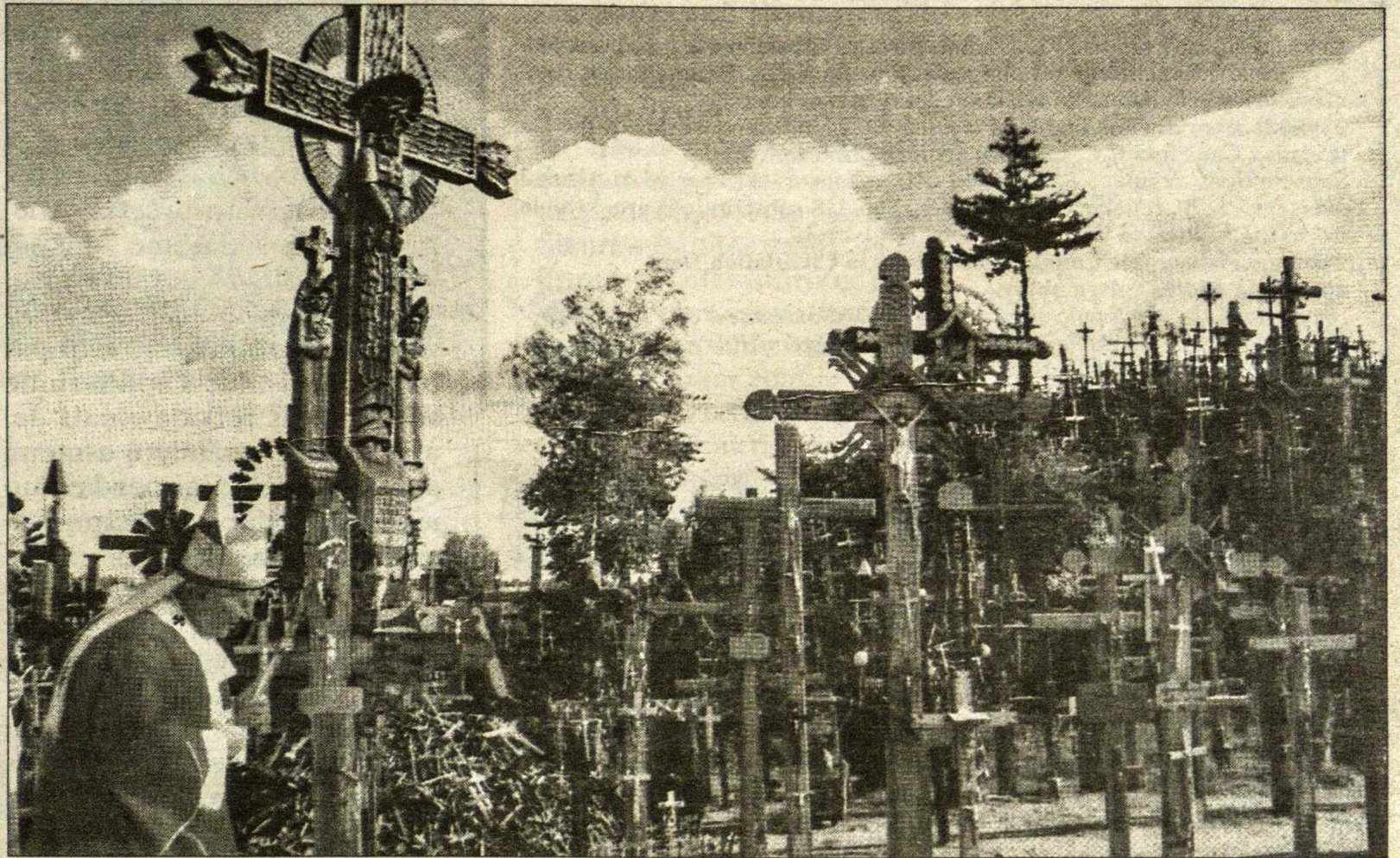
Nr. 19 (2878) 2005 MAY-GEGUŽĖ 10 • LIETUVIŲ SAVAITRAŠTIS - LITHUANIAN WEEKLY • tevzib@pathcom.com • Nr. kaina - \$1

Pabaiga ir pradžia

Nuo Antrojo pasaulinio karo pabaigos (1945 m. gegužės 9 d.) prabėgo jau 60 metų. Tai žymi sukaktis, liečianti visą pasaulį. Vienur ji švęsta labai iškilmingai, kitur tik paminėta.

KARUI pasibaigus laimėtojai triumfavo, pralaimėjusiems liko skaudus susimąstymas, o Lietuvai – antroji ir ilgoji raudonųjų rusų okupacija, susilaukusi ginkluoto pasipriešinimo, trukusio visą pokarinį dešimtmetį. Nuo komunizmo grėsmės pasitraukusiems į Vakarus lietuviams karo pabaiga reiškė naujo, nepažįstamo gyvenimo pradžią. Taigi nuo jos taipgi jau 60 metų prabėgo. Tai išeivikoji sukaktis. Ta proga verta kai ką ir prisiminti. Pabėgėliai prarado savo gimtąjį kraštą, daugelis paliko gimines, draugus, artimuosius, nutraukė mokslą, paliko nuosavybes ir atsidūrė senų barakų, ištuštėjusių kareivinių aplinkoje, dar tebesmilkstančių sugriautų miestų pašonėse. Didelė ir aštri nežinia tvyrojo visiems prieš akis. Šiandien prisimenant tą ypatingą ir skurdžią būklę, kyla klausimas, ar mes, pasitraukdami iš tėvynės ką nors laimėjome? Sudėję visus nepriteklus, vargus vargelius, palyginę juos su kitais žmogiškaisiais poreikiais, pamatėme, kad pasitraukdami nuo būsimos priespaudos vis dėlto laimėjome vieną svarbų dalyką, būtent – laisvę. Karui pasibaigus ją pajutome ir kone pačią pirmąją dieną šokome organizuoti naują lietuvišką gyvenimą, davusį pradžią ir šių dienų veiklai. Be lėšų, be jokios finansinės paramos, be pastovių gyvenviečių, o tik laisvės suteikto stipraus ryžto vedami ir patriotinių nuotaikų skatinami, kūrėme savąją spaudą, mokyklas, gimnazijas, sporto klubus, kitas mokslo bei meno institucijas, administracines apygardas ir apylinkes. Toji sąranga bent kurį laiką tenkino gimtąjį kraštą praradusių dvasinius polėkius.

VISOSE pabėgėlių stovyklose demokratinio modelio “mažytės Lietuvos” kūrimas ir vaizdavimas, vėliau pavadintas Pasaulio lietuvių bendruomenės vardu, padėjo tokius tvirtus organizacinius pagrindus, kad ir po pasaulį išsisklaidžius pradėta visokeriopa veikla buvo ne tik tęsiama, bet ilgainiui ir stiprėjo. Toje sutelktinėje veikloje ryškėjo laisvos Lietuvos vizija, atremta į tvirtą tikėjimą, kad tiesa vis dėlto turi laimėti. Tai ir įvyko, tik ne taip greitai kaip laukta. Per ilgai stovėjusi “geležinė uždanga” keitė ir grįžimo į tėvynę galimybes bei planus, tėvams senstant ir išmirštant, o vaikams įsitvirtinant savo gimtose šalyse. Jaunesni pabėgėliai, tapę lietuvių išeivijos branduoliu, sulaukė Lietuvos išsivadavimo iš okupacijos ir jautėsi neklydę skelbdami, kad tiesa laimėsianti. Vokietijoje, pabėgėlių stovyklose, betgi maišydavosi ir kitokia “tiesa” skelbiantys KGB pasiuntiniai, uniformuoti ir neuniformuoti, kvietę grįžti į tėvynę, tą pažangią Tarybų Lietuvą, kurioje geri keliai, aukšto lygio kultūrinė veikla, nemokamas švietimas ir t.t. Tie kviesliai, deja, tik retą kurį prisiviliavo. Dauguma laikėsi psichologinės ir logiškos negrįžimo motyvacijos, būtent – kaip gali grįžti į santvarką, nuo kurios bėgai. Kas šiandien nuo ko bėga, klausimas jau kitas ir ne visiems suprantamas. Kaip ten bebūtų, ir naujieji ateiviai jungiasi į išeivikąjį gyvenimą, kuris buvo pradėtas karui pasibaigus. Belieka tikėtis, kad lietuviškoji išeivija, naujoms jėgoms vis įsijungiant, tęs ir įvairins veiklą, pritaikys prie besikeičiančių sąlygų, kad padaryta pradžia nesusilauktų pabaigos. Č.S.



Šventasis Tėvas Jonas Paulius II žengia į Kryžių kalną Lietuvoje 1993 metais rugsėjo 7 dieną
Nuotr. A. Mari

Kai buvo deginamos knygos

Sovietinės ir prosovietinės linkmės žiniasklaida neigiamai žvelgia į prieškarinę Lietuvos nepriklausomybę, iškreipia jos laimėjimus, padarytą pažangą.
Prof. ZIGMAS ZINKEVIČIUS pastebi tas iškraipas ir išryškina tiesą

Sovietų okupacijos metais apie Lietuvos Respubliką buvo paskelbta labai daug melo. Tada Lietuvos istorijos 1918-1940 m. laikotarpį buvo galima vaizduoti tik neigiamai, arba visai jo neliesti. Bolševikinė propaganda stengėsi visai menkinti Vasario 16-osios akto ir apskritai Lietuvos Respublikos sukūrimo reikšmę. Sovietiniai istorikai: Juozas Žiugžda, Bronius Vaitkevičius, Romas Šarmaitis ir kiti tvirtino, kad po Pirmojo pasaulinio karo Vincas Mickevičius-Kapsukas atvedė į Lietuvą Raudonosios Armijos dalinius ne šaliai okupuoti, bet esą tada joje vykusį “socialistinę revoliuciją”. Tauta buvo net verčiama švęsti okupavimo dieną – gruodžio 16-ąją, kurią Vladas Niunka pavadino “tikrojo lietuvių tautos valstybingumo gimimo diena” (!). Sunku įsivaizduoti didesnę demagogiją, ciniškesnę istorijos klastojimą.



Juozo Lukšos-Daumanto knyga *Partizanai*, išversta į švedų kalbą, išleista 2005 m. Švedijoje 10,000 tiražu ir pavadinta *Miško broliai*. Vertėjas - Jonas Oehman. Nuotrauką parūpino S. Sajauskas

Vertinant Lietuvos Respubliką tuomet buvo meluojama be jokio saiko. Griebtasi visokių nutylėjimo ir tiesos iškraipymo triukų. Pirmuoju istorijos falsifikuotojų smuiku griežė Juozas Žiugžda, buvęs mokytojas lituanistas, bet po Antrojo pasaulinio karo persikvalifikavęs į bolševikams vergiškai paklusnų istoriką. Šių eilučių autoriui 1945-1946 m. teko klausyti jo Vilniaus universitete skaitomų Lietuvos istorijos paskaitų. Kadangi tuomet buvome jau nebe naujokai, prieškarinėje gimnazijoje gerai išmokyti istorijos, daugelis stropiai perskaitę Adolfo Šapokos, kiti ir dar kelis kitus Lietuvos istorijos veikalus, todėl lengvai galėjome atskirti tiesą nuo falsifikacijos, kuri jųromis liejos iš J. Žiugždos lūpų. Koktu būdavo klausytis perdėto pataikavimo Maskvai, garbinimo viso to, kas priklausė ne Lietuvos, bet Rusijos istorijai. Ne tik Žiugždos paskaitose, bet ir ano meto spaudoje Lietuvos Respublika buvo vien tik šmeižiama. Ypač peikta tariamoji prezidento Antano Smetonos “dik-tatūra”. Buvo tvirtinama, kad 1918-1940 m. nebūta jokio Lietuvos valstybingumo, kad toks atsiradęs tik įsijungus į SSSR (!). Tokių ir panašių absurdu – ištisos marios. Jų galima būtų neprisiminti, jeigu tam tikri recidyvai nepasiektų mūsų laikų. Dėl to nors trumpai būtina juos paliesti.

Šiandien mums naivūs atrodo ano meto sovietinių istorikų dešimtmečiais žmonėms į galvas kalti melai, nežaboti Lietuvos Respublikos šmeižimai, visokie plepalai apie tariamą Lietuvos Respublikos ūkio, kultūros ir mokslo “smukimą”. Net kitataučiai stebėdavosi mūsų propagandistų uolumu vykdant “tautų tėvo” – Stalino užsakymą. Jie sprendė tik iš viešųjų pasakymų bei sovietinės žiniasklaidos. O ką provincijoje darė smulkūs vietiniai propagandistai! Deja, jų balsas užsienio ir apskritai viešumos nepasiekdavo! Sunku įsivaizduoti, iki kokių nesąmonių ten būdavo nusišnekama. Kaip Vilniaus universiteto dėstytojai, tekdavo taisyti stojamųjų egzaminų rašomuosius darbus, tarp jų ir tokius, kuriuose būdavo liečiama Lietuvos Respublika. Kokių tik “stebuklų” neperskaitydavome! Kartą daug juoko (reikėjo verkėti) sukėlė vieno provincijos mokinuko rašomajame darbe frazė apie tai, kad “buržuazinėje” Lietuvoje nebuvo geležinkelių (!).

Nukelta į 3-ią psl.

Šiame numeryje

Kai buvo deginamos knygos - 1,3 psl.

Lietuvos partizanų kovos - 2,3 psl.

Skomantų piliakalnis - 4 psl.

Ar tapome laisvi, saugūs ir nepriklausomi? - 4 psl.

Sekminės - Šventosios Dvasios diena - 5 psl.

Apie meilę ir klastą - 8 psl.

Novelė - Amerika - 8 psl.

Knyga apie netolimą praeitį - 9 psl.

Esu 1863 m. sukilėlio provaikaitis - 10 psl.

Svaigalai žmonių gyvenime - 12 psl.

TĖVIŠKĖS ŽIBURIAI

THE LIGHTS OF HOMELAND

2185 Stavebank Rd., Mississauga, ON L5C 1T3 Canada.

Tel. 905 275-4672 • FAX 905 290-9802

E-mail: tevzib@pathcom.com • www.tzib.com

Agreement No. 40012376 PAP Registration No. 09408. CPM 1001760.
LEIDĖJAS: Kanados lietuvių kultūros draugija "Žiburiai".
REDAGUOJA: vyr. red. prel. dr. Pr. Gaida, R. Sakalaitė-Jonaitienė,
 Č. Senkevičius, techninė red. V. Tumosienė. Metinė prenumerata - \$50, rė-
 mėjo - \$60, garbės - \$70. Oro paštu į užjūrius - \$170, paprastu paštu - \$60.
 Amerikoje - JAV dol.

Keičiant adresą kreiptis į "TŽ" administraciją. Už skelbimų turinį redakci-
 ja neatsako. Rankraščiai taisomi redakcijos nuožiūra. Bendradarbių pasi-
 rašyti straipsniai nebūtinai reiškia redakcijos nuomonę.

Tėviškės žiburiai (The Lights of Homeland) is published weekly by the Li-
 thuanian Canadian R.C. Cultural Society "Žiburiai", Inc.

Subscriptions: regular - \$50, patron - \$60, sponsor - \$70 per year. Airmail
 overseas - \$170, regular mail overseas - \$60. US subscriptions are payable
 in US funds. Printed in Canada. ISSN 0040-4063.

Return undeliverable Canadian addresses to Circulation Dept.
 at mailing address given above.

We acknowledge the financial assistance of the Government of
 Canada, through the Publications Assistance Program (PAP),
 toward our mailing costs.



RELIGINIAME GYVENIME

Šv. Tėvas Jonas Paulius II, pirmasis per 455 metus ne italas tapęs popiežiumi, iš kar-
 to po savo išrinkimo 1978 m. buvo priimtas "mandagiai", bet sulaukė šiltesnio priėmi-
 mo pasakęs pirmą - improvi-
 zuotą kalbą itališkai. Joje jis
 ragino: "Nebijokite! Atverki-
 te, plačiai atlapokite vartus
 Kristui. Atverkite jo gelbėjan-
 čiai galiai valstybių sienas,
 ekonomines ir politines siste-
 mas". Savo tarnybos laikotar-
 pyje jis buvo ištikimas Vatika-
 no II susirinkimui, ypatingą
 dėmesį skirdamas tikėjimo
 skleidimui bei ekumenizmui,
 bažnytinę drausmę. Jis sau-
 gojo vidinę Bažnyčios vieny-
 bę, liturgines normas, kolegia-
 lumą. Jo įsitikinimu, ji privalo
 prisidėti prie tautų taikos, pa-
 žangos ir teisingumo. Jis pa-
 darė didelį poveikį pasauliui
 už Bažnyčios ribų, ieškodamas
 ryšių su žmonėmis, su-
 rengęs daugiau kaip 1000
 bendrųjų audiencijų, priėmęs
 maždaug 900 valstybių bei vy-
 riausybės vadovų. Savo kelio-
 nėmis į užsienį jis padarė Ka-
 talikų Bažnyčią visuotinę,
 naujai regimą bei jaučiamą.

Lietuvos kariuomenės ordi-
 nariato kapelionų susirinki-
 mas įvyko kovo mėn. Krašto
 apsaugos ministerijoje. Daly-
 vavo LKO ordinaras vysk. Eu-
 genijus Bartulis, vyriausiasis
 kapelionas plk. Juozas Gra-
 žulis ir kiti dvasiškiai. Vysk.
 Bartulis pradėjo susirinkimą
 malda, pasidalino išpūdžiais
 iš studijų Italijos kariuomenės
 ordinariate. Svarstytas kape-
 lionų trūkumo klausimas, nu-
 tarta įsteigti ordinariato fon-
 dą, į kurį kiekvieną mėnesį
 kapelionai įneš po 50 litų.
 LKO Šv. Ignato šventovėje
 nuo šių metų gavėnios pabaig-
 os liturgija buvo švenčiama
 Didžiojo trečiadienio vakare.
 Balandžio mėnesį Vilniuje
 buvo surengta karių katalikų
 organizacijos steigiamoji kon-
 ferencija. Ketinama dalyvauti
 metinėje karių piligriminėje
 kelionėje į Liurdą, kur šiemet
 vyks apie 40 maldininkų. Ke-
 lionei finansinę pagalbą teiks
 Vokietijos kariuomenės ordi-
 nariatas, kuris taip pat rem-
 s

40 jaunų karininkų dalyvavi-
 mą Pasaulinėse jaunimo die-
 nose Kelne. Lietuvos kariuo-
 menė irgi dalyvaus Šiluvos at-
 laiduose. Susirinkimo dalyviai
 buvo supažindinti su naujo-
 mis laidotuvių apeigomis.

Kun. Alfonso Lipniūno
 100-osioms gimimo ir 60-
 osioms mirties metinėms pa-
 minėti renginiai vyko Panevė-
 žio vyskupijoje kovo 8-17 d.d.
 Kovo pradžioje Šv. Kazimiero
 knygynėlyje atidaryta Pane-
 vėžio Alfonso Lipniūno vidu-
 rinės mokyklos mokinių dai-
 lės darbų paroda, taip pat G.
 Petkevičaitės-Bitės bibliote-
 kos galerijoje - fotografijų ir
 asmeninių kun. Lipniūno
 daiktų paroda. Galerijoje vy-
 ko programa, kurią pradėjo
 Panevėžio styginių kvartetas.
 Mons. Juozapas Antanavi-
 čius, dalyvavęs kun. Lipniūno
 palaikų pervežime iš Lenkijos
 į Lietuvą, pasakojo apie paro-
 dos eksponatus. Parodoje taip
 pat rodomos knygos apie kun.
 Lipniūną lietuvių ir lenkų kal-
 bomis, bei naujais leidiniais -
 vysk. Jono Kaunecko rūpesčiu
 atspausdinta dienoraščio iš-
 traukų knygelė. Kovo 9 d. Mi-
 šios buvo aukojamos vysk.
 Kaunecko ir vysk. J. Preikšo
 Panevėžio katedroje. Po Mi-
 šių aplankytas kun. Lipniūno
 kapas, o Panevėžio muziki-
 niame teatre meninė progra-
 mą atliko kunigai, taipgi kon-
 certavo ateitininkai, Panevė-
 žio kamerinis orkestras, mo-
 terų choras "Volungė". Pra-
 nešimus skaitė klierikas J. Ja-
 sėnas, dr. A. Kačarauskienė.
 Kun. Lipniūno sūnėnas Al-
 fonsas Lipnickas perdavė
 vysk. Kauneckui po mirties
 kun. Lipniūnui šiais metais
 dovanotą Vyčio kryžiaus ordi-
 ną. Kovo 11 d. Panevėžio žy-
 geivių klubas kun. Lipniūno
 atminimui skyrė žygį į jo tė-
 viškę. Panevėžio televizija ro-
 dė dokumentinį filmą apie ve-
 lionį. Kovo 17 d. Panevėžio
 kun. A. Lipniūno vardo mo-
 kykloje mokiniai parodė me-
 ninę programą *Plačiai atmerk-
 tos akys*, koncertavo Panevė-
 žio konservatorijos merginų
 choras, mokyklos šokių kolek-
 tyvas, mokytojų ansamblis.

SPAUDOS BALSAI

Lietuva ir lenkai Katyne

Toronto lenkų dienraštis
Gazeta š.m. balandžio 15-17 d.
 laidoje rašo: "Lietuvos seimas
 ketvirtadienį išimties tvarka
 priėmė Katyno žudynių klau-
 simu rezoliuciją, išreiškiančią
 lenkų tautai užuojautą dėl 1940
 m. NKVD nužudytų 20 tūks-
 tančių lenkų karo belaisvių.
 Rezoliuciją, kurią pasiūlė par-
 lamento opozicijos vadovas, lie-
 tuvių konservatorių šefas, And-
 riejus Kubilius, parėmė 74 iš sa-
 lėje buvusių 75 seimo narių.
 Vienas narys nuo balsavimo su-
 silaikė. Rezoliucijoje taip pat
 buvo pareikšimas solidarumo
 su Lenkijos reikalavimais dėl
 atskleidimo nužudytų asmenų
 sąrašo ir Lenkijai perdavimo
 archyvinų, dabar laikomų Ru-
 sijoje, dokumentų.

"Solidarumas su lenkų tau-
 ta, mūsų kaimyne ir strategine
 partnere, yra mūsų pareiga" -
 sakė Kubilius pateikdamas sei-
 mui rezoliucijos projektą. "Kai
 prieš 15 metų kovojome dėl sa-
 vo nepriklausomybės, tai lenkai
 parodė mums didelį solidaru-
 mą". Rezoliucijoje taip pat pra-
 šoma Lietuvos vyriausybės
 kreiptis į lenkų valdžią su pagei-
 davimu atskleisti nužudytų as-
 menų sąrašą; tai leistų patik-
 rinti, ar aukų tarpe nebuvo lie-
 tuvių bei dabartinių Lietuvos
 piliečių giminių".

Pagal *Lietuvos enciklopedi-
 ją* Katyne buvo atrasti ir atpa-
 žinti 4143 lavonai. Beveik visi
 buvo lenkų karininkai ir tik ma-
 žas eilinių skaičius. Kadangi
 tarpkario Lenkijos karo mo-
 kyklose tautinėms mažumoms
 buvo įvestas "numerus nullus",
 vargu nužudytųjų tarpe bus lie-
 tuvių. Nužudytieji žydai buvo
 gydytojai, vaistininkai bei rabi-
 nai, kuriems dėl jų einamų pa-
 reigų buvo duotas karininkų
 laipsnis. Pagal pavardes nusta-

tyti tautybę būtų sunku, nes kai
 kurie lenkai turi lietuviškas pa-
 vardes, pvz. gen. Janušaitis -
 tikras lenkas.

Priimtina okupacija

Toronto rusų savaitraštis
Kanadskij kurier š.m. balandžio
 15 d. laidoje rašo: "JAV kong-
 resui yra pateiktas rezoliucijos
 projektas, reikalaujantis oficia-
 liai pripažinti, kad 1940-1991
 metų Lietuvos, Latvijos ir Esti-
 jos okupacija nebuvo teisėta.
 Kaip trečiadienio laikraštis
Kommersant rašo, dokumentas
 buvo pateiktas tarptautinių
 santykių aukštųjų rūmų komi-
 teto atstovams.

Rezoliucijos autoriai ragi-
 na Rusijos valdžią padaryti aiš-
 kų ir nedviprasmišką pareiški-
 mą dėl pripažinimo ir pasmer-
 kimo neteisėtos 1940-1991 me-
 tų Estijos, Latvijos ir Lietuvos
 okupacijos bei aneksijos.

Šio klausimo peržiūrėjimo
 iniciatoriai kongreso nariai res-
 publikonas J. Šimkus ir demok-
 ratas D. Kucinič savo metu bu-
 vo bendrapirmininkai 1997 m.
 JAV kongreso įsteigtos "Baltijos
 frakcijos", kuri gynė Estijos,
 Latvijos ir Lietuvos interesus.
 Taip pat rezoliuciją palaikė Rū-
 mų vidaus saugumo komiteto
 atstovas respublikonas Ch.
 Koks.

Primintina, kad Rusijos ne-
 noras pripažinti 1940 m. Balti-
 jos kraštų okupacijos buvo prie-
 žastis Lietuvos ir Estijos presi-
 dentų V. Adamkaus ir A. Ruu-
 telio atsisakymo dalyvauti ge-
 gužės 9 d. organizuojamos
 Maskvos Pergalės dienos šven-
 tėje".

Pergalės dienos problemos

Toronto rusų savaitraštis
Ruskij reporter š.m. balandžio
 22-28 d. laidoje rašo: "Šiek tiek
 Maskvą stebina Tony Blair ne-

paslankumas, kuris ligi šiol dar
 nepatvirtino savo dalyvavimo
 jubiliejuje, tačiau rusų sostinėje
 tai aiškinama tradicinėmis britų
 protokolų intrigomis. Japonų
 min. pirmininko D. Koidzumi
 neatvykimas, kuris irgi dar ligi
 šiol neapsisprendė atsakyti, at-
 rodo, nelabai Maskvą nuliūdi-
 ns. Bet koku atveju čia aiš-
 kiai matyti nenoras vesti su ja-
 ponų vadovu nesibaigiančias
 diskusijas apie teritorines prob-
 lemas. Apie tai, kad į šventę
 neatvyks Estijos ir Lietuvos
 prezidentai A. Ruutel ir V.
 Adamkus, buvo pareikšta dar
 kovo pradžioje. Abu vadovai
 tvirtina, kad Pergalės diena nėra
 džiaugsmo priežastimi, nes,
 pagal jų supratimą, Antrasis
 karas pasibaigė ne gegužės 9
 d., bet kone 50 metų vėliau. Kai
 iš Baltijos kraštų buvo išvesta
 sovietų kariuomenė. Iš visų
 Baltijos respublikų į Maskvą
 atvyks vien Latvijos prezidentė
 Vaira Vike-Freiberga. Atrodo,
 kad rusų sostinėje ji nesukels
 didelio džiaugsmo. Visų pirma
 ši ponja kiekviena proga pade-
 monstruos, kad važiuoja į
 Maskvą su dideliu nenoru, ant-
 ra, ji blogai atsiliepė apie rusų
 karo veteranus, kurie Pergalės
 dienos proga "gers vorką ir už-
 kās vobla (kuoja)" ir apskritai
 jos atvykimas dėl abiejų šalių,
 santykių didelės reikšmės ne-
 turės. (...)

Nepraleido progos įgelti
 Maskvai ir JAV prezidentas.
 Maskvoje buvo manoma, kad
 G. Bush atvyks į Maskvą spe-
 cialiai švęsti 60 m. Pergalės
 jubiliejaus. Tačiau Vašingtonas
 pareiškė, kad be Maskvos Bal-
 tųjų rūmų galva aplankys ir
 "nepalankias" Rusijos valdžiai
 šalis - gegužės 6 d. Rygoje jis
 susitiks su trijų Baltijos kraštų
 vadais." J.B.

LIETUVOS PARTIZANŲ KOVOS

Kalniškės mūšis

VIKTORAS ALEKNA

Lietuvos valstybės naikini-
 mas prasidėjo 1940 metų birž-
 elio 15 d. ir tą pačią dieną prasi-
 dėjo Lietuvos piliečių - lietuvių
 priešinimasis naikintojams:
 Lietuvos valstybės prezidentas
 Antanas Smetona ir Lietuvos
 Krašto apsaugos ministeris ge-
 nerolas Kazys Musteikis viešai
 parodė, kad jie nesutinka su
 sovietų Raudonosios armijos
 veržimusi į Lietuvą ir nesutiki-
 mą pareiškė pasitraukimu iš
 okupuojamos Tėvynės.

Šis priešinimosis ženklas
 plėtojosi visus okupacijos me-
 tus ir 1941 metų birželio 22 die-
 ną virto atviru priešinimusi
 okupantams. O birželio 23 d. ir
 per radiją paskelbta, kad atku-
 riama Nepriklausoma Lietuvos
 valstybė. Bet Vokietija, įženg-
 dama į Lietuvą, nepritarė Lie-
 tuvos valstybės atkūrimui. Ir
 lietuviams beliko vienas kelias
 - tęsti Nepriklausomybės atkū-
 rimo kovotojų gretas būsimoms
 kovoms. Šitoks metas atėjo

1944 metų vasarą ir tada visoje
 Lietuvoje kovotojų būriai jau
 su ginklu rankose būrėsi į kovą
 su senais kartu ir naujais Lie-
 tuvos valstybingumo naikintojais
 - sovietiniais okupantais.

Vienas iš didžiausių prieši-
 nimosi mūšių su Raudonosios
 armijos pulkais vyko jau 1944
 m. spalio mėn. pradžioje Že-
 maitijoje, kur vyko vadinamasis
 Sedos mūšis, o jį pralaimėjus
 smulkesni kovotojų būriai viso-
 je Lietuvoje stojo į kovą su
 okupantais. Okupantai, žino-
 ma, buvo daug kartų gausesni
 ir geriau ginkluoti, bet ir lie-
 tuviai kovotojai ryžtingai prieši-
 nosi beveik dešimt metų.

Bene ryškiausia kova įvyko
 1945 m. gegužės 16-17 d. Kal-
 niškėje, kada 50-60 lietuvių ko-
 votojų-partizanų Raudonajai
 armijai trenkė tokį skaudų
 smūgį, kad žuvo apie keturis
 šimtus raudonarmiečių. Žuvo
 ir dauguma lietuvių partizanų,
 bet šios kautynės Lietuvoje
 neliko užmirštos ligi šiol: apie
 šias kautynes buvo išsamiai pa-

pasakota ne vienoje partizanų
 istorijos knygoje, ši kova liko ir
 lietuvių tautosakoje - dainose,
 liko ir to krašto žmonių atmin-
 tyje.

Kalniškė - tai kalnelis į ry-
 tus nuo Lazdijų rajono Šeštokų
 bažnytkaimio, pušaitėmis, eg-
 laitėmis apaugęs 1944-45 m.,
 pušaitėmis žaliuojantis ir dabar.
 Jau 1944 m. liepą-rugpjūtį Šeš-
 tokų apylinkės vyrai ėmė slaps-
 tytis nuo ateinančių raudonar-
 miečių, o paskelbus lietuvių
 mobilizaciją į Raudonąją armi-
 ją ir nuo tos mobilizacijos. Vis
 dėlto bent trečdalis jaunuolių
 pakluso mobilizacijai ir išėjo
 Berlyno link, kiti vengdami
 fronto atsikūrė milicijos-stribų
 gretose, o daugiau kaip pusė
 lietuvačių patraukė į girią
 kovoti dėl laisvės Lietuvai ir
 daugumas žuvo. Beveik 50 vyrų
 žuvo Kalniškės kalnelyje, ne-
 mažai kitose vietose, o paskuti-
 niai penki Dainavos apygardos
 Šarūno rinktinės Mindaugo
 tėvūnijos III būrio partizanai -

Nukelta į 3-čią psl.



Istorinė nuotrauka: Lietuvos savanoriai kariai apkasuose Vievio fronte 1920 metais
Nuotr. S. Sajausko

Kalniškės mūšis

Atkelta iš 2-ro psl.

Kostas Jankauskas-Vikeris, Antanas Šalaševičius-Visvaldas, Vincas Dambrauskas-Žvejys, Sigitas Lastauskas-Aušra ir Vitas Andriuškevičius-Vijoklis išduoti ir čekistų apsupti žuvo Marijampolės rajono Būdvičių kaime 1952 m. balandžio 18-19 d.d.

Jie žuvo, bet lig šiol neužmiršti: apie Šeštokų apylinkės partizanų veiklos pradžią, eigą ir žūtį smulkiai pasakoja tik 2004 m. išleista knyga *Sunkūs ir viltingi metai* (258 psl.). Jos autorius Juozas Uzdila – Vilniaus pedagoginio universiteto profesorius. Jis gimęs Šeštokuose 1940 m., taigi jo kaimynams išeinant į Raudonąją armiją ar į miško brolių gretas. Juozas Uzdila buvo dar mažas berniukas ir ką nors apie anų dienų įvykius prisiminti po šešiasdešimties metų beveik neįmanoma. Bet dar yra gyvų žmonių, kuriems šiandien jau 80-90 metų. Tai jie papasakojo anų dienų įvykius Juozui Uzdilai, o šis viską sudėjo į minėtą knygą.

Šią knygą perskaičiau du kartus ir aiškiai supratau, kas 1944-1952 m. dėjosi Šeštokuose ir jų apylinkėse. Ši knyga smulkiai pasakoja apie kiekvieną kovotoją, apie jo veiksmus, apie bendrus žygius ir žūtis. Šiuo metu Lietuvoje jau yra nemažai knygų, smulkiai ir vaizdžiai pasakojančių apie

partizanų žygius ir žūtį. Bet daugumas rašytojų remiasi arba savo patirtimi (Baliukevičius, Daumantas, Ramanauskas-Vanagas...), arba šaltiniais (Nijolė Gaškaitė...). J. Uzdila nuodugniai išklausinėjo savo gimines, jaunystės kaimynus, ir jų atsiminimai – tikrų tikriausias šaltinis praeičiai. Autorius suspėjo juos apklausti, nes prabėgs keletas, daugių daugiausia keliolika metų, ir nebėliks kam pasakoti: jei kuris nors dar gyvens, tai juk atmintis taip nusilps, kad nebus ko rašyti.

Pasakoju ne tiek apie knygą, suminėmus įvykius, kiek apie autoriaus Juozo Uzdilos būdą rinkti duomenis knygai. Šitoks būdas – tai pamoka visiems rašytojams, jau rašiusiems ar dar manantiems rašyti apie ne taip tolimos praeities įvykius. Aš jau 1989 metų pradžioje pradėjau rinkti duomenis apie Širvintų rajone veikusio Žalio Velnio partizanų veiklą 1944-1953 metais. Ir po dešimties metų mano knyga *Už žalia giria* buvo išleista (488 psl.). Perskaitęs J. Uzdilos knygą, supratau, kad tie *Sunkūs ir viltingi metai* yra tikrai viltingi: kiekvienas praeities tyrinėtojas čia ne tik ras tų metų kovotojų priminimą, bet ir pamatys pavyzdį, kaip reikia rinkti duomenis, norint išsamiai rašyti apie nelabai tolimą praeitį. O J.

Uzdila surinko ir labai daug partizanų nuotraukų ir jomis papildė praeities žodinius vaizdus.

Paminėtas ir poeto Kazio Keršulio eilėraštis apie Kalniškės mūšio dalyvį – partizaną. Šis netrumpas eilėraštis (aštuoni ketureiliai ar penkieiliai posmai) greitai nuėjo per Dzūkiją ir Sūduvą ir vienoje kitoje vietoje dainininkas ar dainininkė, užmiršęs vieną kitą eilutę ar posmelį, pats kūrė naujas eilutes ar posmus. Aš 1980 m. dalyvavau lietuvių kalbos duomenų rinkimo ekspedicijoje Prienų rajono Naujosios Ūtos apylinkėje. Ekspedicija tęsėsi dešimt dienų ir aš rinkau ne tik kalbos duomenis, bet kai ką paprasčiau padainuoti ir liaudies dainų. Ir viena moteris man padainavo net septyniolikos posmų dainą apie partizanų mūšį. Tik daug vėliau supratau, kad dainoje buvo kalbama būtent apie Kalniškės mūšį, o septyniolika posmų dabar man sakyte sako, kad tai galėjo būti dabar šioje knygoje minimos Keršulio dainos kitimas, įvykęs dainai keliaujant iš lūpų į lūpas, iš kaimo į kaimą.

Juozo Uzdilos *Sunkūs ir viltingi metai* – svarbus šių dienų profesoriaus mokslinis darbas apie netolimą mūsų tautos kampelio veiklą. Ši knyga – septyntas tęstinio leidinio *LIETUVIŲ TAUTA*, leidžiamo Vilniaus pedagoginio universiteto, tomas...

SAVAITĖ LIETUVOJE

Seimo pirmininkas Danijoje

Lietuvos seimo pirmininkas Artūras Paulauskas gegužės 3-4 d.d. dalyvavo Fumeno mieste vykusiame Šiaurės ir Baltijos valstybių parlamentų vadovų susitikime. A. Paulauskas skaitė pranešimą tema - demokratijos Ukrainoje plėtra. Buvo aptartas parlamentų vaidmuo kuriant palankias demokratijos plėtros sąlygas bei galimybė šiais metais surengti visų aštuonių Šiaurės-Baltijos valstybių parlamentų pirmininkų vizitą Ukrainoje. Taip pat buvo aptartas parlamentinis bendradarbiavimas Šiaurės Europoje, transatlantinių ryšių plėtra, kiti aktualūs klausimai. Seimo pirmininkas taip pat gegužės 5 d. dalyvavo Vengrijos sostinėje Budapešte vykusioje visų Europos sąjungos valstybių parlamentų pirmininkų konferencijoje.

Naujas konsulas

Vokietijoje, Kuenzelsau, atidarytas naujas Lietuvos garbės konsulas, kuris apims Badeno-Viurtembergo žemės konsulinę apygardą. Konsulatui vadovaus Lietuvos garbės konsulas baronas Wolfgang von Stetten, buvęs Vokietijos parlamento Bundestago deputatas ir nuolat aktyviai rėmęs Lietuvos narystę Europos sąjungoje ir ŠAS (NATO). Tai bus septintasis Lietuvos garbės konsulas Vokietijoje. Kiti konsulatai veikia Frankfurte prie Maino, Diuseldorfe, Hamburge, Erfurte, Drezdene ir Miunchene.

Nauji teisėjai

Lietuvos seimo pirmininkas Artūras Paulauskas balandžio 28 d. įteikė pažymėjimus naujai paskirtiems Konstitucinio teismo teisėjams, rašo LGTIC. Jau kelias savaites teisėjais dirba Toma Birmonienė, Ramutė Ruškytė ir Romualdas Kęstutis Urbaitis. Jų kandidatūras į teisėjus pasiūlė A. Paulauskas, Aukščiausiojo teismo pirmininkas Vytautas Greičius ir prezidentas Valdas Adamkus, o juos skiria seimas. Konstitucinį teismą sudaro 9 teisėjai, skiriami 9 metams ir tik vienai kadencijai. Kas treji metai jis atnaujinamas vienu trečdaliu.

Opozicija išėjo

Opozicinių Tėvynės sąjungos bei Liberalų ir centro frakcijų nariai, pasipiktinę, kad viena po kitos atmetamos jų teikiamos įstatymų pataisos, balandžio 28 d. vakariniam visuotiniame posėdyje paliko seimo posėdžių salę. Jų teigimu, valdančioji dauguma prisiima monopolio teisę ir atsakomybę už viską, kas vyksta valstybėje, demonstruoja nepagarbą demokratiniams tradicijoms.

Seimas tame posėdyje nepritarė Valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymo pataisai, kuri apribotų galimybes privačioms struktūroms dalyvauti verslo centrų darbe. Be to, buvo atmetos Civilinio proceso kodekso,

Vietos savivaldos įstatymo, Naftos ir dujų išteklių mokesčio įstatymo, Valstybinių pensijų įstatymo pataisos ir kai kurie kiti siūlymai.

Nauji pirmininkai

Seimo Švietimo, mokslo ir kultūros komiteto pirmininke paskirta Darbo partijos frakcijai atstovaujanti Audronė Pitrenienė, rašo LGTIC. Ji pakeitė seimo vicepirmininku tapusį Vyda Gedvilą. Už jos paskyrimą balsavo 80 seimo narių. Ji – edukologijos magistrė, buvusi Skuodo Pranciškaus Žadeikio gimnazijos direktorė. Jos pavaduotoju liko Tėvynės sąjungos frakcijai atstovaujantis Julius Dautartas. Seimas balandžio 28 d. taip pat patvirtino Darbo partijos frakcijai atstovaujantį seimo vicepirmininką Vyda Gedvilą Europos reikalų komiteto pirmininku.

URM atstovas Čilėje

Lietuvos užsienio reikalų ministerijos sekretorius Šarūnas Adomavičius balandžio 28-30 d.d. dalyvavo Čilės sostinėje Santiago vykusioje tarptautinėje konferencijoje apie demokratijos stiprinimą. Demokratinių valstybių koalicijos konferencijoje "Demokratijų bendruomenė" siekiama skleisti demokratijos principus ir vienyti demokratines institucijas visame pasaulyje. Konferencijoje priimtas pareiškimas "Bendradarbiavimas vardan demokratijos", kuriame valstybės numato remti įvairias iniciatyvas, skirtas skurdui mažinti, demokratiniam valdymui ir pilietinei visuomenei ugdyti, regioniniam, tarpregioniniam, regioninių organizacijų ir demokratiją skatinančių valstybių bendradarbiavimui.

"Demokratijų bendruomenės" iniciatyvinę grupę sudaro dešimt valstybių – Čilė, Čekija, Indija, Malis, Portugalija, Lenkija, Pietų Korėja, Jungtinės Amerikos Valstijos, Meksika ir Pietų Afrika. Ministrų susitikimai rengiami kas dveji metai. Konferencijoje taip pat vyko Š. Adomavičiaus susitikimai su Čilės pareigūnais bei Brazilijos, Kosta Rikos, Kroatijos ir Vengrijos atstovais.

BGNS konferencija

Lietuvos delegacija gegužės 2 d. dalyvavo Niujorke vykusioje Branduolinio ginklo neplatavimo sutarties (BGNS) konferencijoje, kurioje nagrinėjami branduolinio ginklo neplatavimo, nusi-ginklavimo ir taikaus branduolinės energetikos panaudojimo klausimai. Delegacijos vadovas Užsienio reikalų ministerijos Saugumo politikos departamento direktorius Kęstutis Jankauskas – vienas iš konferencijos vicepirmininkų. Jis pareiškė, kad būtina dar labiau sustiprinti Tarptautinės atominės energetikos agentūros (TATENA) branduolinių objektų kontrolės ir priežiūros sistemą bei paraginti ratifikuoti papildomą TATENA protokolą. **RSJ**

Kai buvo deginamos...

Atkelta iš 1-mo psl.

Bepigu tada buvo propagandistams be jokio saiko ir netrukdomiems meluoti, šmeižti Lietuvą.

Jau 1940 m. pradėta naikinti, o po karo beveik visur sunaikinta Nepriklausomos Lietuvos – "buržuazinė" spauda. 1945 m. iš viešųjų bibliotekų išimta visa Lietuvos Respublikos periodika.

Švietimo ministras (iš pradžios liaudies komisaras) Juozas Žiugžda įsakė mokykloms atiduoti į popieriaus fabriką visas "buržuazinius" laikais išleistas knygas. Neįmanoma suskaičiuoti, kiek šimtų tūkstančių jų tada buvo paleista dūmais.

Laužai degė kiemuose šalia bibliotekų. Knygomis kūreno krosnis. Naikintos ir represuotų žmonių asmeninės bibliotekos.

Mokslinėse bibliotekose "pavojingų" knygų paprastai palikdavo tik po vieną egzempliorių, ir tą slėpdavo specfonduose. Eiliniam skaitytojui toji literatūra tapo neprieinama. Tokias knygas buvo pavojinga turėti namuose. Todėl negalima pykti ant mažaraštės močiutės už pokaryje sudegintą knygą – ji tenorėjo atitolinti nuo šeimos nelaimę. Geresnių sąlygų meluoti ir klastoti Lietuvos istoriją sunku įsivaizduoti. (Istorijos iškraipymai)



Lietuvių bičiulis švedas Jonas Oehman, ketverius metus gyvenęs Vilniuje, išmokęs lietuvių kalbą ir išvertęs J. Lukšos knygą *Partizanai* į švedų kalbą. Nuotraukoje – vertėjas knygos sutiktuvėse Garliavos Lukšos vardo gimnazijoje Nuotr. S. Sajausko

GEDIMINAS KURPIS

Pasislėpęs žaliuose Žemaitijos miškuose, tolokai nuo didesnių kelių, bet gana arti Veiviržio upės, miega tarsi milžinas Skomantų piliakalnis. Kaip ir daugelio Lietuvos piliakalnių, trys jo šlaitai yra labai statūs, o iš ketvirtos pusės prieinamas lengviau. Privažiavus arčiau mus pirmiausiai pasitiko dailininko Vytauto Majoro skulptūra, išdrožta iš didžiulio medžio kamieno su stogeliu ir metaline saulute virš to stogelio. O piliakalnio tarp medžių iš karto nesimatė.

Užlipus ant piliakalnio

Reikėjo nuo kelelio, kurį galima būtų mandagiai šunkečiu pavadinti, paėjęti truputį žemyn, tada šiek tiek palypėti aukštin vingiuojant tarp tankiai suaugusių jaunų medžių. Užlipę ant piliakalnio pamatėme baltą cementinį paminklą. Pasak Lietuvos kultūros ir gamtos paminklų atlaso, jį suprojektavo Kostas Remeika. Paminklas pastatytas 1928 metais paminėti Lietuvos nepriklausomybės dešimtmečiui ir Didžiosios bei Mažosios Lietuvos susijungimo penkmečiui. Paminklo apatinėje dalyje – laisvės dešimtmečio pusėje – išskobtas Vyčio bareljefas, šonuose Šaulių organizacijos ženklas ir Klaipėdos miesto herbas, o kitoje jo pusėje – Klaipėdos krašto prijungimo penkmečio – dvi lietuvaitės, laikančios vainiką. Aplink paminklą tiek maža vietos, net jo viso į nuotrauką sutalpinti ne-

Skomantų piliakalnis

Skomantų piliakalnis Žemaitijoje

sisekė. Tai medis užstoja, tai status šlaitas prasideda. Teko pasitenkinti paminklo dalies nuotraukomis. Įdomu, kaip jis išsilaikė per abi okupacijas nesunaikintas. Sovietams galėjo nepatikti Vytis ir Šaulių sąjungos ženklas, gi vokiečiams – Klaipėdos krašto prijungimo prie Didžiosios Lietuvos paminėjimas. O gal atėjūnai nesugebėjo iš viso jo miškų tankumuose atrasti, ir vietiniai žemaičiai jiems apie tai nepasakė.

Žemaitis su kuoka

Grįžtam prie skulptoriaus Majoro skulptūros – žemaičio, pasirėmusio ant didžiulės kuokos. Stipruolis, pagalvojau, tą kuoką sunku būtų nuo žemės pakelti, o užvožti ją kryžiuočiu



Paminklas ant Skomantų piliakalnio Nuotr. G. Kurpio

per galvą reikia gerai išlavintų muskulų. Ir ši skulptūra turėjo dvi puses. Kitoje pusėje, teisingiau – ant žemaičio nugaros išrašytas ilgas tekstas. Žemaitiškai! Skačiau, skačiau, kaip mes aukštaičiai sakom – “slibi-zavojau”, bet perskačiau ir supratau. Ačiū mano draugam žemaičiui DP stovykloje Vokietijoje, kurie anuomet vis dar smarkiai žemaičiuodavo, ir kurį laiką turėdavo man išversti į lietuvių kalbą, ką jie ar jų namiškiai tarp savęs kalbėdavo. Grįžus atgal į Kanadą kilo mintis pasiūlyti tą žemaitišką tekstą *Tėviškės žiburiams*, kad skaitytojai galėtų išmėginti savo lietuvių-žemaičių kalbos žinias. Anapilyje girdėdavau senimą žemaičiuojant, bet jaunesni tik lietuviškai šneka. Įdomu, ar išeivijoje gimę “antrabangiai” galėtų jį perskaityti (patarimas: lengviau bus suprasti, jei skaitysite garsiai). Tekstas buvo išrašytas didžiosiomis raidėmis, todėl tokį jį ir palikau.

Žemaičių istorija pagal Majorą

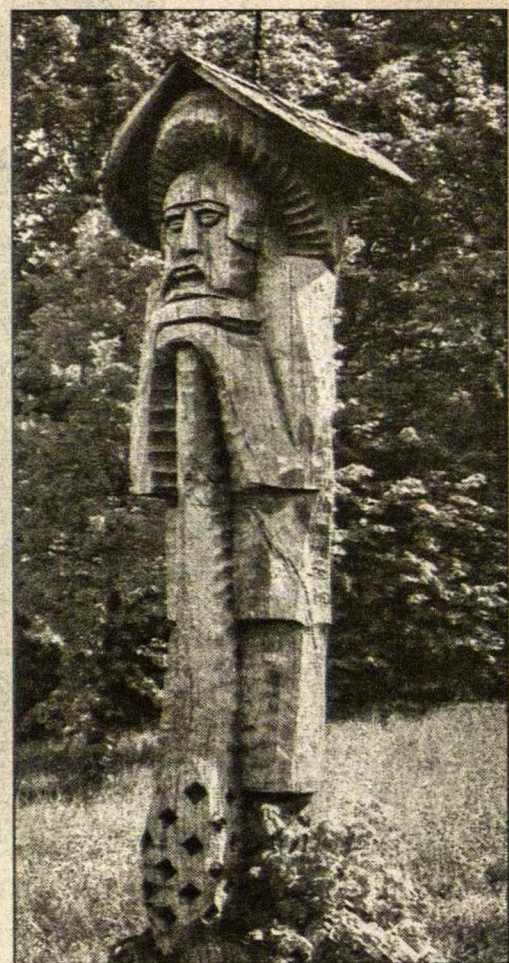
ŽĖLUO SENOVIE ČE
STOVIEJE
ŽEMAIČIŲ PĖLĖS, ČE
TONKE SKARDIEJE
KOVUOS ŠŪKSMA,
DUNDIEJE KUOKAS
OPALES TEKIEJE KRAUS.
DO ŠIMTUS MATŲ
GELŽES APSĖKALĖ

KRYŽIUOKA BA
ATVANGUOS PŪLĖ,
VUO
ŽEMAITĖ PRIŠ ANŲ
GELŽIUS TURIEJE
TIK AŽŪLĖNĖS KUOKAS,
KARŠTA
TIEVYNĖS MEILE ĖR
BEGALĖNĖ NARSA.
ATBOKA KRYŽIUOKŲ
KALAVIJE
NO ŽEMAIČIŲ KUOKAS,
VUO ŽEMAITĖI
KAP BOVA, TAP ĖR
ŠĖNDYN TABSTUOVE.
NABIER PĖLYS, SENE
SUPOVA KAULA
JUOS GYNIEJU, ALE ANŲ
KUOVA ĖR
PRALYTS KRAUS
NABOVA VELTŲ –
TABIER ŽEMAITIJE,
TABIER LIETOVA.
DIEL TUO NULĖNKIAM
GALVAS PRIŠ
SAVA PRUOSANUOLIUS,
UŽ ANŲ NARSA ĖR
TIEVYNĖS MEILE.

1969.IX.13

Žemaičių kalba Žemaitijoje

Belankydamas įdomesnes Žemaitijos vietas girdėjau daugelį kalbant žemaitiškai. Pavyzdžiui, rašytojos Žemaitės ar vyskupo Valančiaus gimtinėse įrengtuose muziejuose vadovės aiškino rodimus gražia žemaitiškai kalba. Žemaičiai turi ir savo laikraštį *Žemaičių žemė*, kurį kartais galima ir internete paskaityti. Girdėjau,



V. Majoro Žemaitis su kuoka Nuotr. G. Kurpio

kad buvo planai ir kelio rodyklės pakeisti į dvikalbes: lietuvių ir žemaičių kalbomis, bet nesigirdėjo, kad tai būtų įgyvendinta. Žemaičiai turi ir savo pasus, kuriuos išduoda grynakraujams žemaičiams ar Žemaitijai nusipelnusiems žmonėms.

Į užsienį važiuojant vargu ar galėtų jais pasinaudoti, o į Aukštaitiją ar Dzūkiją važiuojant niekas paso parodyti neprašo. Taip pat girdėjau, kad Kretingoje pranciškonai kartais turi ir žemaitišką Mišias bei išsivertę eilę maldų žemaitiškai. Bet viešai išrašytą tekstą žemaičių kalba aptikau tik Skomantuose.

Ar tapome laisvi, saugūs ir nepriklausomi?

Valstybę atstatėme. Ją pripažino pasaulis. Tapome Europos sąjungos ir NATO nariais. Tačiau ar to pakanka, kad jaustumės saugūs, laisvi ir nepriklausomi?

Dr. STASYS MALKEVIČIUS

Rusija šimtmečius skverbėsi prie Baltijos jūros. Nemanyme, kad šiandien Rusijos imperialistinės jėgos atsisakė savo interesų Baltijos valstybėse. To jos neslėpė anuomet, neslėpia ir šiandien. Be abejo, ES ir NATO – patikimas skydas nuo išorinės agresijos. Tačiau galima valstybę užvaldyti kur kas rafinuotiau, nesukeliant netgi kaimynų įtarimo ar pasipiktinimo. Užtenka investuoti pakankamai lėšų į strategines ūkio šakas, valstybės politinę sistemą ir propagandos aparatą – užvaldyti juos ir valstybės gyvenimas taps priklausomas nuo investuotojo valios. Rusijos aktyvumas privatizuojant Lietuvos energetikos objektus, bei neseni įvykiai politiniame Lietuvos gyvenime, leidžia patikimai spėti, kad imperialistiniai emisarai Lietuvoje elgiasi pagal minėtą scenarijų.

Energetika yra civilizuotos valstybės egzistavimo pagrindas. Nafta, dujos ir elektra – valstybės kraujas. Kaip kraujotakos sutrikimas sukelia pavojų žmogaus gyvybei, taip šių energetinių žaliavų ir produktų patikimas tiekimas būtinas valstybės gyvybės ir jos nepriklausomybės užtikrinimui. Šiandien naftos ir dujų tiekimo

monopolis yra SSRS teisių perėmėjos rankose.

Rusijos administracijos paveiktas AB “Jukos” bankrotas, “Gazprom” investicijos į Lietuvos dujotiekio tinklą bei į elektros energijos gamybą komplikuoja Lietuvos valstybės saugumą ir didina mūsų nerimą.

Tapome ES nariais, bet su sovietinio palikimo kupra, su nepajudinamai integruotais į Rusijos vieningą energetikos sistemą mūsų magistraliniais elektros tinklais. 12 tiesioginių aukštos įtampos jungčių su Baltarusija, 6 su Kaliningrado sritimi ir nei vienos su ES. Tai ir daro mus priklausomus. Turėdami pakankamą elektros energijos gamybos potencialą, galimybes ir norus, pasigaminanti europietiškos kokybės elektros negalime, vien todėl, kad dirbdami į bendrą Rusijos tinklą, iš jo paimti galime tik rusiškų standartų elektros energiją. Vaizdumo dėlei padėję pailustruosiu šia analogija: tarkim, jei 100 melžėjų nešvariomis rankomis ir nešvarius kibirus primelžtą pieną supila į bendrą kubilą, tai 101-oji, nors ir primelžusi sterilaus pieno kibirą, pieno kokybės kubile nepakeis. Visi iš kubilo semsim vienodai nešvarų pieną. Panaši padėtis energetikoje ne

tik komplikuoja integravimosi į ES elektros tinklus galimybę, bet ir sukelia nelengvai sprendžiamas problemas diegiant modernias europinių elektros standartų technologijas į mūsų pramonę. Kaip pavyzdys, 2004 m. birželio mėnesį įvesta į eksploataciją ir pradėjusi šildyti Klaipėdos miestą nauja moderni geoterminė jėgainė “Geotema”, imanti šilumą iš žemės gelmių, suprojektuota pagal Vakarų standartus, paleidus ją nekartą turėjo sustoti dėl pernelyg didelių įtampos svyravimų būdingų pasenusiai sovietinei elektros energetikos sistemai. Tikintis solidesnių, nepriklausomų investicijų į Lietuvą, tai gali tapti rimta kliūtimi.

Ar turi Lietuva energetikos ateities viziją? Jau vien tai, kad pagrindinis politikų ir energetikų dėmesys skirtas diskusijoms kiek ir kokių elektrinių reikės Lietuvai uždarius IAE, rodo, kad tokios vizijos nėra, kad ginčijamasi dėl antrašėlių dalykų. Mums tapus ES nariais, svarbiausiu energetikos politikos uždaviniu turėtų tapti galimai spartesnė Lietuvos integracija į Europos elektros tinklą. Valstybės dėmesys ir investicijos užtikrintų energijos tiekimo mums patikimumą, galimybę įeiti į laisvą

Europos energijos rinką, galimybę pasirinkti pigiausias tiekėjas ar siūlyti savo konkurentabilią produkciją – energiją. Patikimas elektros energijos tiekimas padidintų ir valstybės saugumo garantijas. Beprasmišiais taptų politikų ginčai dėl elektrinių ar kitų vietinių interesų.

Deja, metai iš metų apsiribojama tik kalbomis apie elektros tiltą į Vidurio Europą, o reikalai nejudą iš vietos. Nors valstybinėje energetikos strategijoje, seimo priimtoje 2002 metais, numatyta jungtis su Lenkija per keitiklį, skirtą keisti rusiškų standartų elektros srovę į europinių standartų ir atvirkščiai, tai reikėtų, kad Lietuva nors ir įgytų alternatyvią elektros energijos tiekimo galimybę, amžiams liktų rusiškų standartų erdvėje ir būtų priklausoma nuo Rusijos energetikos sistemos darbo.

Tai negali tenkinti Lietuvos kaip ES valstybės. Su Europos elektros tinklu reikia susijungti tiesioginėmis jungtimis, o keitikliu turėtų stovėti Baltarusijos pusėje iki minimumo sumažinant jungčių skaičių su ja. Tik tokiu būdu pateksime į europietiško standartų erdvę.

Jei norime tapti saugia europietiškos civilizacijos valsty-

be, mes, derindami veiksmus su ES šalimis bei turinčiais tą pačią problemą kaimynais latviais ir estais, privalome siekti šio tikslo. Juolab, kad centrinės Europos valstybės, buvusios SSRS satelitės, išsprendė šį klausimą per 5-rius metus, po imperijos griuvimo, dar netapusios ES narėmis.

Ar mes, atstatę savo, demokratiniais pagrindais sutvarkytą valstybę, galime jaustis laisvi ir nepriklausomi, kaip tai deklaruoja pamatinis mūsų konstitucijos straipsnis? Be abejo, ne. Būdami įkinkyti į Rusijos energetikos monopolio vežimą niekada nebūsime saugūs, nepažeidžiami ir nepriklausomi. Taigi už atstatytos valstybės nepriklausomybę kova nesibaigė.

Tik išsprendę alternatyvios gamtinių dujų tiekimo galimybės klausimą bei Baltijos valstybių elektros tinklų integravimą į ES tinklus problemą, suformavę Baltijos energijos žiedą ir perėję nuo rusiškų prie europinių elektros standartų, galėsime teigti, kad tapome laisvomis ir nepriklausomomis civilizuoto pasaulio valstybėmis.

(Kalba, pasakyta Lietuvos seime valstybės atstatymo 15-jų metų proga.)

KANADOS ĮVYKIAI

Partijų strategijos

Smunkant liberalų populiarumui, ministeris pirmininkas Paul Martin deda visas pastangas išsilaikyti valdžioje. Sandėris su Naujųjų demokratų partija (NDP) prieš pateikiant biudžetą parlamente ir daromos nuolaidos NDP reikalavimams yra smarkiai kritikuojami. Grasinimai naujais rinkimais nėra populiarūs, nes kaip valdančioji, taip ir opozicinės partijos nenori būti apkaltintos rinkimų iššaukimu. Konservatorių partijos vadas Stephen Harper perša federacinės valdžios palaikomą sveikatos apriūpinimą, o dabar dar pridėjo ir vaikų priežiūros apriūpinimo pagerinimus. Kad ir geriausiu atveju, konservatoriai tik su Kvebeko bloku, kuris siekia atsiskyrimo nuo Kanados, galėtų sudaryti mažumos vyriausybę, tad konservatoriams tektų daryti daug nuolaidų atsiskyrimo siekiantiems. Liberalų vyriausybės išievojimų apklausa nesibaigs iki rudens, ir kiekvienas Paul Martin mėnuo vyriausybės jam naudingas tolinantis nuo buvusios vyriausybės skandalų. Jau ir buvęs ministeris pirmininkas Jean Chretien pripažįsta, kad klaida buvo padaryta, ir jis, kaip buvęs ministeris pirmininkas, už ją atsiprašo ir tą kaltę prisiima.

Specialios tarnybos grupė, Kanados karinių pajėgų sudėtyje, naudosis buvusios Kanados desantinio pulko patirtimi ir jos buvusiais vadovais. Naujai sudaromos Jungtinės užduoties pajėgos (JTF 2) bus plečiamos, ir jų užduotis bus greitai reaguoti į bet kokius išpuolius Kanados saugumui. Šalia tos aukštos parengties grupės bus kuriamos ir pagalbinės grupės, kurios nereikalauja ypatingo pasiruošimo. Šis Kanados kariuomenės numatytas pertvarkymo planas tęsis penkeris metus ir prie jo bus prijungta Specialių užduočių grupė atominio, biologinio ir cheminio antpuolio sulaikymui. Transportui bei taktinei paspirtčiai ir toliau bus naudojamos oro ir jūros laivyno pajėgos.

Kanados universitetuose studijuojantys užsieniečiai gaus daugiau teisių liečiančių jų studijų laiką ir artimųjų apsiūvenimą Kanadoje. Šis potvarkis bus surištas su gyvenimo vietoje, leidimu dirbti studijų metu ir kitais priešrinkiminiais pažadais. Į Kanadą atvykstantys įvairių rūšių specialistai ir amatininkai tikisi čia pasilikti ir atsikviesti savo gimines. Dabar yra apie 100,000 asmenų, laukiančių įvažiavimo į Kanadą leidimų. Imigracijos ministeris Joe Volpe tikisi pagreitinti ir imigrantų pilietybės gavimo laiką ir pakeisti sąlygas jai gauti.

Asmuo, kuris 13 metų kovojo su Kanados imigracijos įstatymais, dėl kurio skundų turėjo atsistatydinti imigracijos ministerė Judy Sgro, ir kuris visą laiką teigė, kad jis Indijoje bus persekiojamas, jo gyvybė bus pavojuje, buvo deportuotas. Kanados korespondentui pasisekė susisiekti su Harjit Singh, kuris šiuo laiku Jalandhar mieste turi 300,000 dolerių

vertės rūmus. Jis nenorėjo kalbėti apie įvykius Kanadoje, tačiau mano, kad jo reikalai su Kanados vyriausybe dar nėra baigti. Kanados imigracijos departamentas mato, kad reikalinga įstatymų reforma ir kad imigracijos procesas turi būti sugriežtintas. Normaliai dvejus su puse metų trunkanti imigracijos byla gali nusitęsti iki 13 metų. Šiuo metu 36,000 imigrantų, gavusių deportacijos įsakymą, tebegyvena Kanadoje.

Kanados gynybos įtvirtinimai, įrengti 1863 metais New Brunswick provincijoje ir laikomi istorine tvirtove, statyta tuo metu, kai Anglijos karalystė ir JAV kovojo dėl Šiaurės Amerikos žemių valdymo, baigia nusiristi į Atlanto vandenyno įlanką. Labai stiprių potvynių ir atoslūgių veikiamą, Bay of Fundy pakrantėje esanti istorinė vieta bus vietinio universiteto dar kartą peržiūreta, tinkamai aprašyta ir ateities kartoms liks liudyti apie ten buvusią tvirtovę.

90 metų amžiaus moteris nebuvo įteikusi pareiškimo Kanados pensijai gauti. Ši klaida buvo pastebėta praslinkus 25 metams, kai jos vaikai ėmė rūpintis jos lėšomis. Ji 20 metų dirbo Kanados pašto įstaigoje, bet išstis 25 metus nežinojo, kad reikia įteikti pareiškimą šiai pensijai gauti. Valstybė yra įpareigota išmokėti tik už vienerius pražiopsotus metus, tačiau jos vaikai žada kreiptis į teismą, nes ji yra į tą pensijos fondą įmokėjusi savo privalomą duoklę.

Trylikos metų amžiaus Finola Hackett iš Edmontono laimėjo rašybos konkursą. Septinto skyriaus mergaitė, viena iš 80,000 varžybose dalyvavusių mokinių, laimėjo Kanados taurę ir 10,000 dol. premiją. Otava, Kanados sostinė, buvo varžybų vieta. Ji bus viena iš vienuolikos Kanados atstovų, kurie rungsis "Scrips" varžybose Vašingtone, JAV, gegužės mėnesio gale.

Karališkoji pinigų kalykla, minint 60 metų pergalės Europoje sukaktį, ruošiasi išleisti atnaujintą penkių centų monetą, kuri bus labai panaši į 1945 metų versiją. Buvusi dvylikakraštė moneta bus liejama jau ne iš karo laiko lydinio, nebus dvylikakraštė ir neturės morzės įrašo "Mes laimime, kai noriai dirbame kartu" (We win when we work willingly). Nauja moneta turėtų pasirodyti jau ateinančių mėnesių.

Labai plačiai vartojami cholesterolio kiekį kraujyje kontroliuojantys vaistai buvo tiriama dėl savo poveikio. McGill universiteto tyrimai rado, kad visų firmų ir pavadinimų vaistai, žinomi kaip "statins", veikia beveik vienodai. Nevienodos yra tik kainos.

Pasaulio ekonominio bendravimo ir plėtros organizacija, kuri rūpinasi vaikų auklėjimu atsilikusiųose kraštuose, kritikuoja Kanados vyriausybę dėl menko įnašo šiam projektui. Keli Europos kraštai remia pagyinti daugiau nei Kanada, tačiau jos įnašas yra beveik dvigubai didesnis už JAV. AKV

Sekminės - Šventosios Dvasios diena

VINCAS KOLYČIUS

Daugelis pagrindinėmis šventėmis laiko Kalėdas ir Velykas, o Sekminės praeina lyg ir nepastebėtos. Gaila, nes tik per Sekmines gimė Bažnyčia, tik po Sekminių bailūs apaštalai ir kiti Jėzaus mokiniai pradėjo drąsiai skelbti Evangeliją.

Sekminių liturgijoje yra skaitoma Sekminių sekvenca: "Be Šventosios Dvasios dovanų viskas nyku ir skurdus". Ta proga verta prisiminti Šventosios Dvasios dovanas. Laiške korintiečiams skaitome: "Mes gavome ne pasaulio dvasią, bet iš Dievo einančią dvasią, kad pažintume mums suteiktas Dievo dovanas" (Kor.2,12). Jėzus skelbė, kad atnešė gyvenimo pilnatvę. Kad pajustumė ją, reikia Šv. Dvasios pagalbos. Dažnai pasitenkiname tik egzistavimu, vargingu gyvenimu, nepaisydami, kad yra kažkas daugiau, kad turime "iš Dievo einančią Dvasią", kuri mus įgalina turėti pilnesnį, laimingesnį gyvenimą.

Apaštalas Paulius primygtinai kartojo: "Argi nežinote, kad jūs esate Dievo šventovė ir jumyse gyvena Dievo Dvasia?" Šv. Dvasia ir jos dovanos yra mums duotos, kad turėtume prasmingesnį gyvenimą.

Dievo baimė

Svarbu teisingai suprasti Dievo baimę. Vaikams dažnai tėvai kartoja: "Dievas tave nubaus". Tada ir lieka klaidingai suprasta Dievo baimė. Tikrai suprasta Dievo baimė mums parodo, kad be Jo pagalbos mes nieko negalime. Ji mums parodo mūsų nepajėgumą ir paskatina laikytis Jo įstatymų. Ji gerbtai, nuo Jo nenutolti. Tėvai, augindami vaikus,

dažnai daugiau dėmeso kreipia į jų gerus pažymius, pasiektą laipsnį, negu į savo vaikų išganymą. Dievo baimė tas vertybes parodo kitokioje šviesoje. Ji padeda vyro ir žmonos santykiuose šeimoje, kai ne mūsų egoizmas stovi pirmoje vietoje, bet mano vyras, žmona ir vaikai. Psalmistas sako: "Dievo baimė yra išminties pradžia".

Žinojimas ir išmintis

Iš Dievo baimės kyla išmintis ir žinojimas. Apaštalas Paulius meldžiasi prašydamas: "Kad jūs būtumėte pilni Dievo valios pažinimo su visa išmintimi ir dvasiniu pažinimu, kad jūsų gyvenimas būtų patinkantis Viešpačiui ir nešas vaisių" (Kol.1,9-10). Kalbant apie žinojimą ir supratimą svarbu suprasti, kad pirmoje vietoje yra Dievo Žodžio-Šv. Rašto žinojimas. Tik tada, kai suprantame Dievo Žodį, tos dovanos pasidaro mums realios ir praktiškos. Tik tada pažįstame tiesą. "Kai ateis tiesos Dvasia, Ji jus ves į tiesos pilnatvę" (Jn.16,13). Tiesa, kurią Šv. Dvasia pasirengusi mums duoti, yra gyvas, realus Dievo pažinimas. Jo meilės pajutimas, pažinimas Jo sūnaus Jėzaus Kristaus. Tai yra "tiesos pilnatvė", į kurią Šv. Dvasia veda.

Po to seka išmintis. Ji mus įgalina duoti teisingus patarimus ir daryti teisingus sprendimus. Argi ne praktiškos visos tos dovanos? Jeigu tų dovanų prašysim, kad žinotume kaip elgtis kasdieninėse situacijose (dažnai gana sunkiose), tai Šv. Dvasia mums tas dovanas duos. Šv. Jokūbas rašo: "Jeigu kam iš jūsų trūksta išminties, prašykite Dievą, kuris visiems dosniai duoda... ir gausite" (Jok.1,5).

Tvirtumo ir maldingumo dovana

Turint išmintį ir žinojimą reikia tvirtumo-ištvermės mūsų kasdieniniame gyvenime. Dažnai net žinant ką daryti mums pritrūksta tvirtumo, ištvermės, apima baimė, prisitaikymo dvasia, net paprastas tingumas. Ir tais momentais turime žinoti, kad Šv. Dvasia mums duoda tvirtumo, ištvermės dovana. Apaštalas Paulius sako: "Aš visa galiu Jame, kuris mane stiprina" (Fil.4,13). Kunigams ir Dievo Žodžio skelbėjams reikia tvirtumo be baimės skelbti Evangeliją, neatskiedžiant jos su pasaulio išmintimi. Vyrai ir žmonai reikia tvirtumo ir ištvermės dovanos priimti vienas kitą su visomis silpnėmis. Tėvams reikia ištvermės ir tvirtumo dovanos auklėjant savo vaikus.

Mes galime kalbėti poterių, skaityti maldas, kartoti žodžius, bet tai nėra tikra malda. Tikra malda – tai garbinimas Dievo, kreipimasis į Tėvą per Jėzų, ryšys ir pokalbis su Jėzumi, prašant Šv. Dvasios maldingumo dovanos. Šv. Paulius rašo: "Niekas negali ištarti Jėzus yra Viešpats", jei Dvasia nepaskatina".

Galbūt didžiausia Šv. Dvasios dovana yra ta, kad ji įgalina mus pažinti Jėzų, suprasti viską, ką Jis moko ir ką padarė dėl mūsų išganymo. Šv. Dvasia taip pat parodo mūsų nuodėmingumą ir padeda pakeisti gyvenimo kryptį.

Šv. Dvasia yra jėga. "Kai ant jūsų nužengs Šv. Dvasia, gausite jos galybės ir tapsite mano liudytojai" (Apd.1,8). Šv. Dvasia duoda jas visiems, kurie prašo. "Be Šv. Dvasios dovanų viskas nyku ir skurdus".

Pro laiko langą

Regiu... Tu prie vartų dar ilgai man moji
Ir ilgesio gurgėlius geri.
Gal tūkstančius kartu, Mamyte geroji,
Buvai kelyje švyturys.
Dėkinga, kad šiandien pro laiko langą
Išoka šviesus spindulys,
Kad sapnas spalvotas lig šiolei aplanko, -
Tu stovi pravėrus duris...

Girdžiu... Jau nurimstant nenuoramai vėjui
Niūniuojai dainas pamėgtas.
Trapiais, tyliais žingsniais prie lopšio priejus
Lieti, ar rankelė šilta.
Dėkinga, kad šiandien pro laiko langą
Išoka šviesus spindulys,
Kad sapnas spalvotas lig šiolei aplanko, -
Tu stovi pravėrus duris...

Jaučiu... Lūpų švelnų ir šiltą artumą,
Kai Tu kažkada bučiavai.
Jaučiu... Blynų skonį ir tėviškės dūmą,
Nors viskas pradingę seniai.
Dėkinga, kad šiandien pro laiko langą
Išoka šviesus spindulys,
Kad sapnas spalvotas lig šiolei aplanko, -
Tu stovi pravėrus duris...

Į atmintį mano giliai įsirėžę
Tavi paprasčiausi darbai.
Mamyte mieloji, išlikusiom vėžėm
Keliausiu ilgai, dar ilgai.
Dėkinga, kad šiandien pro laiko langą



Dail. A. Kmieliauskas, knygženklis (ex libris) autoriaus technika, 125x86. Iš albumo *Antanas Kmieliauskas, skulptūra, freska, tapyba, grafika*

Išoka šviesus spindulys,
Kad sapnas spalvotas lig šiolei aplanko, -
Tu stovi pravėrus duris...

Irena Vaičiulytė-Bradaitienė

MŪSŲ TĖVYNĖJE

BRANGS MAISTAS

DELFI žiniomis, per pirmuosius Lietuvos narystės Europos Sąjungoje metus iki 10% pabrango maistas, ir gali dar pabrangti iki euro įvedimo 2007 m. sausio 1 d. 50-70 centų brango jautiena, keliasdešimčia centų padidėjo pieno produktų kainos, brango ryžiai, duona bei kiti kepiniai, pakilo kai kurių vaisių, ypač bananų, tap pat daržovių, nealkoholinių gėrimų kainos. Atpigo alkoholiniai gėrimai, kava, šaldyta žuvis, įvairūs valikliai. Šalia pabrangusių vietos gamintojų prekių atsirado daugiau pigesnių panašių importinių produktų. Lietuvoje maistui išleidžiama 40% pajamų, o senbuvėse ES šalyse – tik ketvirtadalis. Maisto produktų brangimą lėmė ne tik Lietuvos narystė ES, o ir padidėjusi ar sumažėjusi paklausa bei pasiūla, dėl prasto derliaus sumažėjusi ar dėl pertekliaus padidėjusi prekės gamyba, dėl kainų svyravimų naftos produktų rinkoje ir kt.

SAVAITGALINIAI TĖVAI

Veido 17 nr. (balandžio 28 d.) išspausdintas išsamus straipsnis apie vaikus, kurie lanko darželius ir juose nakvoja. Iš 128 Vilniaus darželių net 19-oje yra savaitinės grupės, kuriose vaikai lieka nakčiai, trys vadinami savaitiniais – tėvai turi teisę palikti vaikus nuo pirmadienio ryto iki penktadienio vakaro. Kai kuriems būtina taip daryti dėl naktinio, pamaininio darbo, komandiruočių ir pan. Kitiems rasti geras auklės – kaip laimėti loteriją. Valdžia nuostojo socialiniai remtinoms šeimoms mokėti "vaiko pinigų" – 50 litų per mėnesį. Turtinieji už parą moka 6 litus. Viename darželyje tėvai skiria 2% nuo savo pajamų, noriai remia. Straipsnyje aiškinama, kokia žala daroma vaikui, kuris paliekamas darželyje nakvoti.

ELEKTRONINIAI PASAI

Užsienio reikalų ministerija gegužės 1 d. pradėjo išdavinti diplomatinis pasus su elektronine laikmena, kurioje saugoma biometrinė informacija apie paso savininką. Diplomatinuose pasuose nuo šiol bus saugoma skaitmeninė savininko nuotrauka. Jau kitais metais tokius pasus turėtų gauti ir paprasti gyventojai, skelbia LGTIC. Elektroninių pasų įvedimas yra viena iš sąlygų, kurias turi atitikti Lietuva, kad būtų panaikintas vizų režimas į JAV vykstantiems Lietuvos piliečiams. Nuo šių metų spalio 26 d. į JAV be vizų galės važiuoti tik tų valstybių, kurios išdavinės Tarptautinės civilinės aviacijos organizacijos standartus atitinkančius pasus, piliečiai. Kol kas tik Belgija, Vokietija, Austrija, Suomija, Švedija ir Liuksemburgas yra pasiruošę įvykdyti šį reikalavimą. Biometrinė informacija laikoma patikimiausias būdas apsaugoti nuo asmens dokumentų ir vizų padirbinėjimo. Per keletą metų bus integruoti ir

skaitmeniniai pirštų antspaudai.

DALYVAUJA EXPO 2005

Japonijoje, Nagojos mieste vykstančioje pasaulinėje parodoje "Expo 2005", Lietuvos paviljonas sulaukia kasdien po 12,000 lankytojų. Svečių antplūdį paskatino Europos sąjungai skirtos savaitės akcija, rašo LGTIC. Europos komisijos delegacija Japonijoje išleistame žurnale "Europa" japonų kalba pristato visas "Expo 2005" dalyvaujančias valstybes, taip pat išleisti parodos lankytojams ES "pasai" su pagrindine informacija apie ES. Parodoje dalyvauja 17 ES valstybių, atskirus paviljonus turi 14. Lietuvos ekspozicijos generalinis komisaras – Romas Jankauskas.

NAUJAS PAŠTO ŽENKLAS

Gegužės 7 d. "Lietuvos paštas" į apyvartą išleido dviejų pašto ženklų seriją "Iš muziejaus fondų. Lietuvos nacionalinis muziejus". Juos sukūrė dailininkas Artūras Prelguskas, o bendru 0.6 mln. vienetų tiražu išspausdino Budapešto valstybinė spaustuvė. Visų pašto ženklų nominalinė vertė – po 1 litą. Pernai "Lietuvos paštas" išleido į apyvartą 25 naujus pašto ženklus ir vieną pašto bloką, skirtą Lietuvos tūkstantmečiui.

PATVIRTINO PROGRAMAS

Lietuvos vyriausybė gegužės 4 d. patvirtino Vaikų ir paauglių, vartojančių psichiką veikiančias medžiagas, reabilitacijos paslaugų teikimo programos projektą. Jis parengtas pagal Narkotikų kontrolės ir narkomanijos apsaugos 2004-2008 m. programos įgyvendinimo priemones. Narkotikus vartojantiems vaikams bus parenti ir taikyti medicininės, psichologinės ir socialinės reabilitacijos programos, kurių iki šiol trūko. Projekte nustatyti paslaugų teikimo tikslai, principai, uždaviniai ir veiklos sritys. Taip pat nurodoma, kad būtina vykdyti mokslinius tyrimus bei plėsti informacinę sistemą vaikų reabilitacijos srityje, nustatyti paslaugų vertinimo ir atskaitomybės principus. 2003 m. duomenimis, dažniausiai narkotikus vartojo Klaipėdos mokyklų mokiniai – 33.6%, Vilniaus – 22.7%, Kauno – 20.1% ir Panevėžio – 19.5%. Alkoholio, tabako, raminamųjų ir migdomųjų preparatų vartojimo vidurkis tarp 15-16 metų mokinių Lietuvoje viršija Europos valstybių vidurkius.

LAIKINA LAISVĖ

Gegužės 5 d. Lietuvoje buvo simbolinė Laisvės nuo mokesčių diena, skelbia OMNI-ELTA. Nuo metų pradžios iki gegužės 5-osios vidutinis Lietuvos darbuotojas dirbo vien tam, kad sumokėtų mokesčius. Nuo gegužės 5 dienos iki metų pabaigos jis jau dirbs sau. Pernai Laisvės nuo mokesčių diena buvo gegužės 8-ąją. Šią dieną nustato Lietuvos laisvosios rinkos institutas. Datos kitimas priklauso nuo BVP ir bendrųjų pajamų augimo. RSJ

LIETUVIŲ TELKINIUIOSE



Prel. E. Putrimas tarp Edmontono lietuvių. Iš kairės: Nijolė Karosaitė-Koris, prel. E. Putrimas, Vida Žolpienė, Daina Gudjurgienė, Tadas Koris, N. Halt Nuotr. E. Karosienė

Edmonton, AB

NEPRIKLAUSOMYBĖS ŠVENTĖ. Kovo 12 d. susirinkome apie 70 žmonių Lietuvos Nepriklausomybės šventei paminėti. Minėjimą pradėjome bendra vakariene. Po jos Edmontono lietuvių b-nės pirmininkas Kostas Žolpis pasveikino atvykusius, primindamas šio vakaro šventės prasmę ir svarbą. Minėjimą pajavairino Tado Koris ir jo motinos Nijolės suruošta parodėlė: Lietuvos kariuomenės uniformos, šalmai ir medaliai. Tai gražus Tado rinkinys. Scenoje ant stalų gražiai išdėstyti medaliai sudomino daugelį. Medalių buvo ne tik Lietuvos, bet ir Latvijos, Estijos, Lenkijos ir Rusijos. Šia parodėle Tadas norėjo parodyti Lietuvos kariuomenės garbingą praeitį. Atvežta iš Lietuvos besitraukiant ir išlaikyta Tado prosenelio plk. ltn. Antano Karoso uniforma.

PRIEŠVELYKINIS SUSIKAUPIMAS. Sekančią dieną vėl rinkomės į Lietuvių Namus, nes mus aplankė garbingas svečias Lietuvos vyskupų konferencijos delegatas užsienio lietuviams katalikams prel. Edmundas Putrimas priešvėlykiniam susikaupi-

mui. Šv. Mišių aukoje prisiminėm mūsų tėvynę Lietuvą, jos atgautą laisvę. Kartu pasimeldėm už sunkiai sergančią b-nės narę Helen Garbenčius-Papley. Skaudu ir gaila, kad į pamaldas susirinko labai mažas skaičius tėvynainių. Turėtumėm jausti pareigą atvykti ne tik vakarienei, bet ir malda. Turėjom pagerbti svečią, atvykusį iš tolimo Toronto. Pasi-baigus šv. Mišioms prel. E. Putrimas, žinodamas mūsų nepajėgumą giedoti, pakvietė iš knygelių visiems paskaityti *Marija, Marija* giesmės žodžius. Vieni skaitėme, kiti, prisiminę žodžius, deklamuavome. Šiais giesmės žodžiais užbaigė šv. Mišių auką, prelato palaiminti rinkomės į namų rūšį pasivašinti suneštais kukliais užkandžiais. Atsinaujinę priešvėlykinyje susikaupime ir trumpai pabendravę su prelatu turėjome vėl skirtytis namo į kasdienybės dienas. Dėkojame garbingam svečiui prel. E. Putrimui už apsilankymą ir paliktą šviesos žiburėlį mums visiems.

SUDIEV VELIONEI. Atsisveikinom su Helen Garbenčius-Papley. Balandžio 9 dieną po sunkios vėžio ligos Helen Garbenčius-Papley, lyg žvakė, užgeso palikdama mus visus. Ši tauri mo-

teris, motina, senelė, sesuo paliko viską, kas jai buvo brangiausia: sūnų Darren, Shannon ir dvi vaikas - Page ir Christine. Helen gimė ir augo I-sios imigracijos lietuvių šeimoje, tarp 6 vaikų: 5 seserys ir brolis. Il-jų imigrantų bangai atplūdus visi susijungė, bendravome, džiaugėmės, dirbom. Jono Garbenčiaus šeima visuomet būdavo kartu. Mergaitės lankė šeštadieninę mokyklą, išsklavo. Helen ilgus metus dirbo lietuvių b-nės komitete ūkvedės pareigose, kur gražiai ir sėkmingai atlikdavo pareigas. Parengimuose visuomet su sesučių pagalba paruošdavo gausią vakarienę, niekuomet neimdavo atlyginimo. Papuošdavo jos darbą rožių puokštė. Bet ar tai gana? Pati dirbo namų pardavimo įstaigose, labai sėkmingai.

Buvo linksma, nuoširdi ir draugiška. Nenuostabu, kad laidojimo salė prisirinko pilnutėlė paskutiniam atsisveikinimui ir maldei. Visus labai sujaudino sesers Lilijanos sūnus atėjęs atsisveikinti su savo mylima teta, nespėjo nušluostyti ašarų, kad ištartų žodį. Vežimėlyje sėdėjo tylus Helen tėvas, 103 metų senelis. Sekančią dieną palydėjom į Šv. Kryžiaus kapines, kur prie ežerėlio bus supiltas jos kapas, liudijantis, kad čia ilsisi motina, senelė, sesuo, tauri moteris, kuri mylėjo gyvenimą, savuosius, darbą ir buvo mylima.

Emilija Karosienė

Vancouver, BC

SEKMADIENĮ, GEGUŽĖS 1 susirinkome pas Violetą Paige ir pasisvečiavome prie BBQ lauke. Oras buvo šiltas, ir saulutė sukėlė gerą nuotaiką. Buvo trumpa programėlė ir gera proga sutikti draugus. Linkime visiems linksmos Motinos dienos! Bernadeta Abromaitytė-Verch

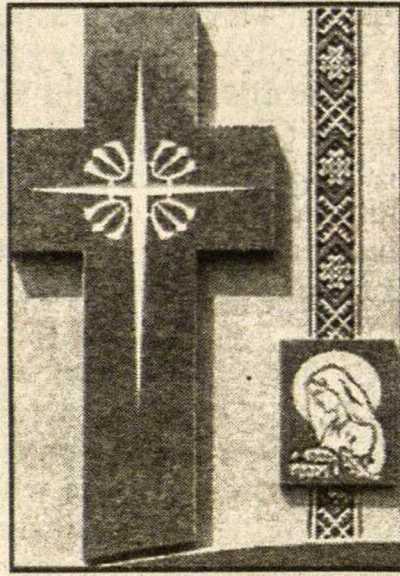
SMITH MONUMENT CO. LTD

(nuo 1919 metų)

- ▲ Gaminame paminklus, bronzines plokštes, atminimo lenteles.
- ▲ Puošiamo lietuviškais ornamentais pagal klientų pageidavimus.
- ▲ Patarnaujame lietuviams daugiau kaip 20 metų.
- ▲ Garantuojame aukščiausios kokybės darbą.

Skambinti tel. (416) 769-0674

Adresas: 349 Weston Road
(tarp Eglinton ir St. Clair)
Toronto, Ontario M6N 3P7



PĖDOS SPECIALISTAS

CHIROPDIST ROBERTAS NEKRAŠAS

- KULNO SKAUSMAI
- PĖDOS SKAUSMAI
- PIRŠTŲ DEFORMACIJOS
- NAGŲ DEFORMACIJOS IR GRYBELINIAI SUSIRGIMAI
- JAUGĖ NAGAI
- VIETINĖ NEJAUTRA IR CHIRURGINIS GYDYMAS
- SENIORŲ PĖDŲ PRIEŽIŪRA



- ◆ VAIKŲ EISENOS NESKLANDUMAI
- ◆ PLOKŠČIAPĖDYSTĖ IR EISENOS SUTRIKIMAI
- ◆ PĖDOS DEFORMACIJŲ TAISYMAS ORTOPEDINIAIS INDEKLAI
- ◆ PRIIMAME VISUS PLANINIUS DRAUDIMUS
- ◆ STERILŲ ĮRANKIŲ

LIGONIUS PRIIMAME:

352 WILLSON ST.E., ANCASTER, Ont. TEL. (905) 648-9176

RE/MAX FOUR SEASONS REALTY LIMITED

Associate Broker, 67 First Street
Collingwood, Ontario L9Y 1A2



Angele Šalvaitytė, B.A.,
pirkimo ir pardavimo atstovė.
Ji mielai jums patarnaus.

Nemokamas 1-888-657-4844
Darbo 705-445-8143

Elektroninis paštas: salvaitis@bmts.com
Tinklalapis: www.homesgeorgianbay.com

London, ON

Motinos diena buvo paminėta gegužės 1 d. Kun. K. Kaknevičius Mišias aukojo už gyvas ir mirusias motinas. Po pamaldų visi rinkomės į parapijos salę. Motinoms buvo įteikta po raudoną gvazdiką. Susirinkusius šiltai pasveikino Bendruomenės pirm. Stasys Keras, motinoms skirdamas pačius gražiausius sveikinimo žodžius. Eiles, skirtas motinoms, gražiai deklamavo neseniai į Londoną nuolatiniam gyvenimui atsikėlusios Laimos ir Rolando Mickevičių dukros Milda ir Mingailė bei Giedrius ir Ieva Naujokaiciai. Ona Staškūnaitė paskaitė įdomių žodžių apie moteris "Moters širdis". Programą pajavairino grupelė londoniečių, padainavę keletą lietuvių liaudies dainų, pritariant Vito Simonavičiaus akordeono garsams, kurių išjudintos sukosi ir kelios šokėjų poros. Vaisinomės kava ir "donuts". Pasveikintos mamos ir močiutės išsiskirstė su gera nuotaika ir gėlių žiedais.

KLB Londono apylinkės valdyba organizuoja kelionę į Kanados lietuvių dienas Mississaugoje, Anapilio salėje gegužės 22 d., į didįjį koncertą. Jau užsakytas 47 vietų patogus keleivinis autobusas. Norintieji kartu vykti į šį renginį prašomi paskambinti Stasiui Kerui, tel: 519 652-6837, arba Aldonai Valaškevičienei tel: 519 472-0073. Autobusas išvyks gegužės 22, sekmadienį, nuo Šiluvos Marijos šventovės – 1414 Dundas St., 11 val. ryto ir grįš į Londoną 8 val. vakaro. Kelionė autobusu 20 dol. vienam asmeniui, jaunimui nemokamai.

KLB nario mokestį renka Jūratė Simanavičienė, tel: 519 457-1590. Aldona V.

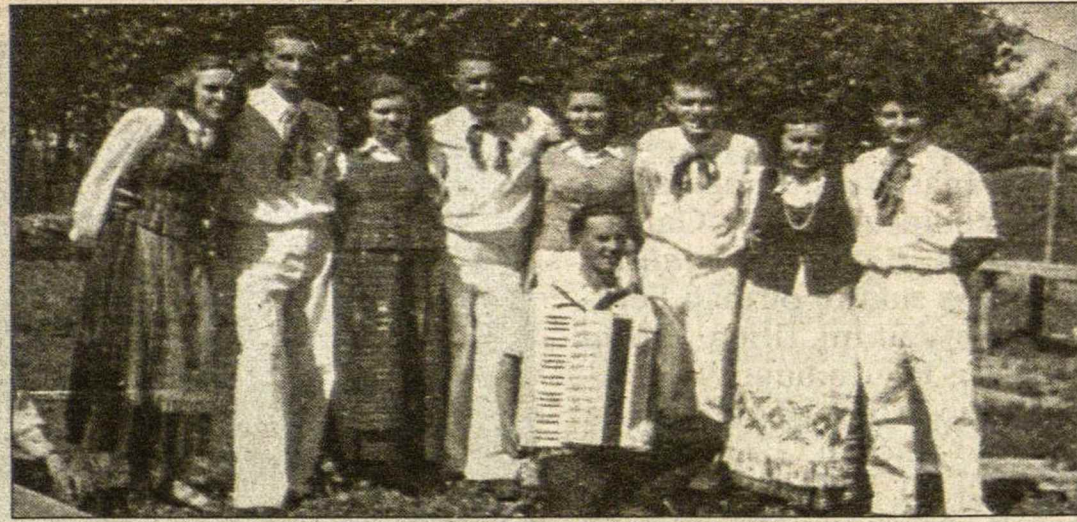
BPL Import/Export

SIUNTINIAI Į LIETUVĄ

SKAMBINTI

Petras Brasas

(905) 383-1650



Lethbridge, AB, 1949 m. veikusi tautinių šokių grupė, vad. P. Jankaitienės. Iš kairės: J. Stankevičiūtė-Zubienė, A. Beniušis, J. Žaliauskaitė, L. Sarpalius, B. Petrulytė-Jonienė, A. Jekenta, J. Arelytė, V. Petrulis ir akordeonistas G. Pauliukaitis

Cleveland, JAV

Čiurlioniečiai remia lietuvių kultūros istorinį dokumentą... Čiurlioniečių komitetas džiaugiasi nuoširdžiu jų narių bei visuomenės rėmėjų atsiliepimu į jų kvietimą remti Lietuvoje leidžiamą knygą apie Čiurlionio ansamblio darbą JAV-se. Nuo okupacijos laikų Čiurlionio ansamblis be pertraukos reprezentavo Lietuvos kultūrai užsienyje, supažindindamas pasaulį su jos meno lobynu. Daugiau kaip 40 metų mūsų spalvingi tautiniai šokiai ir kanklėm bei skudučiais lydimos dainos džiugino pasaulį. Tad Lietuvoje leidžiama knyga, kaip istorinis dokumentas, iškelia išeivijos kultūrinio gyvenimo sampratą, lietuvių atliekamą darbą, neleidžiant Lietuvos vardui išnykti iš pasaulio tautų šeimos. Ji remiasi kruopščiai dokumentuotais duomenimis. Čiurlionio ansamblis 1949-1991, Dienoraštis tiek šeimoje, tiek mokykloje bei bibliotekose supažindins ateities kartas su išeivijos lietuvių Čiurlionio ansamblio atliktu didžiuliu darbu puoselėjant lietuvių. Asmenys prisidėję prie knygos išleidimo: \$2000 - dr. E. Jarašūnas; \$300 - J. Stepas; \$200 - V. Urbaitis, L. Jarašūnas, J.E. Čapas; \$150 - M. Talžūnienė, dr. J. ir dr. Š. Peckus; \$100 - A.V. Juodvalkiai, R. Petruskienė, V. Gilyš, M. Nasvytienė, M.K. Marcinke-

vičiai, A.L. Kiziai, E.R. Žilioniai, A.M. Liutkai, V.E. Leger, J.V. Kokliai, J. Staniškis, M. Aukštuolis, I. Chmieliauskaitė-Bužėnienė, S. Gedgaudienė, V. Vaivadaitė ir A. Melynauskas, E. Brazauskas, I. Grigaliūnas, J. Balbaitas, E. Steponis ir M. Cibas, M. Motiejūnas, M. Stephens, "Taupa" lietuvių kredito kooperatyvas, I. Žilinskaitė-Kuprevičienė, N. Bartuškaite-Von Kiparski, A. Gylis, R. Butkus, Klyvlendo lietuvių bendruomenė, K. Sukys, J.J. Daugelos, S.V. Malcanai, M. Leknickaitė-Mickienė, N.V. Aukštuoliai, \$50 - G. Karsoškas, Klyvlendo "Ramovė", G. Aras, A. Giedraitienė, R. Karsoškaitė-Zavodny; \$20 - Z. Dučmanas, G. Barzdukas, J. Šiupinys, \$10 - A. Raulinaitienė, I. Laurinaitis. Iš viso, su \$2.64 dividendais - \$6732.64.

Lietuvoje iki šiol aukojo: \$1128 - dr. A. Malcanaitė-Gaškienė, \$100 - V. Plečkaitis, 1000 litų - p. Baltrušaitienė, 2000 litų - Kazicko fondas, 500 litų - J. Damašienė, 500 litų - L. Petronis. Čiurlionio ansamblis kreipėsi į Lietuvių fondą. Čiurlioniečiai ir visuomenės nariai tikisi gauti teigiamą atsakymą kaip paramą išeivijos darbui lietuvių išlaikymui. Dar nepervėlu prisidėti prie šio vajeaus ir visiems tautiečiams.

Vincas Juodvalkis, CPA, ižd.,
Regina Malcanaitė-Petruskienė, pirmininkė



LIETUVIAI PASAULYJE

Ukraina

Š.m. vasario 20 Krymo lietuvių šventė Nepriklausomybės šventę, taipgi paminėjo istorinio tyrimo "Lietuviai Kryme" penketį. Renginį organizavo Krymo M.K. Čiurlionio lietuvių kultūros draugijos valdyba, sekmadieninė lietuvių mokykla, Lietuvių bendruomenės laikraščio *Tiltas* vadovybė. Jame dalyvavo tautiečiai, kitų mažumų, įvairių institucijų, muziejų, mokslo įstaigų, bibliotekų atstovai. Susirinkusiems buvo pristatyta knyga – straipsnių rinkinys *Lietuviai Krymo pėdsakai Krymo žemėje*. Taipgi visi buvo supažindinti su Lietuvos valstybinės šventės svarba. Vakare Simferopolio muzikos mokyklos patalpose vyko mokyklos mokinių ansamblio pasirodymas. Salėje buvo padėta lietuvių literatūros etnografijos knygų, laikraščio *Tiltas* egzempliorių, M.K. Čiurlionio lietuvių kultūros draugijos veiklos nuotraukų. Renginio pabaigoje buvo rėdama vaizduojant apie draugijos 5 metų veiklą. Šventė vyko šeimyniškai, be ypatingų kalbų, o tik pasakojant, kas buvo nuveikta, kas padeda draugijos nariams užsiimti lietuviška veikla. Krymo lietuvių pasiryžę šioje Ukrainos dalyje išlaikyti lietuvių. (Pasaulio lietuvis, 2005 m., 3 nr.)

JA Valstybės

Š.m. vasario 25 d. Lietuvos ambasadorius Vašingtone V. Ušackas atidarė Lietuvos garbės konsulatą Houston, TX, mieste, pasveikindamas naują Lietuvos garbės konsulą W.C. Altman. Ambasadorius taipgi pasidžiaugė, kad Lietuva turės savo atstovą vienoje didžiausių Amerikos valstijų. Naujo garbės konsulo patirtis ir ryšiai prisidės prie Texas valstijos bei Lietuvos verslo ir turizmo ryšių plėtos. Jis taip pat trumpai supažindino su Lietuvos ekonominiais pasiekimais, investicijų bei turizmo galimybėmis šiame krašte. Ragino valstijos verslininkus pasinaudoti Lietuvos ekonomikos augimu bei jos naryste Europos sąjungoje. Esą pasaulio banko ir Europos komisijos numatymu, Lietuvoje ir toliau išliksianti sparčiausiai auganti ekonomika neseniai išsiplėtusioje Europos sąjungoje. Priėmimo dalyvavo Lietuvos pramonininkų konferencijos garbės ambasadorius JAV-se D. Nelson, Houston miesto meras B. White, Texas valstijos verslininkų atstovai. Ambasadorius taipgi susitiko su laikraščio *Houston Chronicle* žurnalistais, lietuvių bendruomenės atstovais ir dalyvavo Vasario 16-tosios minėjime. (Dirva, 2005 m., 9 nr.)

Karaliaučiaus kraštas

Tilžės lietuvių konsulate Mažosios Lietuvos lietuvių draugijos pirm. V. Trumpjonas ir Karaliaučiaus krašto lietuvių kalbos mokytojų sąjungos pirm. A. Bartnikas susitiko su konsulu J. Kinduriu aptarti rūpimų klausimų. Pasak konsulo, Tilžėje reiktų atidaryti ne lietuvišką mokyklą, kaip buvo anksčiau siūloma, bet steigti lietuvių kultūros ir švietimo centrą. Jo steigimu labiausiai turėtų susirūpinti Lietuvių bendruomenė šiame krašte. Taipgi konsulas siūlė įsteigti teisinį vienėtą, kuris tiesiogiai rūpintųsi centro steigimu ir būtų tarpininkas tarp Lietuvos ir Rusijos. Karaliaučiaus krašte lietuvių mokytojų darbo sąlygos yra nevienodos, taipgi

skirtingos ir galimybės, o taip pat ir mokymo metodai. Bet visų mokytojų yra vienas tikslas – mokyti vaikus lietuvių kalbos, supažindinti juos su Lietuva, jos istorija bei kultūra – puoselėti šiame krašte lietuvių.

Tilžės 8-joje vidurinėje mokykloje lietuvių kalbos mokosi didelis būrys mokinių. Devynius metus šioje mokykloje darbuojasi mokytoja E. Gricienė, o pusmetį – mokytoja V. Kovalenko. Mokyklos direktorė I. Slokenko prisimena neseniai suorganizuotą gražią šventę, skirtą K. Donelaičio 290-osioms gimimo metinėms paminėti. Lietuvos konsulas Kindurys perdavė mokyklai premjero A. Brazausko dovaną – dail. Varno paveikslą *Mindaugo karūnavimas*. Direktorė yra pasisakiusi, kad lietuvių kultūros ir švietimo centras galėtų būti įsteigtas šios mokyklos ribose, nes mokykla esanti miesto centre, ir joje jau jaučiamos lietuvių kalbos mokymo tradicijos. (Draugas, 2005 m., 19 nr.)

Meksika

Meksikos sostinėje š.m. kovo 8 d. pirmą kartą surengtas Vasario 16-tosios ir Kovo 11-tosios priėmimas. Jame dalyvavo Meksikos valdžios atstovai, verslininkai, Lietuvių bendruomenės nariai, Lietuvos bičiuliai, taipgi Meksikos diplomatinio korpuso atstovai ir vietinės Aškenazi žydų bendruomenės nariai. Lietuvos ambasadorius Meksikai V. Ušackas supažindino susirinkusius su Lietuvos valstybės istorija, krašto pasiekimais per 15 nepriklausomybės metų ir su verslo bei turizmo galimybėmis. Jis kvietė meksikiečius apsilankyti Lietuvoje ir patiemis įvertinti esančias galimybes investicijoms. Lietuvos ir Meksikos dvišaliai diplomatiniai santykiai buvo atnaujinti. 1991 m. lapkričio 5 d., o 2002 m. sausio mėn. Lietuvos prezidentas V. Adamkus, kviestas Meksikos prezidento V. Fox, lankėsi šiame krašte. Tarp Meksikos ir Lietuvos užsienio reikalų ministerijos aukštų pareigūnų vyksta pasitarimai tarptautinės politikos klausimais. Vilniuje buvo surengta meksikiečių skulptoriaus C. Marine paroda, o Meksikos valstybinėje bibliotekoje buvo rodomi Amerikos lietuvių fotomenininkų darbai apie Lietuvą. Pastarajai įstojus į Europos sąjungą, išgaliojo bevizis judėjimas tarp abiejų kraštų, o taip pat ir laisvos rinkos prekybos nuostatos. (Lietuvos ambasados Vašingtone inf.)

Rusija

Sibire lietuviams pavyko įsitvirtinti statybose. BNS pranešimu, sparčiai auganti Lietuvos statybos bendrovė "Murena", dirba daugiausia Sibire, Karaliaučiaus krašte ir kitose Rusijos srityse. Šiuo metu Sibire ši bendrovė atlieka "Sibneft" ir "Lukoil" naftos bendrovių užsakytus darbus. Pasak bendrovės "Murena" generalinio direktoriaus V. Smalinsko, gautas užsakymas už 2.6 mln. eurų atnaujinti gyvenamąsias patalpas. Kitas projektas – kartu su Vokietijos bendrove pastatyti naftos darbuotojams kilnojamosios namus. Lietuviai Sibire vidutiniškai per mėnesį uždirba 4000 litų, o sibiriečiai tik apie 500-600 litų. J.A.

Pirmasis lietuvių bankelis Kanadoje, įsikūręs nuosavuose namuose -

TALKA

LIETUVIŲ KREDITO KOOPERATYVAS

830 Main Street East, Hamilton, Ontario L8M 1L6
Tel. 905 544-7125

Darbo valandos: pirmadieniais, antradieniais ir ketvirtadieniais - nuo 9 v. ryto iki 5 v.p.p., trečiadieniais - nuo 9 v. ryto iki 1 v.p.p., penktadieniais - nuo 9 v. ryto iki 7 valandos vakaro, šeštadieniais - nuo 9 v. ryto iki 12 v. dienos. Liepos ir rugpjūčio mėnesiais šeštadieniais uždaryta.

AKTYVAI PER 49 MILIJONUS DOLERIŲ

MOKAME UŽ:
kasd. pal. čekių sąsk. iki .0.75%
santaupas 1.00%
kasd. pal. taupymo s1sk. .0.75%
INDĖLIAI:
90 dienų indėlius 1.50%
180 dienų indėlius 1.55%
1 m. term. indėlius 2.50%
2 m. term. indėlius 2.75%
3 m. term. indėlius 3.00%
4 m. term. indėlius 3.40%
5 m. term. indėlius 3.85%
RRSP ir RRIF (Variable) 1.00%
1 m. ind. 2.50%
2 m. ind. 2.75%
3 m. ind. 3.00%
4 m. ind. 3.40%
5 m. ind. 3.85%

PASKOLAS
Asmenines nuo 4.30%
nekiln. turto 1 m. 4.95%

• Nemokami čekių sąskaitų apmokėjimai

• Narių santaupos apdraustos TALKOS atsargos kapitalu 3 mln. dol. ir Kanados valdžios iki \$100,000.00 sumos draudimu

Sekite kasdieninę informaciją apie procentus TALKOJE
MASTER CARD KREDITO KORTELE - INTERAC KORTELE
TINKLAPIS: www.talka.net

LEDAS REFRIGERATION

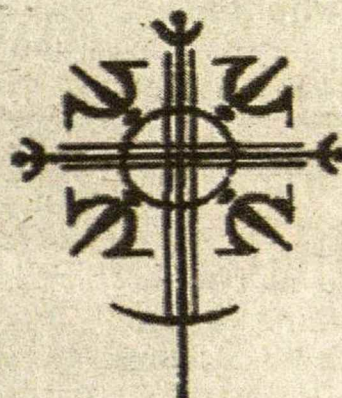
AIR CONDITIONING & APPLIANCES

Skambinti

R. Jareckul

Tel. 416-370-3539
arba 416-825-3328

(Nemokamai atvažiuoju įkainoti)



"Dievas teikia mums meilę,
kad mylėtume tą, kurį
Jis mums duoda"

Loughheed Funeral Home

Žmonės, kurie atjaučia kitus

Sudbury

Ontario

Apie meilę ir klastą...

Nedažnas lietuvių literatūros kūriny sulaukė tokio dėmesio kaip K. Borutos *Baltaragio malūnas* – pagal jį buvo pastatytas spektaklis teatre, sukurtas pirmasis lietuviškas muzikinis filmas ir pagaliau visai neseniai – roko opera. Apsakoma, parašyta prieš 70 metų, tebėra patraukli skaitytojams ir šiandien. Joje talentingai ir įtikinančiai supinta realybė ir lietuviškų sakmių motyvai, tradicinė kova tarp gėrio ir blogio parodyta itin išraiškingais veikėjų paveikslais ir veiksmo posūkiais, ir skaityda-



mas kone užmiršti, kad tai tik pamokanti alegorija...

Idiliškai gražiam lietuviškame kaime ramiai gyvena malūnininkas Baltaragis su dukra Jurga, dorybingoji Uršulė tol, kol jų gyvenimo ratą pasuka, o tiksliau visai sumaišo netikėtai žemėn iš aukštybių numestas guvus kipšas Pinčiukas – klastos ir nedorybių simbolis lietuvių tautosakoje. Ir šiame susitikime su tamsybių pasaulio pasiuntiniu ypač išryškėja visos žmogiškosios silpnybės ir aistros. Noras lengvai pasipelnyti, greitai neapgaltoti pažadai, klasta ir išdavystė, iliuzijų vaikymasis paminant tikrą meilę suardo malūnininko Baltaragio, jo dukros Jurgos, obuolmušių žirgų savininko Girdvainio likimus. Skaudžių išbandymų patiria ir Uršulės dorybingumas, jos neblėstančios viltys sulaukti meilės ir šilumos...

1974 m. talentingų kūrėjų grupė – rašytojas S. Geda, A.

Žebriūnas (scenarijaus autoriai), kompozitorius V. Ganelinas ir kt. *Baltaragio malūno* motyvais sukūrė pirmąjį lietuvišką muzikinį filmą *Velnio nuotaka*. Pagrindinius vaidmenis jame atliko populiariausi to meto aktoriai G. Girdvainis (Pinčiukas), V. Mainelytė (Jurga), R. Adomaitis (Girdvainis) ir, žinoma, negalima nepaminėti Reginos Varnaitės (Uršulė).

Įsimintinos kompozitoriaus V. Ganelino melodijos Tėvo lopšinė, Jurgos daina, Pinčiuko skundai ir kitos, kino operatorių nufilmuoti vaizdai *Velnio nuotakai* užtikrino ilgą gyvenimą ekrane, nors jo kūrėjams nebuvo lengva įveikti tuometinius "socialistinio realizmo" ir partinės cenzūros reikalavimus.

Dar po 30 metų, jau užaugus naujai žiūrovų kartai ir visiškai pasikeitus politinei situacijai, tas pats kūrinys vėl išvydo sceną – šįkart... kaip roko opera. Tūkstančiai žiūrovų, daugiausiai jaunimo, Vingio parko estradoje stebėjo atgavintus *Baltaragio malūno* apsakos veikėjus, naujomis sceninės išraiškos priemonėmis prabilusius apie amžinąjį konfliktą tarp gėrio ir blogio, išdavystės ir lojalumo, meilės ir ambicijų. Tik šiame pastatyme – roko operoje – laiko ir realybės ženklai kiti, – jau šiandieniniai, vyksta ne tradiciniame Lietuvos kaime, o visiškai neapibrėžtoje vietoje, ir veikėjai neatsitiktinai panašūs į dabartinį žmogų – kiekvieną iš



mūsų... Kipšas Pinčiukas važiuoja pirštis Jurgai motociklu, o aukso trokštantis ir pasirusęs išdavystei jo bendrininkas avi auliniais batais ir vilki rūbais, neabejotinai primenančiais mums gerai pažįstamą sribų ar KGB uniformą. Roko operos kūrėjams buvo ne tiek svarbu nuoseklus pasakojimas, kiek per muziką, palydint ją išmoningais techniniais triukais, šviesos efektais, perduoti pagrindinę kūrinio idėją, atskleisti veikėjų jausmus, jiems atsідūrus ties pasirinkimo riba. Spektaklyje

vaidmenis atlieka jauni populiariūs dainininkai P. Meškėla (Baltaragis), I. Dirgėlaitytė (Jurga), M. Mikutavičius (Pinčiukas) ir kiti.

Abiejų kūrinių vaizdajuos tes turi įsigijusi Toronto Lietuvių Namų kultūros komisija. Jos videotekoje yra ir daugiau kino bei televizijos kūrinių – meninių kino filmų, koncertų įrašų, dokumentinių pasakojimų apie pokario metų partizanų kovas, Lietuvos Sąjūdį, dabartines permainas šalyje, programų vaikams. Teiraukitės tel. 416 769-1266. K. Saulenis

A m e r i k a

ČESLOVAS SENKEVIČIUS

- Antanėlis sugrįžo!... Antanėlis!...

Maždaug per valandą aplėkė žinia Josvainių kaime ir jo apylinkėse.

- Pirmas vakaras mūsų, - nutarė sugrįžusio draugai ir broliai. Ir sugužėjo gal koks tuzinas jaunų vyrų, daugiausia viengungių, kaip ir Antanėlis, lėmusių tą vyrų suėjimą. Po visų jautrių akimirų, apsiklausinėjimų, jau geriant Alytaus šampaną, Antanas Guoba, trejus metus pabuvęs Amerikoje, pasakojo:

- Pamatytumėt kaip tenai viskas gražiai apkarpyta, nudailinta, surikiuota. Kiekvieną sodybą nors parodon vežk. Gal klaustumėt kodėl? Dalykas paprastas: ten žmonės ne tinginiai, jei reikia, dirba ir sekmadieniais... O čia patys žinot, laukia tik švenčių ir balių, vaidina ponus tuščiomis kišenėmis... Tik pagalvokit, koks jūsų rytojus?..

Draugai susižvalgė. O tai reiškė, kad Antanėlis nebe tas. Taip greitai kitoks. Kas jam akis užrišo? Negi doleris?

- O koks tavo rytojus? – staiga nebeiškentęs šoko Petras Smilgys, bendraklasis, gerasis Antanėlio Petriukas, dabar jau architektas, įsidarbinęs bendrovėje, kuri stato naujus viešbučius.

- Je, koks tavo? – pritardamas atsiliepė kitas, - pasakyk atvirai, drauguži...

- Dauguma vyrų vienodai šyptelėjo, irgi pritardami klausimui.

"Mano rytojus, vyručiai, aiškus. Parsivešiu pinigų, pasistatysiu pilaite ir būsiu gerbiamas kaip tas ministras, valstybės turto prisiplėšęs, visiu

Mildutę ir gyvensiu karališkai..." – ūmai perskrodė jį tokia mintis, trenkė kaip žaibas prieš atsakant Petriui. O šiam atsakė visai paprastai:

- Mano ateitis tikrai geresnė negu jūsų...

- Bet, Antanėli, kas gi ta gerovė, kas ji? – klausė vienas, pritardamas linkčiojo galvą kitas. Taip – kas tas geresnis gyvenimas?

"Jau pagavom svečią amerikoną" – susižvalgė vyrai, kaimynai, bendraklasis, buvę bendradarbiai.

- Gerovė? – atšovė Antanas, - negi nežinote? Jei daug visko turi, tai ir gerovė...

Iš naujo vėl leidosi į ginčus. Liežuviai jau buvo atsirišę, niekas nebesivaržė dėstyti savųjų tiesų ir pažiūrų, rodytis apie viską išmanančiais. Valandos bėgo kaip minutės, atėjo laikas bučiuotis, ramaus poilsio pasilinkėti dar prieš gaidžiams užgiedant.

Po tų smagių sutikimų, rytojaus dieną vieni net nebeatsiminė ką sakė, kiti tik apie buvusį linksmą suėjimą tebekalbėjo, treči apgailestavo, kad nebuvo moterų, kurios šnekas būtų nukreipusios kitur. Bet buvo sutarta susirinkti tik vyrams. Kas sutarta – padaryta. Nuo šiandien laikas skirtas visiems. Antanui – pirmiausia Milda, ta būsimoji mokytoja, graži kaip pavasario dangus, skaidri kaip Jovvainių upelis, gera kaip žmonijos idealas. Dėl jos Antanėlis jau nuo pat jaunystės su džiaugsmu būtų dvikovojo žuvęs, jei kas būtų kalbėjęs apie ją kitaip.

Sutartu laiku, sutartoj vietoj,

tenai galulaukė prie gluosnio, jiedu susitiko. Antanas Guoba niekam nebuvo prasaratęs, kad iš Amerikos grįžo tik dėl šio susitikimo, nes po ilgos draugystės pagaliau atėjo laikas paklausti, ar Mildutė jau apsisprendusi eiti su juo bendru gyvenimo keliu? Kažkaip nebedrąsūs abu stovėjo ilgėjančiame šešėlyje. Seniai nesiimate, seniai į vienas kitą nežiūrėję. Antanėlio sumanymas tiesiai ir aiškiai klausti, ar ji tekėsianti už jo, keistai blėso, ir jis ieškojo žodžių, ką merginai sakyti, tartum iš naujo būtų reikėję susipažinti.

Amerika jį išgelbėjo – pradėjo apie ją aiškinti, beveik atkartoj, ką vakar sakė draugams. Milda meiliai šypsojosi, kantriai klausėsi. Ir kai jis nutilo, paklausė:

- Tai turbūt jau liksi ten? Nebegriši?..

- O tu nenorėtum į Ameriką? – atsiliepė klausimu į klausimą ir tą akimirka jam pasirodė, kad kalba apie reikalą užsimezgė.

- Darykim čia "Ameriką"... neberekės važinėti... – ramiai pratarė mergina.

Suprato Antanėlis, kur viskas linksta ir nuleido galvą tartum nusi-kaltęs ar nugalėtas.

- Bet kas padarys?... – į šalį žvilgčiodamas lyg susigėdęs klausė.

- Mes, visi... Visi tie, kurie čia gyvena, kurie nelaksto, nieško visko "gatavo", o nori patys pasidaryti...

"Nebe tas žmogus ta Mildutė", - užtelėjo mintis ir tuoj pat - dar žiauresnė: "O gal ir aš jai nebe tas?"... Saugodamasis jos žvilgsnio tylėjo. Kažkur skardžiai suoktelėjo lakštutė,

nuo upės padvelkė gaivi vėsuma.

- Eime, Antanai, matau, po ke-lionės esi pavargęs, pasikalbėsim kitą dieną – juk pabūsi tėviškėj dar kiek...

Oi kaip sunku buvo Antanėliui užmigti! Nė nemanė, kad jam taip greitai reikės atsistoti kryžkelėj ir rinktis: Amerika ar Mildutė?

Kaip tai palyginti? O ar iš viso tai galima lyginti? Po susitikimo prie gluosnio klausė Milda, ar ji už jo tekės ir, žinoma, kartu su juo skris Amerikon, būtų jau beprasmis dalykas. Pasakyti, kad greitai grįš ir čia kurs gyvenimą, būtų negražus melas. Svarstė kone iki ryto, blaškėsi, kentėjo. Ir pagaliau reikėjo apsispręsti.

Rytojaus dieną pervargęs ir nesavas Antanėlis nuvyko pas Mildą ir be jokių įžangų tvirtai tarė:

- Pasilieku!.. Dėl tavęs, Mildute... dėl tavęs...

Mergina krūptelėjo. Tarsi bomba čia pat būtų sprogsi. Papurtė galvą, atsiduso.

- Dėl tavęs, mieloji... – pakartoj, nedrąsiai palietė jos ranką.

Mergina tylėjo – veidelis apsi-niaukęs, šviesios akys klaidžiojo po kambarį. Antanėlis jautė, kad artinasi tai, ko jis labiausiai bijojo. Ir nujautimas nemelavo.

- Antanai... aš jau susižiedavusi... Atleisk... Meilė nemėgsta pertraukų...

Antanėliui tai buvo naujiena – šito jis tikrai nežinojo. Užtat šią akimirka jautėsi tartum smigtų žemėn...

Ar grįžti Amerikon, dar tebesvarsto?..

Knyga apie netolimą praeitį

Lenkų žurnalisto knyga apie lietuvius bendradarbius ir jų persekiotojus

Dr. Zenowiusz Ponarski, gimęs Vilniuje, pokario metais gyvenęs Lenkijos Štetine, humanitarinių mokslų (lituanistika) daktaras ir teisės mokslų magistras, šiuo metu gyvena Toronte. Aktyviai dalyvauja lenkų spaudoje, kurioje dažnai rašo Lietuvos reikalais.

Šiais metais buvo išspausdinta jo lenkų kalba parašyta knyga *Draugas* apie Kanadoje gyvenusį dr. Praną Ancevičių (1905-1964). Jis yra paminėtas Lietuvių enciklopedijos XXVI tome ir Tarybų Lietuvos enciklopedijos pirmame tome, kur yra rašoma, kad jis Berlyne "įkūrė fašistinę organizaciją, bendravo su hitlerininkais". Knygoje yra aprašoma ne tik dr. Ancevičiaus veikla ir kūryba (straipsniai), bet ir nušviestas tas XX šimtmečio laikotarpis, kuriame jam teko gyventi. Jis aprašo tokius įvykius, kurių nebuvo ar buvo netinkamai nušviesti.

Žižmaro dvikova

Vienas tokių įvykių buvo Prano Žižmaro dvikova, apie kurią knygos autorius rašo: "Vilnietis Pranas Žižmaras, baigęs Vilniaus Vytauto Didžiojo gimnaziją, studijavo Varšuvos centrinėje fizinio auklėjimo mokykloje. Po studijų 1932 m. tapo lietuviškos Vilniaus gimnazijos mokytoju. Dalyvavo Lenkijos lietuvių organizacijų veikloje. Lėtuvėje tapo žinomas po to, kai kovėsi dvikovoje su Vilniaus universiteto studentu, kuris 1938 m. pavasarį maršalui Rydz-Smigly mitinge dalyvaujant įžeidė lietuvius, vadindamas juos apspjaudytų nykštukų tauta.

Vienas iš Žižmaro sekundantų buvo Ancevičius, kuris prašė lenkų karininką Truszkowskį tinkamai paruošti Žižmarą dvikovai". Paruošė tinkamai – Žižmaras dvikovą laimėjo. Viena savo straipsnių Ancevičius "priminė nežinomą faktą, kad po garsiosios Žižmaro dvikovos *Trimito* redaktorių, jam tarpininkaujant, atpirkto iš lenkų studentų kardus, kuriais Žižmaras kovėsi su Home-Chome. Jis norėjo patalpinti kardus Kauno Karo muziejuje".

Vaivada Bocianskis

Apie Vilniaus vaivados Liudviko Bocianski'o šeiminkavimą knygoje rašoma: "Per savo beveik ketverių metų valdymą (gruodis 1935 - gegužė 1939) jis gerokai lietuviams įkyrėjo. Po rugsėjo mėn. pralaimėjimo buvo atrastas ir išspausdintas slapstas 1936 m. vasario mėn. memorandumas apie 'valdžios administracinius veiksmus prieš Lenkijos lietuvių tautinę mažumą'. Bocianskis reikalavo prieš Lenkijoje gyvenančius lietuvius vesti represinę politiką, kurios esmė būtų lietuviškų mokyklų ir kultūrinių institucijų likvidavimas, draudimas turėti radijo aparatus, Kauno radijo transliacijų nuslopinimas, kai kurios spaudos uždarymas, pagriežtinimas administracinių ir teismo represijų. Reikalavo iš teisingumo ministerijos teismo represijų. Reikalavo iš teisingumo ministerijos teisėjų spaudimo, kad skelbtų griežtus sprendimus. Neaplenkė taip pat nei dvasiškų ir užmezgė su jais betarpių ryši, kad pašalintų iš lietuviškų parapijų lietuvius kunigus ir perkeltų juos į lenkiškasias. (...)

Jam rūpėjo įjungti Vilniaus miestą ir jo apylinkes į 30 km pasienio ruožą ir tuo būdu išstremti iš šios srities nepageidaujamus asmenis. Nustatyti, kas buvo toks asmuo ir tuo būdu galėtų būti išstremtas, priklausė nuo to, kaip kas ponui vaivadaui patinka. Vieną dieną, remiantis šiomis taisyklėmis, miestą, kuriame jis gavo išsilavinimą, darbą ir sukūrė šeimą, Ancevičius turėjo palikti".

Kauno balsas Varšuvoje

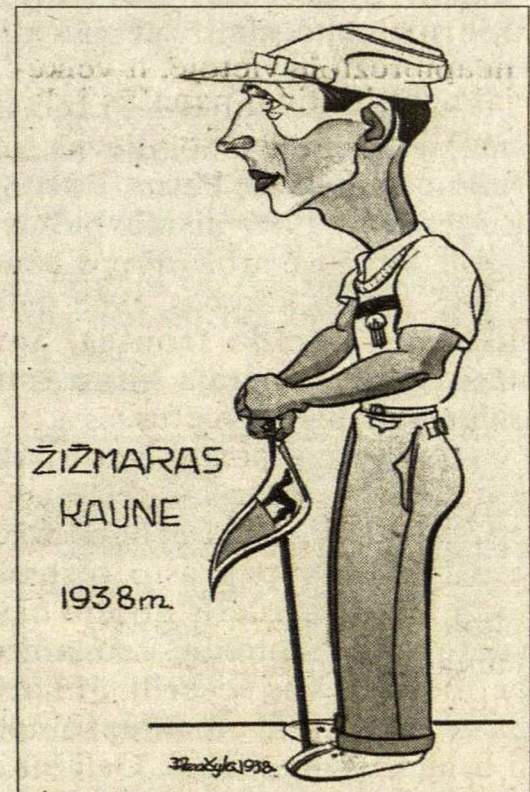
Prasidėjus 1939 m. karui tarp Vokietijos ir Lenkijos, rugsėjo 6 d. lenkų spaudos agentūros PAT ryšiai nutrūko su užsienio korespondentais, ir laikraščio *Kurier* redaktoriui sunku buvo užpildyti laikraščio skiltis. Buvo nuspręsta naudotis užsienio radijais.

Geriausias informacijos šaltinis pasirodė esąs Kauno radijas, perduodantis ELTA – Lietuvos telegramų agentūros pranešimus. ELTA žinios buvo pilniausios ir skyrėsi nuo kitų. PAT agentūrą domino kas

ELTAI vadovauja. O jai vadovavo V. Gustainis, neseniai buvęs *Lietuvos aid* korespondentu Varšuvoje. Kaune buvo žinoma Gustainio knyga apie Lenkiją, kurioje jis rašė... 'pagal geopolitinę padėtį reikia sutikti su tuo, kad ateis laikas, kai Lietuva ir Lenkija ras bendrą kalbą...' Gustainis tarnybą ELTA agentūroje gavo 1939 m. rugsėjo 1 d. ir tuoj susidūrė su įvairiomis dilemomis. 'Tiksliai reikia kontroliuoti visas spaudai perduodamas žinias tiek iš Varšuvos, tiek iš Berlyno! Taigi buvo priimta, kad pagrindinis informacijos šaltinis bus ELTA, kurios dėka *Kurier Warszawski* pasirodė esąs kovojančioje Varšuvoje geriausiai informuotas dienraštis.

Knygoje yra įdomiai aprašomi Ancevičiaus ryšiai Vilniuje su Nobelio premijos laureatu Česlovu Milošu ir vėliau jų susirašinėjimas Amerikos kontinente, bendradarbiavimas Varšuvoje su Lietuvos pasiuntiniu Lenkijai dr. J. Šauliu, su kuriuo kartu paliko vokiečių apsuptą degančią Varšuvą, pokalbiai su vilniečiais dvasiškiais kun. Čibiru ir kun. Bieliausku bei veikėjais K. Stašiu, A. Krutuliu ir kitais. J.B.

P.S. Tikslų informaciją apie knygą *Draugas* galima gauti pas dr. Z. Ponarskį Toronte tel. 416 234-1872.



Vilniaus lietuvių veikėjas Pranas Žižmaras, pagarsėjęs 1938 m. dvikova su lenkų karininku, įžeidusiu Lietuvą. J. Penčylos šaržas Nuotr. S. Sajausko

KULTŪRINĖJE VEIKLOJE

IX Tarptautinis Vilniaus festivalis, kuris šiemet vyks nuo gegužės 22 iki birželio 28 dienos, žada dešimtį koncertų su užsienio ir Lietuvos muzikais, solistais, dirigentais. Festivalio programą pradės pasaulinė lietuviško scenos veikalo premjera – kompozitoriaus Anatolijaus Šenderovo baletas *Dezdemona* su Lietuvos primabalerina Egle Špokaite, violončelininku Davidu Geringu, perkusininku Arkadijumi Gotesmanu, Valstybinio operos ir baletų teatro solistais, *corps de ballet* ir simfoniniu orkestru. Šio jau antrojo Vilniaus festivalio užsakyto baletų choreografiją sukūrė Kirilas Simonovas iš Rusijos Sankt Peterburgo. Baletu siužetas susietas su W. Shakespearo drama *Otello*, tačiau ryškios siužetinės linijos ar libreto nebus, siekiant muziką ir šokių sutelkti dėmesį į pagrindinius kūrinio aspektus: meilę, neapykantą, niekšybę.

Festivalio pradžioje pasirodys Birmingham miesto simfoninis orkestras iš D. Britanijos, kuriam festivalyje diriguos suomis Sakaris Oramo. Taip pat laukiama žymių pianistų Barry Douglas (iš Airijos), Havard Gims (iš Norvegijos), smuikininkės Sarah Chang (iš JAV), tenoro Marcelo Alvarez (iš Argentinos), vokiečių senosios muzikos ansamblio "Musica Alta Ripa". Su Valstybinės premijos laureatu Čiurlionio kvartetu pasirodys indų tradiciniu instrumentu sarodu grojantis Wajahat Khan (iš D. Britanijos), o su Vilniaus festivalio orkestru koncertuos Mstislav Rostropovičiaus mokiny violončelininkas Misha Maisky. Festivalį užbaigs JAV džiazio pianistas Chiki Corea su ansambliu "Touchstone". Festivalio koncertai vyks Lietuvos valstybinėje filharmonijoje, "Siemens" arenoje, o senosios muzikos koncertas – Bernardinų šventovėje. Nuo 1997 m. kasmet rengiamas festivalis yra pripažintas Europos festivalių sąjungos ir nuo 1999 m. tapo šios organizacijos tikruoju nariu.

Grupė mokslininkų ir kultūros veikėjų kreipėsi į seimo pirmininką ir seimo narius, prašydami imtis visų parlamentinės kontrolės priemonių, kad būtų išsaugoti Sapiegų rūmai Vilniuje – valstybinės reikšmės istorijos ir kultūros paveldo objektas. Anot kreipimosi autorių, vyriausybės sprendimas parduoti Lietuvos parlamentarizmo kūrėjų Sapiegų rūmus vertintinas kaip akibrokštas seimo siekiui išlaikyti mūsų tautos ir valstybės tradiciją; sprendimas "liudija akivaizdų istorinės savimones ir valstybinio mąstymo stygių bei šiuurkščiai pažeidžia kultūros paveldo nuostatas." Seimui buvo priminta, kad jis šiuos 2005 metus yra paskelbęs Didžiojo Vilniaus Seimo ir Lietuvos parlamentarizmo tradicijos metais.

Valstybinis dramos teatras Vilniuje balandžio 29 d. pristatė režisieriaus Jono Vaitkaus spektaklio *Demonai. Nelabieji. Apsėstieji. Kipšai* premjerą pagal F. Dostojevskio romaną *Demonai (Biesys)*. Pasak režisieriaus ir inscenizacijos autoriaus J. Vaitkaus, "šiame kūrinyje itin atkreiptas dėmesys į žmonių vidinį pasaulį, jų emocijas, savotišką apsėstumą, dėl kurio prarandama garbė, gėda, vertybės, ryšys su gamta, su Dievu, tikėjimas savo keista galybe, mokslu arba ateizmu. Visi šie dalykai tarsi sproginėja žmoguje, o jų susidūrimai ir daro, sakytum, gimdo apsėstumo išpūdį." J. Vaitkaus manymu, F. Dostojevskis yra pranašiškas, o jo *Demonai* – savotiška pranašystė, perspektyvos numatymas, kas laukia žmogaus, kai jis pakrinka pervertindamas savo jėgas, mokslą, materialaus pasaulio gėrybes, vartotojišką instinktą, kai jis atsiduoda tik malonumų anatomijai.

Spektaklio scenovaizdį sukūrė dailininkė Medilė Šiaulytė, muziką – kompozitorius Algirdas Martinaitis. Trijų dalių spektaklyje romano personažus įkūnijo aktoriai Evaldas Jaras, Vytautas Rumšas, Saulius Balandis, Vaidotas Martinaitis, Šarūnas Puidokas, Algirdas Dainavičius, Rolandas Kazlas, Arūnas Sakalauskas, Dalia Michelevičiūtė, Nijolė Narmontaitė, Vytautas Griogolis ir daugelis kitų žinomų scenos meistrų. J. Vaitkus yra pastatęs 1998 metais F. Dostojevskio *Stepančikovo dvarą*, o šiuo metu teatro Mažojoje salėje rodomas režisieriaus Valentino Masalskio spektaklis *Nuolankioji* irgi pagal F. Dostojevskio apsakymą.

Vilniaus kino teatre "Lietuva" balandžio 15-25 dienomis buvo surengtas Tarptautinis vaikų ir jaunimo filmų festivalis. Jame buvo rodomi užsienio (Latvijos, Estijos, Suomijos, Švedijos, Vokietijos, Belgijos, Olandijos ir Izraelio) filmai, sukurti 2002-2004 m., pelnę savo valstybėse jaunųjų žiūrovų dėmesį. Tai filmai apie vaikų ir paauglių gyvenimą, draugystę, svajones, pirmąją meilę, ne visada lengvus santykius su tėvais ir bendramžiais. Filmai buvo išversti į lietuvių kalbą. Taip pat festivalio metu buvo pristatyti keturi režisieriaus Raimundo Banionio filmai jaunimui, jau tapę kino istorijos dalimi: *Mano mažytė žmona* (1984), *Neatmenu tavo veido* (1988), *Vaikai iš "Amerikos" viešbučio* (1990) ir *Džiazas* (1992). Pasak festivalio rengėjų, pernai Vilniuje pirmą kartą surengtame vaikų ir jaunimo filmų festivalyje žiūrovai pamatė filmus, kurių nebuvo rodę nei TV, nei kino teatrai. Festivalio vertinimo komisija, sudaryta iš vaikų, pernai išrinko geriausią filmą *Bilietas į Mombasą* ir nusiuntė sveikinimą jos autoriui suomių režisieriui Hann Tuomainen. G.K.



Vaidas iš Keistuolių teatro veikalo *Paskutiniai Bremeno muzikantai*. Šio teatro linksmus muzikinius pasirodymus matysime KL dienosė gegužės 20-22-d.d. Toronte

PRISIKĖLIMO
KREDITO KOOPERATYVAS

3 Resurrection Rd., Toronto, ON M9A 5G1
Telefonai: (416) 532-3400 ir 532-3414
FAX: (416) 532-4816
Anapilyje tel.: (905) 566-0006 Fax: (905) 566-1554

KASOS VALANDOS: pirmadieniais, antradieniais ir trečiadieniais nuo 9 v.r. iki 3.30 v.p.p.; ketvirtadieniais ir penktadieniais nuo 9 v.r. iki 8 v.v.; šeštadieniais nuo 9 v.r. iki 1 v.p.p.; sekmadieniais nuo 8.30 v.r. iki 12.45 v.p.p. ANAPILYJE: sekmadieniais nuo 9 v.r. iki 12.30 v.p.p.; antradieniais nuo 9 v.r. iki 3.30 v.p.p.; ketvirtadieniais nuo 1 v.p.p. iki 8 v.v. ir penktadieniais nuo 11 v.r. iki 6 v.v.

AKTYVAI per 67 milijonus dolerių

MOKA UŽ:	IMA UŽ:
90-179 d. term.ind.1.25%	Asmenines paskolas
180-364 d. term.ind.1.30%	nuo5.25%
1 metų term. indėlius1.75%	Sutarties paskolas
2 metų term. indėlius2.25%	nuo5.25%
3 metų term. indėlius2.50%	Nekiln. turto paskolas:
4 metų term. indėlius2.80%	Su nekeičiamu
5 metų term. indėlius3.10%	nuošimčiu
1 metų "cashable" GIC2.25%	1 metų4.00%
1 metų GIC-met. palūk.2.75%	2 metų4.50%
2 metų GIC-met. palūk.2.75%	3 metų5.00%
3 metų GIC-met. palūk.3.00%	4 metų5.25%
4 metų GIC-met. palūk.3.10%	5 metų5.50%
5 metų GIC-met. palūk.3.50%	
RRSP, RRIF "Variable"1.00%	Su keičiamu
RRSP ir RRIF-1 m.term.ind.2.75%	nuošimčiu
RRSP ir RRIF-2 m.term.ind.2.75%	1, 2, 3 metų4.25%
RRSP ir RRIF-3 m.term.ind.3.00%	
RRSP ir RRIF-4 m.term.ind.3.35%	
RRSP ir RRIF-5 m.term.ind.3.75%	
Taupomąją sąskaitą iki1.00%	
Kasd. pal. čekių sąsk. iki1.00%	
Amerikos dol. kasd. pal.	
taupymo sąsk.0.65%	
Amerikos dol. GIC 1 metų	
term. ind.2.00%	

Duodame asmenines paskolas iki \$100,000 ir nekilnojamo turto paskolas iki 95% įkainoto turto vertės. Pardudame pinigines perlaides (money orders) ir kelionių čekius (travellers cheques) JAV, Kan. ir EURO valiuta. Dauguma patarnavimų teikiame nemokamai: spausdiname asmeninius ir biznio čekius, apmokame įvairias sąskaitas.

Kiti patarnavimai "INTERAC-PLUS" kortelė

Mūsų tikslas - ne pelnas, bet sąžiningas patarnavimas
APLANKYKITE MŪSŲ TINKLALAPĮ: www.rpcul.com

Maloniai kviečiame pasinaudoti PAVASARIO PASLAUGA

VIENERIŲ METŲ CASHABLE GIC

2.25%

VIENERIŲ, DVEJŲ METŲ GIC

2.75%

TREJŲ METŲ GIC

3.00%

VIENERIŲ METŲ GIC JAV VALIUTA

2.00%

PRISIKĖLIMO KREDITO KOOPERATYVAS

SU ŠTURMU

SIUNTINIAI Į LIETUVĄ
LĖKTUVU arba LAIVU

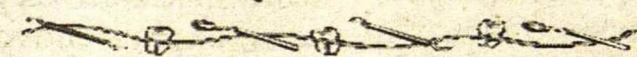
905•271•8781

PETRAS ŠTURMAS

Paėmimas iš namų pagal susitarimą iš Toronto, Hamiltono, Niagara Falls, Londono, Wasaga Beach apylinkių

DR. STASYS DUBICKAS

DANTŲ GYDYTOJAS



398 Guelph Line, Burlington

(tarp QEW ir Lakeshore Rd.)

Privati AUTO-AIKŠTĖ ("parking")

(905) 333-5553

TAIP PAT PRIIMA PACIENTUS TORONTE - 2373 BLOOR ST.W.

Esu 1863 m. sukilėlio provaikaitis...

BIRUTĖ VAITKIENĖ

Lietuvos prezidento 1999 m. gruodžio 16 d. dekretu išimties tvarka Lietuvos pilietybė buvo suteikta 11 asmenų. Trečiasis sąrašas – Irkutsko lietuvis, statybos inžinierius Leonardas Jonušas, 1863 metų sukilėlio provaikaitis.

Iš Lietuvos į Tobolsko guberniją (Jalutorovsko apskrities Slobodobešilskajos valsčiaus Gorbuchino kaimą) Leonardo prosenelis Juozapas Jonušas (rus. dokumentuose - Josif) kartu su žmona ir trim mažamečiais vaikais – Pranciškum (Rusijoje vadintas Francisku, dokumentuose rašyta – Prokopij), Petru ir Ona buvo ištremtas iš Kauno gubernijos Novoaleksandrovsko (dabar - Žarasai) apskrities Tiltiškių valsčiaus. Du Juozapo sūnūs, kaip liudija Eugenija Jonušaitė (Jonušas) - Paškova, Leonardo tėvo sesuo, liko Lietuvoje, matyt, jau buvo suaugę, sukūrę šeimas, nes gyveno atskirai.

Prosenelis ir prosenelė netrukus mirė. Trys lietuviai našlaičiai kentė alkį ir tikrą badą. Kai buvo pradėta tiesti Didžioji Sibiro magistralė, jau ūgtelėję broliai išvyko į Irkutską. Iš pradžių tiesė geležinkelį, paskui prižiūrėjo jį. Sesuo Ona ištekojo, sako, gana sėkmingai, ir liko Tobolske.

Jie visi trys gimė Lietuvoje. Gerai atsimenu, kad mano tėvas Pranciškus Jonušas (1871-1948, palaidotas Irkutске) visą gyvenimą svajojo grįžti į savo gimtąjį kraštą. Gaila, kad menkai težino me giminės šaknis. Laikai buvo tokie, kad visa, kas sena, buvo griunama, atseit, nauja kuriama, ir kai dabar, po septyniadešimties metų, susigriebėm, pamatėm, kiek daug negrįžtamai prarasta. O žmonių santykiai nebe tokie, kaip anksčiau.

Aš visada sakiau, kad mano tėvas - lietuvių kilmės, o tetos Onos duktė Marija (gydytoja, mirė ir palaidota Maskvoje) išsaugojo lietuvių tautybę ir visur rašė, kad ji lietuvi. Menu, visi kaimynai mus gerbė, o dėdės labai didžiavosi esą lietuviai. "Kaip džiaugtųsi senelis, kad jo vaikaitis Leonardas – šios tautybės saugotojas", - rašė aštuntą dešimtį bebaigianti Leonardo tėvo sesuo Eugenija.

Leonardo senelis Pranciškus Jonušas su žmona Agripina Georgijevna susilaukė penketo vaikų: Sergejaus, Petro, Povilo, Anatolijaus ir Eugenijos (1999-aisiais bebuvo gyva tik pastaroji, kiti žuvę arba mirę; Leonardo tėvas Anatolijus, eilinis kareivis, 1943 metais dingo be žinios Leningrado fronte). Senelė Agripina, užsikrėtusi dėmėtąja šiltine, mirė 1920-aisiais, eidama 47-uosius metus.

Tada Pranciškus vedė Aleksandrą Sosnovskąją (Sasnauskaitę?), Rapolo, kilusią iš tų pačių Tiltiškių, iš kurių buvo ištremtas Leonardo prosenelis. Nepaprasto gerumo, šviesi, mėgstanti knygas moteris mylėjo našlaičius kaip savus, o ypač Anatolijų, Leonardo tėvą, kuris liko be motinos vos šešerių. Ji kartu su savo vyru eidavo į katalikų šventovę ir mokė vaikus kalbėti ir melstis lietuviškai. Gali būti, kad ši moteris kažkaip susijusi su knygnešyste, nes jos meile knygoms stebėjosi visi ją pažinoję.

"Matyt, meilė lietuvių tau įskiepijo mūsų geroji motulė (t.y. pamotė Aleksandra)... Su mumis ji dažnai kalbėdavo savo kalba, ir mes ją supratom", - sakydavo teta Eugenija.

Leonardas visą gyvenimą jautėsi svetimas rusams, laikiusiems jį lietuviu, ir sielojosi, kai lietuviai vadindavo rusu, nes visada didžiavosi savo kilme ir savo pavarde, ipareigojančia nuolat galvoti apie tikrąją Tėvynę ir būti jos vertam.

Didžiausia Leonardo svajonė išsipildė: atvykęs iš Sibiro tolybių, galų gale gavo Lietuvos piliečio pasą (tai įvyko 2000-ųjų metų vasario 24 d.) ir iki šiol nepraranda vilties, jog kada nors išsipildys ir dar viena svajonė – surasti palikuonis

tų dviejų senelio brolių, kurie liko Lietuvoje ir išvengė tremties. Deja, paieškas archyvuose sunkina tai, kad nežinomi nei prosenelės, nei Lietuvoje likusių vaikų vardai. Be to, neaišku, ar Zarasų apskrities Tiltiškių kaimas buvo nuolatinė prosenelio šeimos gyvenamoji vieta, nes jokių Jonušų pavardės pėdsakų šiame krašte aptikti nepavyko. Gal tik vengdami tremties čia slapstėsi?

Nuojausta Leonardui sako, kad jo giminės šaknys turėjo būti Žemaitijoje – kiek spėjo pažinti Lietuvą, žemaičių charakteris, jų atkaklumas, užsispyrimas jam atrodo savęsni.

Lietuvos valstybės istorijos archyve rastas Alsėdžių dekanato Notėnų šventovės knygos įrašas liudija, kad 1870 m. vasario 21 d. čia pakrikštytas Francisko (Pranciškus) Jonušas, kurio tėvai Josifas (Juozapas) ir Elzbieta Gedminaitė galėtų būti Leonardo proseneliai. Paminėta jų gyvenamoji vieta – Šatės (dab. Skuodo raj.).

Pavyko aptikti ir dar vieną dokumentą: 1871 m. sausio 11 d. (pagal senąjį kalendorių) Pikelių šventovėje (dab. Mažeikių raj.) kunigas Jurijus (Jurgis) Zaleckis pakrikštijo dvynukus Prancišką (Pranciškų?) ir Aną (Oną). Nurodyta, kad jų tėvai gyvena Juodeikių (dab. Kelmės raj.) parivarke. Paminėti ir krikštatėviai: Rokas Jonušas ir Ana (Ona), Antano Šadovskio (Šadausko?) žmona. Jeigu Prancišką tarsime buvus berniuką, gal Leonardo prosenelis iš Juodeikių? Tai beveik ir visos šykščios žinios apie Leonardo senelį ir prosenelį, pasiekusios mus.

Kol kas bevaisės paieškos, bevaisės ir laidos *Atleisk* vedėjų pastangos, bet kažkas širdies gilumoj kužda, kad vieną dieną paslapties skraistė vis tik bus praskleista. Gal pasirodys, kad Leonardo giminaitis yra garsus kapelmeisteris Bronius Jonušas, gyvenęs Pašilės kaime netoli Ylakių (Skuodo raj.), vėliau išvykęs į Ameriką, gal Telšiuose gyvenantis meistras, savo nedideliame sodo sklype sukūręs savitą medžio dirbinių pasaulį, dvelkiantį senąja romuvų dvasia, gal mokytojas istorikas, gal tie Vilniuje ir visoj Lietuvoj žinomi muzikantai Jonušai (juk Leonardas nusi-pirko pianiną ir pats išmoko skambinti)... O gal Leonardas visai ne Jonušas, o Janušas (šitokių pavardžių Žemaitijoje ir netoli jos taip pat gausu) – juk rusiškame pase buvo rašoma Januš...

"Laisva Lietuva niekada neužmiršo manęs, ir aš niekada neužmiršiu tų, kurie priėmė mane kaip savą. Visada buvau, esu ir būsiu lietuvis. Visada liksiu dėkingas tiems, kas padėjo tai įteisinti. Aš turiu lietuvišką pasą, apie kurį svajoju daugiau nei trisdešimt septynerius metus, – tai atpildas už visą mano ir mano giminės patirtą vargą. Didžiuojuosi, kad aš, carinės Rusijos tremtinio provaikaitis, įrodžiau savo ištikimybę protėvių žemei.

Lietuvos piliečio pasas ne tik suteikia teisę bet kada aplankyti savo istorinę Tėvynę, bet ir ipareigoja laikytis jos konstitucijos, visom išgalėm tarnauti jai. Daug mano tautiečių išsižadėjo savo kilmės, savo praeities, o aš esu ramus, nes žinau, kad tada, kai bus lemta palikti šią žemę, galų gale po ilgų klajonių visiems laikams grįšiu į Lietuvą ir ilsėsiuos amžinai kartu su protėvių protėviais", - rašo Leonardas savo ištikimiesiems draugams, buvusiesiems Irkutsko tremtiniais Genovaitei ir Jonui Rimšoms.

Šį pasakojimą esame skelbę katalikiškoje spaudoje, žurnale *Atleisk*, tačiau jokio siūlo galo dar neapčiuopėme. O gal kam nors iš išeivijos lietuvių ši sena istorija žinoma, gal kas yra girdėjęs apie Jonušų ar Janušų šeimą, kuriai kadaise, dar caro laikais, teko palikti Tėvynę ir atsidurti tolimajame Sibire? Labai laukiame nors kokios žinutės.

VINIŠUME

Dangūs didžiuliai tarp mano liūdnu akių,
O geras gerumas kelia aukštyn, vis aukštyn...

Tikiu.

Į dangų -

Gerą, patį geriausią.

Tada, kai nėra kuo tikėt.

Taip reikia Tavy prisiglaust,

Taip reikia ištarti: padėk.

NEMOKĖJIME

Iš savo delno Tu mane maitink,
Nemokančią net vaikščiot,
Kai nutūpsiu aš pailsinti sparnų.

Netarsiu: negaliu,

Netarsiu, jog nebūna.

Sakysiu tyliai: Dieve

Ir dar: tik neišeik.

Eglė Perednyte



JUOZAS (JOSEPH) NORKUS

Re/max West įstaigoje
ilgiausiai dirbantis agentas

♦ 25 metai namų remonto patyrimas ♦
Daugiau kaip 12 metų pardavimo-pirki-
mo patyrimas ♦ Namų nuomojimų ir nuo-
mininkų reikalų specialistas.

RE/MAX West Realty Inc.
1678 Bloor St. W., Toronto, Ont. M6P
1A9. Skambinti bet kuriuo metu įstaigos
tel. 416 769-1616, namų - 416 769-3577

Nemokamas namų įvertinimas



Bloor West Village

DENTAL CARE

Dr. J. Birgiolas
Dr. S. Dubickas

2373 Bloor St. West
Tel. (416) 763-5677

DANTŲ GYDYTOJA

Dr. Gintarė Sungailienė

115 Lakeshore Rd. E.
Mississauga, Ont. L5G 1E5
(I vakarus nuo Hurontario)

Tel. 905 271-7171



Advokatas

ALGIS S. PACEVIČIUS PACE, B.Sc., LL.B.

PACE LAW FIRM

- ♦ asmeninės žalos, atsiradusios ryšium su kūno sužalojimu, išieškojimas
- ♦ imigracija į Kanadą
- ♦ testamentų sudarymas
- ♦ palikimų tvarkymas
- ♦ konsultacijos Lietuvos respublikos teisės klausimais

295 The West Mall, 6th Floor
Toronto, ON M9C 4Z4
Tel. 416 236-3060
Fax 416 236-1809

SP
PA
U
S
T
I
V
E

PRINTING
NET

Atliekame visus paruošimo
ir spausdinimo darbus.
Prieinamos kainos, aukšta kokybė.
TEL. (416) 252-6741
66 Mimico Ave., Toronto ON
Savininkas Jurgis Kuliešius

Knygų rišykla
"SAMOGITIA"
meniškai įriša
knygas bei žurnalus

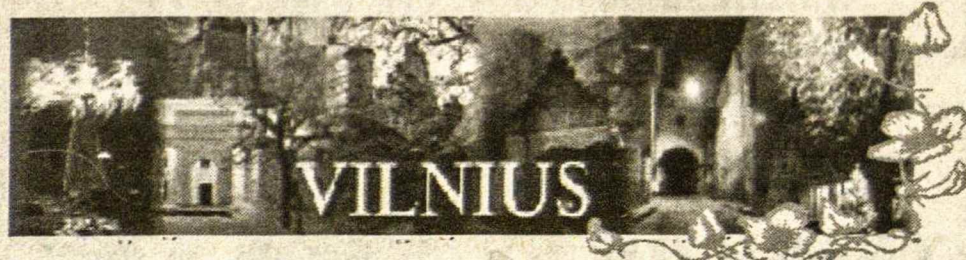
A. PLENYS

3333 Grassfire Cres., Mississauga,
Ont. L4Y 3J8. Tel. (905) 625-2412

MARGUTIS Parcels

4134 Dundas St. West, Toronto, ON. M8X 1X3 Fax: (416) 233-3042

Reguliarūs dvisavaitiniai maršrutai siuntiniams
laivu ir lėktuvu tiesiai į Vilnių



Tel: (416) 233-4601

\$300* COUPON **\$300***
off for 1 parcel **off**
* coupon is valid only at "Margutis-Pysanka" head office.

Svaigalai žmonių gyvenime

Svaiginimosi papročiai Didžiojoje ir Mažojoje Lietuvoje XIX-ame amžiuje

MED. DR. LEONARDAS POVILIŪNAS

Tęsinys iš 18 nr.

Profesorai ir gydytojai

1891 m. liepos mėnesį iš Berlyno į Rusnę atvyko (antropologų) profesorių 30-ties asmenų grupė. Dr. Kitelis sveikino svečius, lydėjo juos garlaivyje į Briedžių girią, kur jie gėrėjosi vešliom pievom, mišku, briedžiais, vaišinami punšais bei grogu. Grįžus gelėm išpuošta gatve į viešbučio salę, jie vėl buvę vaišinami. Iškilmingos vakarienės metu atšvenčiamas prof. Virchovo gimtadienis. Čia jau liejasi grogas. Prof. Valdejeris vėliau savo prisiminimuose aprašė migdantį grogo veikimą. O kas gi būtų išpūdingo Rusnėje, jei nebūtų išgėrimų?

Ir profesorių protą alkoholis veikia kaip ir kiekvieną kitą žmogų. Išgėrus keletą taurelių punšo Briedžių girioje... "nuotaika pakilesnė", o vakarienės metu panaudojus grogą atsiranda "linksmumas", bet tai jau riba. Dar viena, kita taurelė ir asmuo pasigėręs... Toks vaišingumas – Rusnės kasdienio gyvenimo paprotys...

1902.VII.7 Vokietijos gydytojų dienos 163 dalyviai iš Karaliaučiaus atvyko į Rusnę. Vėl juos sutiko Kitelis. Gydytojai per Rusnę vyko į Klaipėdą, kur apžiūrėjo leprozoriumą. Dalis jų į Rusnę negrįžo, išvyko į Karaliaučių. Kiti gi susidomi Rusne, tad garlaiviu atplaukia į Briedžių girią (kur jau buvo šildomas grogas). Jo paragavę vyko žiūrėti lašišų žvejybos, o pavakare grįžo gelėm išpuošta gatve, kur Rusnės viešbučio salėje dalyvių laukė šventiški pietūs. Po keliolikos punšo taurelių "laikas skrenda paukščio sparnais", ir svečiai vos suspėjo į Šilutės traukinį...

Alkoholio poveikis

Žinoma, kad medžiagų apykaitos sutrikimai žmogaus organizme sukelia apsinuodijimą, kuris sveikam organizme trunka neilgai. Tai pirmiausia veikia nervų sistemą ir ją gali apnuodyti, todėl žmogus privalėtų rūpintis geru maistu, savo fizine veikla pakankamai apkrauti raumenis, greitu žarnų poveikiu saugoti organizmą nuo tokio apsinuodijimo.

Didelio laipsnio organizmo organų sutrikimus sukelia į organizmą priimtas alkoholis, pasižymintis nervų sistemą paralyžiuojančiom savybėmis. Alkoholis – nuodas, kuris ir dideliu praskiedime visada kenksmingas.

Nuolat svaigindamasis žmogus tampa priklausomas nuo alkoholio. Negali jo atsikvėpti. Gali keletą dienų jo nevertoti, bet visiškai jo negerti negali. Jį kankina alkoholio "bado" vadinami abstinencijos simptomai. Tai svaigalų sukelti smegenų ar viso organizmo sutrikimai, alkoholio veikimo pasekmės, fiziniai ir psichiniai negalavimai. Toks žmogus jau alkoholikas. Jis kenčia gastritą, kepenų cirozę. Trečdalis cirozės prieuolių baigiasi geltlige. Maždaug pusė jų miršta, kitiems gali atsirasti vandenligė. Kaip jau minėta, pakenkiama nervų sistema. Atsiranda periferinių nervų uždegimas. Vėlesniame laikotarpyje svarbiausias abstinencijos simptomas yra drebulys. Kas ketvirtam alkoholikui su alkoholio "bado" simptomais (po daugiadienio gėrimo) pasireiškia haliucinacijos. Po labai intensyvaus gėrimo (2-5-ą dieną) alkoholio drebulys gali pereiti į baltąją karštligę. Tada vyrauja baimė, ligonis labai sujaudintas, įbaugintas. Jis mato dideles juodas, išskėstais nagais prie jo sėlinančias kates, juodas muses, gali girdėti įvairius garsus.

Kartais, nors retai, nustojus gerti, dėl alkoholio trūkumo atsiranda polinkis spontanišm elektros iškrovom, sukeliančiom smegenyse alkoholio spazminį priepuolį. Jų metu ligonis netenka sąmonės.

Kartais baltos karštligės metu, kai sąmonė aiški, atsiranda atminties netekimas, vadinamas Korsakovo liga. Nuolatinis svaiginimasis alkoholiu sukelia jau anksčiau minėtą vadinamą kepenų suriebėjimą – cirozę, kasos uždegimą. Alkoholio gėrimas sukelia ryklės ir skrandžio gleivinės uždegimą. Iš skrandžio alkoholis patenka į žarnas, kur jis veikia panašiai kaip skrandyje, o po to įsisirbia į kraują, plauša kraujo vidaus ir širdies sienelės. Širdis padidėja, vėliau išsivysto jos suriebėjimas. Alaus mėgėjų išsivysto vadinama "alaus širdis" (Bierherz).

Iš širdies alkoholis patenka į audinius, kur jis sukelia žalingą veikimą, kasos uždegimą. Labai pakenkiamos kepenys ir inkstai: padidėja, suriebėja ar susiraukšlėja, galiausiai dėl augančių sutrikimų atsiranda jų veiklos nepakankamumas. Be šių organų veiklos žmogus negali gyventi.

Vartojantieji alkoholį (jie dažniausiai ir rūkoriai) susserga burnos, gerklų vėžiu.

Kiekvienas svaiginimasis negrįžtamai užgesina dešimtis ar šimtus tūkstančių galvos smegenų plėvės nervinių ląstelių, kurių vietą užima jungiamasis audinys. Atsiranda pirmalaikė sklerozė, sutrinka atmintis, dėmesys, prarandama savitvarda. Alkoholis yra progresuojantis ir negrįžtamas vyksmas, kuris baigiasi įvairių žmogaus savybių mažėjimu, silpnėjimu.

Alkoholis priskiriamas prie asmenybės patologijos. Geriančio alkoholio pojūčiai artimi lytiniam pasitenkinimui, kurį aptemdo tik paralyžiuojantis alkoholio veikimas. Vyriški seksualūs potraukiai mažėja. Alkoholio įtakoje išnyksta tik drovumas, varžymasis, nerimas, būgstavimas.

Dažnai girdime, kad piktnaudžiavimas alkoholiu yra kenksmingas, bet saikingas gėrimas nekenksmingas. Kartais – taip. Ne kiekvienas santūrus gėrėjas yra nepagydomas girtuoklis, bet statistika rodo, kad dažniausiai tai įvyksta, kai manoma, kad "saikingumas" nekenksmingas. Daugelis alkoholio vartotojų taip save teisingo, kol tapo pastoviais alkoholikais. Metais vartojant mažas dozes galima tapti alkoholiku, nes alkoholis net ir mažom dozėm geriamas – nuodas.

Nėštumo atvejai

Nėštumo metu besivystančiam vaisiui net "saikingas" alkoholio poveikis – žalingas. O jei geriama ir rūkoma, tai veikimas į gemalą dar žalingesnis. Jei to poveikio įtakoje embrionas dar nežuvo, tai vystosi gemalo trūkumai: atsilieka augimo, augant išryškėja mažesnės galvutės apimtis, smegenyse nepilnai išsivysto didžiųjų pusrutulių smegenų žievė, išsiplečia smegenų skilveliai, išauga smegenų cistos, smegenėlių struktūros pakitimai. Vaikui augant išryškėja protinio atsilikimo neurologiniai požymiai.

Vėliau ryškėja veido, akių pakitimai: ausys nulėpusios, nosis trumpa su įdubusia nugarėle, į viršų nukreiptos šnervės, siauros lūpos, nesuaugęs gomurys, neišsivystęs apatinis žandikaulis, išgaubta, plaukais apaugusi kakta. Silpnio alkoholio poveikio įtakoje atsiranda širdies ydos, urogeninės sistemos pakitimai, skeleto iškraipos, epilepsija, įgimta silpnaprotystė, klausos ir regos nenormalumai. Tačiau ryškiausiai alkoholis pakenkia psichikai.

Pogimdyviniame laikotarpyje, kai alkoholikų šeimos motinai reikia maitinti naujagimį krūtimi, nebūna pieno. Tai įvyksta dėl žalingo alkoholio poveikio į smegenis, į hipofizį, kai negaminamas ar mažai gaminamas pieno gamybą skatinantis hormonas. Tas žalingas alkoholio poveikis persiduoda paveldėjimo keliu vaikams ir tolimesniems ainiams. Naujagimiui skaniausias geriausias pasaulyje maistas ir vaistas yra motinos pienas, bet alkoholikų vaikai ir šiuo atžvilgiu nuskriausti. Jų motinų krūtys neduoda pieno.

Nepaisant to, kad šimtmečiais Didžiojoje ir Mažojoje Lietuvoje pavergėjai rusai ir vokiečiai skatino (ir vertė) lietuvius vartoti alkoholinius gėrimus, kad juos dvasiškai, fiziškai nuskurdintų, o paskui su negalvojančiais, blogai protaujančiais lengvai susidorotų.

Tačiau pilnai to įgyvendinti pavergėjai nepavyko, nes Didžiojoje Lietuvoje prieš alkoholio vartojimą stoji Bažnyčia su vysk. M. Valančiumi priešakyje, o Mažojoje Lietuvoje Bažnyčia nuo tos kovos prieš alkoholizmą lyg ir buvo nuošalyje, bet ji skatino švietimą. Švietimas – knygos ir laikraščiai auklėjo žmones, jaunimą, ugdė juose ne tik tautiškumo jausmą, bet ir sąmoningumą, sveikatos rūpestį. Tad iš sveikų religingų šeimų išaugę jaunimas buvo linkę į mokslą, kovą už tautos vienybę jos laisvę. Švietimo dėka sklido iš Mažosios Lietuvos tautinis sąmoningumas, nuvedęs į laisvą valstybę.

SKAITYTOJAI PASISAKO

DĖL AMBASADORIAUS A. ŽEMAIČIO

Lietuvos užsienio reikalų ministerijos atsakymas
į seimo nario Jurgio Razmos paklausimą

Atsakydami į Jūsų paklausimą dėl p. A. Žemaičio, primename, kad 1999 m. birželio 2 d. Lietuvos Respublikos Seimo Užsienio reikalų komiteto posėdyje dėl objektyvių priežasčių buvo nutarta nesiųsti Lietuvos Respublikos nuolatinės atstovybės prie Jungtinių Tautų maisto ir žemės ūkio organizacijos (FAO), bet pritarti Lietuvos Respublikos narystei Jungtinių Tautų maisto ir žemės ūkio organizacijoje su išlyga, kad Lietuvos Respublikos

ambasadoje Italijos Respublikoje bus įsteigta ekonomikos klausimams pareigybė.

Nuo 1999 m. spalio 25 d. Lietuvos Respublikos ambasadoje Italijos Respublikoje diplomatai, atsakingi už ekonomikos klausimus, yra skiriami ir laikiniais reikalų patikėtiniais Jungtinių Tautų maisto ir žemės ūkio organizacijoje. Kadangi ambasadoje dirbančių diplomatų ir p. A. Žemaičio atliekamos funkcijos dubliuodavosi, buvo nuspręsta atsisakyti neatsitinkiančio konsultanto žemės ūkio klausimais be atlyginimo pareigybės.

Antanas Valionis, Užsienio reikalų ministras

ATEITININKŲ VEIKLA

Quo vadis ateitininke?

Kvietimas į jubiliejinę ateitininkų stovyklą

Šiaurės Amerikos ateitininkų taryba nutarė šią vasarą surengti jubiliejinę vasaros stovyklą Dainavoje, Mich., nuo birželio 29 d. iki liepos 4 d. Joje stovykliaus visa ateitininkų šeima, t.y. MAS, SAS, ASS. Stovyklos tikslas yra atsinaujinti, peržiūrėti nuėitą kelią ir konkrečiai sustatyti uždavinius ateičiai. Mes tikimės, kad toje stovykloje dalyvaus ateitininkų atstovai ir svečiai iš Lietuvos.

Kiekviena jubiliejinė stovykla yra lyg akimirka istorinės tikrovės. Joje kaip veidrodyje atspindi dabartis ir iškyla prieš akis mįslinga ateitis. Šioje stovykloje bus proga ne tik pailsėti gražioje pušų apsuptyje Dainavoje ir atsigaiivinti skaidriame Spyglio ežere, bet ir drauge sustiprinti gyvos krikščioniškos dvasios bruožus, praleidžiant laiką tarpe vienminčių kolegų bei draugų.

Jubiliejinės stovyklos programa bus įvairi. Joje bus akademinės paskaitos, simpoziumai, diskusijų būreliai, dvasinė atgaila – šv. Mišios. Galės įsijungti visi, kuriems ateitininkijos dvasia svarbi ir kuriems rūpi panašios vertybės. Laužai, dainos, links-mavakariai, džiugi nuotaika yra ateitininkų stovyklavimo būdinga žymė.

Šios JUBILIEJINĖS stovyklos šūkis: "QUO VADIS" ATEITININKE, KATALIKE, LIETUVI. Tai visiems būdingas klausimas, iššaukiantis tiek daug minčių ir klausimų. Šioje vietoje bus gera proga panagrinėti, kur mes, ateitininkai, šiandien stovime religiniu, moraliniu, kultūriniu ir tautiniu požiūriu. Pažvelkime į mus pačius, aplinką ir kokių priemonių turim imtis išjudinti apsnūdusius ir išryškinti ateitininkų veidą plačioje visuomenėje. Suvažiavimas, atvykimas ir dalyvavimas jubiliejinėje ateitininkų stovykloje iš visos Šiaurės Amerikos

parodys mūsų ateitininkiškos šeimos vienybę ir deklaruos bendruosius at-kų siekimus. Mūsų visų rūpestis yra bendras – puoselėjimas svarios ir patvarios krikščioniškos dvasios. Ateitininko prieaugio matome tik didmiesčiuose, vasaros jaunimo stovyklose bei žiemos moksleivių kursuose. Tai parodo, kad ir jaunimui rūpi ateitininkų principai, o svarbiausia jų įgyvendinimas kasdienybėje.

Ateitininkijos nueitas kelias, pradėtas pirmaisiais ATEITIES žurnalo numeriais, 1911 m. duoda įdomų vaizdą, kaip besimokanti jaunimą išlaikyti krikščioniškoj pasaulėžiūroj. Ir kaip laiko tėkmėje keitėsi temų kryptys nuo karštos idealų meilės iki ateitininkijos išlikimo nagrinėjimo. Tikimasi, kad ir šioje jubiliejinėje stovykloje gims noras dirbti ir gyventi ateitininkiškais idealais.

Šv. Paulius ragina efeziečius ir mus elgtis kaip dera Kristaus šviesos vaikams. "Tai reiškia, kad mes esame pašaukti žvelgti į aukštesnės tikrovės dalykus, į juos įeiti, jais rūpintis ir juos puoselėti. Pirmiausia turime jais gyventi vidinių pažinimo ir mylėjimo aktų plotmėje. Mūsų pačių būtis turi būti praturtinta, pakelta, uždegta ir su jais liepsnojan-ti..." Išvadoje galime tarti drauge su visais ateitininkais ...džiaukimės Kristaus šviesa ir veikime jos vedami. Mūsų, ateitininkų, misija yra kartojama himne: "Mūsų idėjos tikybės brangybė, mokslas, dorumas, tautos reikalai..."

Kviečiame jau dabar registruotis: Živilė Vaitkienė, 3321 Alla Dr., Seven Hills, OH 44131-4500. Ji galės ir į visus Jūsų klausimus atsakyti. Čekius rašyti: Lith. Catholic Fed. Ateitis, Inc. Tel.: 1-216-642-4678.

Sesuo Margarita Bareikaitė, 2005 m. balandžio 28 d.

JAUNIMO ŽODIS



Aštunto skyriaus mokiniai laiko savo nudažytus margučius. Pirmoje eilėje stovi iš k.: A. Valiulis, D. Paznėkaitė, A. Saplytė, R. Šiaučiuonaitė, R. Rudminaitė, K. Pabedinskaitė ir padėjėja R. Samonytė. Antroje eilėje stovi iš k.: V. Dzemonas, D. Ramanauskas, J. Žiūraitis, p. Rudminienė ir mokytoja J. Stasiulevičienė

Nuotr. K. Sendos

Donelaičio "Metai"

Kristijono Donelaičio poema *Metai* yra pirmasis grožinės lietuvių literatūros kūrinys, parašytas XVIII-ajame amžiuje. Hegzametras, negirdėti žodžiai, neįprasti sakiniai – taip šią poemą apibūdina šių dienų skaitytojai, ypač – jaunesnieji. Lituanistinių kursų abiturientai stengėsi suprasti šį kūrinį, ir, nors kiekvienoje eilutėje buvo žodžių, kuriuos reikėjo "versti" į lietuvių kalbą, baigus nagrinėti jo ištraukas, parašė savo nuomonę ir išspūdžius.

R. Žemaitytė-De Iuliis, Literatūros mok.

Ši poema tikrai turėtų palikti gilų išpūdį daugumai lietuvių, kadangi ši poema labai vaizdžiai atspindi XVIII-ojo šimtmečio paprasto lietuvių valstiečio gyvenimą, darbus, kasdienybę, mąstymą. Man buvo įdomu perskaičiuoti keletą ištraukų iš poemos *Metai*, nes jos autorius buvo unikalus tuo laikotarpiu, jo požiūris ir samprata apie gyvenimą ir paprastą žmogų (būrus) buvo kitoks, pažengęs į priekį. Pridėjus dar ir nepaprastai vaizdingą ir gražią kalbą, kuria jis rašė, turime tikrą lietuvių literatūros pasididžiavimą – Kristijono Donelaičio poemą *Metai*.

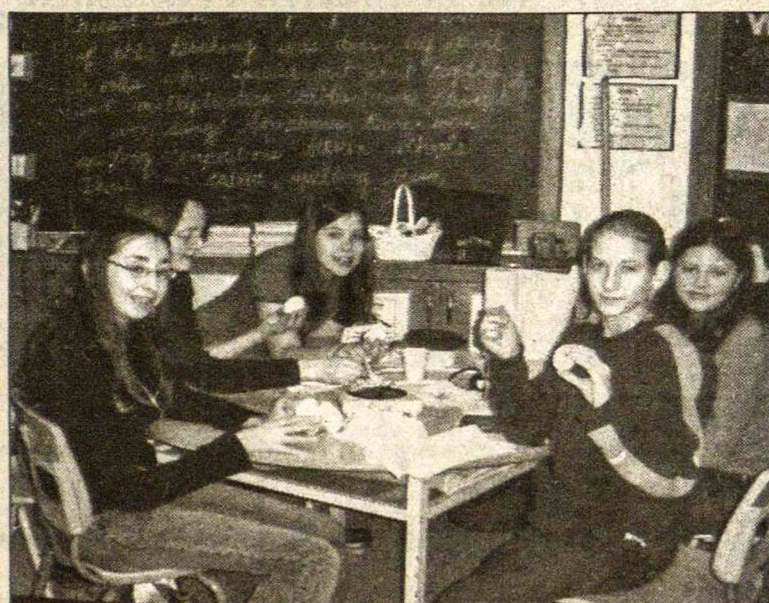
Daugiausia jis *Metuose* rašė apie valstiečių buitį, darbą, tiesiogiai susijusį su metų laikų ciklu. Paprastas lietuvis vaizduojamas kaip labai darbštus, pareigingas ir patriotas. Iš Mažosios Lietuvos istorijos sužinojau, kad šis kraštas buvo artimas savo kultūra (priverstinai) Vokietijai, o dabar – Kaliningradui (Rusijai). Būrų gyvenimas, darbas ir buitis, kaip minėjau, labai priklauso nuo metų laikų. Pavyzdžiui, kai būna žiema, visi daugiausia miega, ilsisi namie, apmąsto savo dalį ir ruošiasi pavasariui – darbų pradžia. Tuo tarpu vasaros laikotarpis – pats darbmetis. Kova su vokištinimu pasireiškė tuo, kad būrai stengėsi patys

kalbėti lietuviškai ir gerbė tuos, kurie kalba lietuviškai ir stengiasi išlikti tikrais lietuviais.

Andrius Ragainis

Man buvo sunkoka suprasti šią poemą. Kalba kitokia, joje imaišyta lenkų, vokiečių kalbų žodžių. Kaip aš supratau, K. Donelaitis parašė keturių dalių poemą *Metai*. Kiekviena poemos dalis yra skirta kiekvienam metų laikui. Žodžiai gražiai sudėti, ir gražiai skamba. Kiekvienu metų laiku yra daug darbų, bet yra ir džiaugsmo. Autorius bara tinginius ir lietuves moteris, kai jos užmiršta dirbti. Sako, kad vokiečiai dirba greičiau, tai gal šitokie žodžiai privers dirbti ir lietuvių. Autorius gina lietuvių kalbą ir lietuviškumą. Jisai prašo Dievą, kad galėtų sulaukti pavasario sveiko. Skatina visus dirbti, nors gyvenimas kartais ir sunkus.

Vida Naudžiūnaitė



Aštunto skyriaus mokiniai dažo margučius. Sėdi iš k.: R. Šiaučiuonaitė, tautodailės dėstytoja Violeta Levandauskienė, K. Pabedinskaitė, A. Saplytė ir D. Paznėkaitė

Nuotr. K. Sendos



Rikis Punkris
REALTOR



HomeLife
Experience Realty Inc.

Ketinate parduoti?

- Speciali pardavimo sistema
- Sąžiningas patarnavimas
- Įvertinimas - nemokamas

Skambinkite: 905 896-1177

Tinklapis: www.rickpunkris.com

Algis MEDELIS

QUEEN SYRENA TRAVEL
133 Roncesvalles Ave. Toronto, Ont.
M6R 2L2 Tel. 416-531-4800

KELIONĖS Į VISUS KRAŠTUS VISOMIS ORO LINIJOMIS
LIETUVA – visuomet geriausiomis kainomis!

VISUOMET turiu įvairių pramoginių išvykų -
apžiūrėti Toronto miestą, Niagarą, Ontario šiaurę,
Otavą, Kvebeką ir t.t. - teiraukitės!
VISUOMET ruošiamos maldininkų kelionės -
Roma, Liurdas, Fatima

Toronto įstaigoje esu antradieniais tarp 11 ir 17 val. Atvažiuoti Jums
nėra būtina, skambinkite ALGIUI MEDELIUI asmeniškai.

Tel. Toronte 416 531-4800

Bilietus prašau atsiimti, į tolimesnes
vietoves siunčiu X-PRESS paštu

MEDELIS CONSULTING #1202-50 Elm Dr.E., Mississauga, ON, L5A 3X2
ALGIS ir STEFA MEDELIAI Tel. 905-306-9563

Visos paslaugos atsikviečiant gimines iš Lietuvos, arba Jums skrendant į Lietuvą.
JAV DOLERIUS LIETUVOJE PRISTATOM Į RANKAS PER 7 DARBO
DIENAS. Kreipkitės visomis savaitės dienomis, išskyrus antradienius.

Dėl smulkesnės informacijos kalbėkite su ALGIU MEDELIU

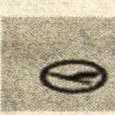


Ketinate keliauti - TEIRAUKITĖS
ASTRA SKUPAITĖ-TATARSKY

Norintiems keliauti su grupe į Lietuvą š.m.
birželio 27-29 d.d. turime vietų žemiausiomis
kainomis skrendant "Air Canada" ir Lietuvos oro
linijomis. Skambinkite 416-209-7737.



Lithuanian Airlines



Lufthansa



"BEST WAY TO TRAVEL"

Royal York Plaza, 1500 Royal York Rd., Etobicoke, ON M9P 3B6
Darbo valandos nuo pirmad. iki penktad., 9.30 v.r. - 6 v.v.

Tel: 416 249-7710 416 209-7737 (mobilus)
1-800-715-5767 Fax: 416 249-7710



Turner & Porter

LAIDOTUVIŲ NAMAI

TORONTE
ETOBICOKE

ir

MISSISSAUGOJE

Žalojama lietuvių kalba

VILIUS BRAŽĖNAS

Jau pačioje pirmosios sovietų okupacijos (1940-1941) pradžioje Maskva kovojo su Lietuvos istorija. Prasidėjo atitinkamų lapų išplėsimu iš mokyklų vadovėlių. Tada nebuvo galima tam pasipriešinti viešai. Tačiau sunku suvokti kodėl dabar, jau vėl nepriklausomoje Lietuvoje, lyg vykdant senus Kremliaus "ukazus" yra žalojama Lietuvos istorija priaugančios kartos aplinkoje: iš pokalbių ir spaudos išmetami du okupaciniais metais "tabu" žodžiai – "okupacija" ir "nepriklausomybė". Vartojami kai kurie terminai, kurie ištrina iš istorijos 1918-jų metų Nepriklausomybės aktą ir 10-ties metų partizaninį karą.

Kaip tai vykdoma? Gerą istorinę klausą turi tautiečiai, žinoma, pastebi, jog "ne į toną" skamba dažnai vartojami terminai "tarpukaris", "prieškaris" ir "pokaris" bei jų "laidai". Juk terminas "tarpukario Lietuva" padeda nutylėti 1918-1940 m. nepriklausomybės faktą ir tai sekusia okupaciją. Taip iš jaunųjų žmonių sąmonės ištrinama Nepriklausomybė. Be to, tai įtaigoja, jog Lietuvos valstybė atsirado tik tarp I-jo ir II-jo Pasaulinių karų, ir jos istorijoje nebuvo jokių kitų karų, net nei Saulės, nei Žalgirio mūšių, nei karų su

kryžiuočiais, švedais ir net totoriais.

Kinų filosofas Konfucijus esąs pasakęs: "Kai žodžiai praranda prasmę, žmonės praranda laisvę". Jei taip, būtina įsiklausyti, kokia vartojamų žodžių prasmė. "Tarybų Lietuva", pavyzdžiui, turėtų reikšti, kad lietuvių tauta laisvai ir savanoriškai atsisakė nepriklausomybės ir jos valia Lietuva pasidarė "tarybinė". Lietuva niekad nebuvo tokia "sovietinė", kaip Rusija, kurios žmonės be kitų prievartos savo metu ją iš "carinės" pavertė "sovietine". Tad Lietuvoje nebuvo tikrumo jokio "sovietmečio", o buvo paprasčiausi sovietų okupacijos metai. Visus istorijos faktus pridengia terminai, pridengia aiškų ir nuogą faktą OKUPACIJA.

Suprantama, kad per tiek metų tautos galvon kalamos surūdijusios melo viny sūniai duodasi ištraukiamos. Tačiau būtina jų atsikratyti, kad jos neužnuodytų tamsiosios istorijos metų sąmoningai neišgyvenusio jaunimo mąstysenos ir pažiūros į pasaulį. Panašiai niokojama ir senoji lietuvių kalba. Skirtumas toks, kad ją skandina ne okupacijos įkalti įpratimai, bet okupacinio kosmopolitizmo suviliota pasileidusi laisvė.

Ką tik iš spaudos puslapių

išsoko tautines akis badantis žodis – "lyderiauja". Esą Lietuva "lyderiauja" moterų dalimi ES parlamente. Tai priminė prieš keletą metų išklausytą konferenciją apie "lyderio" savybes ar panašiai. Vlandą kantriai išklausęs diskusiją, paklausimų metu atsistojęs paaiškinau daug metų praleidęs užsienyje ir primiršęs lietuvių kalbą, todėl paklausiau: "Kas yra 'lyderis'?" Gal, sakiau, kaip pagal to žodžio reikšmę spėju, tai reiškia vadą, vadeivą, vadovą ar vedlį? Keista, bet niekas iš žinovų net nepabandė mane apšviesti. Džiaugiuosi, kad metams bėgant, lyg ir mažėja "lyderių" Lietuvoje. Laimei ir jiems pakeisti neatsiranda "fiureriai" ar "voždai".

Tačiau mūsų politikų kalbon ir žurnalistų spaudon braunasi kitos kosmopolitizmo erkės. Banke ir keityklose keičiama valiuta yra "konvertuojama". Rytdienos oras ir ateities rinkimai yra "prognozuojami". Lyg tas svetimas žodis būtų kokia inteligento etiketė, lyg kaklaraištis iškilmingame renginyje. O juk galima lengvai "spėti" orą ir politiką. Berods ir "nuvokti" ar "numatyti" dažnai galėtų pakeisti svetimžodį. Buvo ir tebėra svetimžodžių, kuriais atsikratytina: "inicijuoti", "anonsuoti", "adekvačiai".

Keičiasi žmonės, bet nesikeičia nemari lietuvių dvasia, trokštanti gyventi laisvai ir nepriklausomai. Toji dvasia neša tėviškės žiburį iš kartos į kartą su atnaujintu ryžtu.

(Antanas Rinkūnas)



Torontiečiai gintariečiai su buvusiais šokėjais iš Otavos, Vankuverio, Čikagos, Houston ir Lietuvos Nuotr. D.R. Puterių



J. Karasiejus, L. Kisielienė (Vilnius), R. Karasiejienė, A. Lintakienė, "Spindulio" mokytoja (Lemont), V. Fabianovich, "Grandies" vadovė (Čikaga), R. Poskočimienė, "Spindulio" vadovė (Lemonte) Nuotr. K. Poškaus



"Gintaro" ansamblio mokytojai: R. Karasiejienė, R. Jonušonis, R. Yčienė, V. Tirilienė, A. Bubulienė, G. Kalendrienė Nuotr. D.R. Puterių

Project Green: Towards a healthier environment and a stronger economy

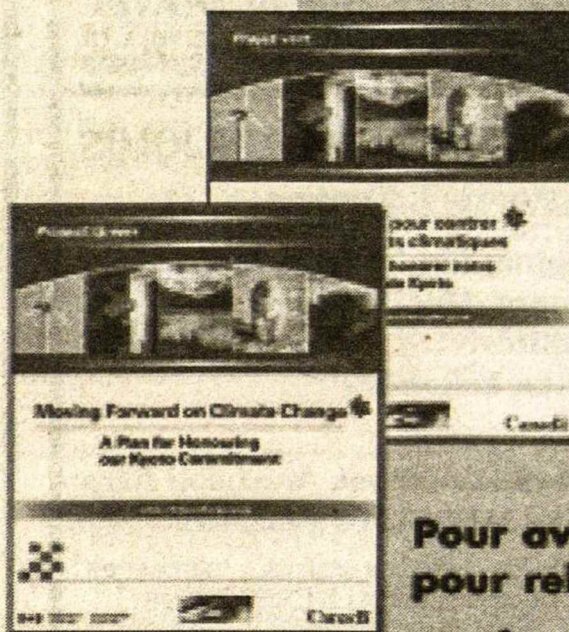
PROJECT GREEN is a national effort involving individual Canadians, businesses, communities and governments – working together to build a healthier environment and a stronger economy. And *Moving Forward on Climate Change* is part of it.

With clear objectives, PROJECT GREEN and the Climate Change Plan will:

- ✓ Keep our air clean and help reduce smog
- ✓ Keep our rivers, lakes and oceans clean
- ✓ Preserve wildlife and green spaces
- ✓ Make Canada a world leader in developing new sustainable technologies
- ✓ Help to honour our Kyoto commitment

To get your copy of the Plan, or to join the One-Tonne Challenge:

Call 1 800 O-Canada (1 800 622-6232),
TTY 1 800 465-7735, or visit climatechange.gc.ca



Le Projet vert: Pour un meilleur environnement et une économie plus forte

Le PROJET VERT est une initiative nationale qui fait appel aux Canadiens, aux entreprises, aux collectivités et aux gouvernements afin qu'ils travaillent ensemble pour un environnement plus sain et une économie plus forte. Et « Aller de l'avant pour contrer les changements climatiques » en fait partie.

Le PROJET VERT et le Plan pour contrer les changements climatiques ont des objectifs clairs:

- ✓ assainir notre air et réduire le smog
- ✓ préserver nos rivières, nos lacs et nos océans
- ✓ protéger la flore et la faune
- ✓ faire du Canada un leader mondial dans le développement de technologies durables
- ✓ respecter notre engagement envers l'accord de Kyoto

Pour avoir une copie du Plan ou pour relever le Défi d'une tonne,
appelez au 1 800 O-Canada (1 800 622-6232)

ATS: 1 800 465-7735 ou visitez: changementsclimatiques.gc.ca



Government of Canada

Gouvernement du Canada

Canada

TORONTO

The Toronto Sun š.m. gegužės 1 d. laidoje, kelionių skyriuje išspausdino straipsnį "Gems of the Baltic", kuriame pažymėtos Lietuvos, Latvijos ir Estijos žymiausios vietovės, dar nepalietos didelio turistų antplūdžio. Vilnius paminėtas kaip seniausia iš trijų sostinių, išsiskirianti renesanso ir barokine architektūra, gausuma įdomių šventovių, esančių UNESCO išsaugotino pasaulinio paveldo sąraše. Autorius Peter Neville-Hadely pasakoja apie Kryžių kalną netoli Šiaulių, apie Vilniaus universiteto steigimą, Šv. Onos, Šv. Petro ir Povilo šventoves, apie restoranus "Forto Dvaras" ir "Avilys". Straipsnį, užimantį du puslapius, puošia nuotraukų montažas, kuriame didžiausios – Kryžių kalno ir Trakų pilies.

A.a. Mečio Javo atminimui, nuoširdžiai užjausdami brolių Česių ir šeimą bei artimuosius, S.J. Andruliai *Tėviškės žiburiams* aukojo \$25.

A.a. inž. Jono Kšivickio 12 metų mirties sukakčiai paminėti žmona Alina Kšivickienė *Tėviškės žiburiams* aukojo \$100.

A.a. Vladas Plečkaitis testamentu paskyrė \$1000 *Tėviškės žiburiams*. Dėkingi leidėjai labai vertina tokį įnašą savajai spaudai išlaikyti.

The Etobicoke Guardian š.m. balandžio 13 d. laidoje, pirmame puslapyje, išspausdino spalvotą šokančių gintariečių nuotrauką, po kuria pažymėjo, kad Toronto lietuvių jaunimo ansamblis "Gintaras" šventė savo 50 metų sukaktį.



Teatro studijos "Žalios lankos" pasirodyme "Bulvinė pasaka" š.m. balandžio 17 d. Prisikėlimo parapijos salėje

"BULVINĖ PASAKA"

Balandžio 17 d. Toronto Prisikėlimo salėje rinkosi ir maži, ir dideli į pirmąjį "Žalios lankos" teatro studijos pasirodymą pjesėje "Bulvinė pasaka", kurios autorė – Daiva Cepauskaitė. Šios pasakos režisierė ir "Žaliųjų lankų" vadovė Daiva Botyrienė sugebėjo suburti naują kolektyvą. "Bulvinė pasaka", skirta visai šeimai, pasižymėjo

nuoširdumu, paprastumu, linksmumu, gera vaidyba. Mažieji atlikėjai ir suaugusieji aktoriai, puikiai atliko savo vaidmenis.

Jų apranga buvo kruopščiai apgalvota, pritaikyta kiekvienam individualiai. Tinkamas apšvietimas ir dekoracijos. Gerai parinkti spektaklio muzikiniai intarpai. Čia pat prie scenos ansamblis grojo ir dainavo. D.P.

CLEAN FOREVER. Valome kilimus, minkštus baldus ir automobilių vidų nauju būdu – sausomis putomis. Kilimas išdžiūna per 1-2 valandas. Labai gera kokybė. Skambinti bet kuriuo laiku tel. 416 503-1687.

PAREMKITE *Tėviškės žiburiams* auką, rėmėję ar garbės prenumerata, testamentiniu palikimu. Iš anksto dėkingi - *TŽ leidėjai*

"BALTIC TREE SERVICE". Genėju ir apsaugau nuo ligų bei kenkėjų, visų rūšių medžius, krūmus pigiai ir tvarkingai. Pagrąžinsiu jūsų kiemo vaizdą! Darius Lelis: 647-519-2299 (nešioj.)

KELIONIŲ DRAUDIMĄ parūpinu keliaujantiems į užsienį ir atvykstantiems į Kanadą. Skambinti Mariui Rusinui tel. 416 588-2808 (ext. 26) dienos metu.

JOTVA CONSTRUCTION. Atlieka staliaus, vidaus sienų (drywall), dažymo, plytelių dėjimo, elektros įvedimo, "plumbing" darbus. Skambinti Algiiui tel. 905 272-8323 arba 416 882-8531.

PARDUODU namą Vasagos miesto vidury, 2 butų, apstatytas, ant upės kranto. Žema kaina. Savininkas turi išeiti į prieglaudą. Skambinti tel. 705-429-8207

NAUJA PARODA

Kanados lietuvių muziejuje
Anapilyje

"Kanados lietuvių dienos
1953-1996"

ATIDARYMAS:

gegužės 20, penktadienį, 10 v.r.

Rūta Melkienė, PFP
Financial Advisor



Scotiabank

Business and Professional
Banking Centre
392 Bay Street at Richmond
Toronto, Ontario M5H 3K5
Enquiries: (416) 866-5700
Direct Line: (416) 866-6102
Fax: (416) 866-7019
ruta.melkiene@scotiabank.com

5 m. "variable" mortgage - 3.5%

Mielai Jums patarnausiu
visais paskolų ir investicijų
klausimais

KLD ŽINIOS

• Šiemet sueina 56 metai nuo KLB Toronto apylinkės įsikūrimo. Ta proga yra rengiamos XXXV Kanados lietuvių dienos. Visi buvę Toronto apylinkės pirmininkai yra kviečiami dalyvauti KLD atidaryme gegužės 20, penktadienį, 7 v.v., Toronto Lietuvių Namuose, kur bus įteiktos specialios padėkos. Prieš 10 metų, 1996 Kanados lietuvių dienos praėjo su dideliu pasisekimu. Išlaikykim tą tradiciją 2005 m. ir ateityje!

• Lietuvių tautodailės instituto parodos atidarymas įvyks gegužės 21, šeštadienį, 5 v.p.p. Anapilyje.

• Didysis KLD koncertas įvyks gegužės 22, sekmadienį, 3 v.p.p. Anapilyje. Programą atliks chorai, atvykstantys iš Montrelio, Otavos ir kitų vietovių. Jie dalyvaus jungtiniame chore, kuriam diriguos muz. Aleksandras Stankevičius ir Deimantė Grigutienė. Tautinius šokius šoks Toronto "Atžalynas", "Gintaras" ir Hamiltono "Gyvataras". Visi kviečiami pasigėrėti mūsų kultūrinių vienetų darbu, savo dalyvavimu juos paremti.

• ŠALFASS organizuojamas kėgliavimo (bowling) varžybos įvyks gegužės 21, šeštadienį, 2 v.p.p. Brunswick Bowling Lanes, 2561 Stanfield Rd., Mississauga (Dixie/Dundas). Informacija teikia R. Šiaučulis tel. 416 626-5184.

• Kanados sporto apygardos vyrų krepšinio lygos baigmė įvyks gegužės 22, sekmadienį, 5.30 v.p.p. St. Michael's College School, 1515 Bathurst St. (Bathurst/St.Clair)

• Marčiulionio krepšinio akademija žais prieš St. Michael's College School komandą gegužės 22, 7.00 v.v.

• KLD uždarymas-priėmimas įvyks Šv. Mykolo kolegijoje po rungtynių. Visi kviečiami dalyvauti. Inf.

VIII LIETUVIŲ DAINŲ ŠVENTĖS Kanados organizacinis komitetas PRANEŠA,

kad Kanados lietuvių chorai, dar neužsiregistravę dalyvauti VIII Dainų šventėje, kuri vyks 2006 metais Čikagoje, yra prašomi tai nedelsiant padaryti, ne vėliau kaip iki gegužės 21 d.

- Mažesnės grupės ar pavieniai dainininkai-ės prašomi kreiptis į vietinius chorvedžius.
- Daugiau informacijos galite rasti Dainų šventės tinklalapyje www.dainusvente.org, www.klb.org, ir *Tėviškės žiburiuose*.

Registracijos reikalais prašome skambinti Kanados chorų koordinatorėi
Daliai Viskontienei tel. 416 762-8098.

HAMILTONO PENSININKŲ NAMAI "RAMBYNAS"

Vieno miegamojo butai su virtuve
apie \$600 mėnesiui su apšildymu

Jei norite apsigyventi dabar ar ateityje lietuvių tarpe, gerai prižiūratame pastate su sporto kambariais, sauna ir lietuviška biblioteka, gražioje gamtoje ant kalnelio, tarp ažuolų ir pušelių -

REGISTRUOKITĖS DABAR

SKAMBINKITE

ANTANUI BLEKAIČIUI tel. 905-526-8281

Visi, kurie norėtų apsigyventi ar apžiūrėti "Rambyną", kviečiami apsilankyti

1880 Main St.W., Hamiltone, "OPEN HOUSE"
ŠEŠTADIENĮ ar SEKMADIENĮ, gegužės 28-tą ar 29-tą
nuo 11-tos val. ryto iki 3-čios v.p.p.

Čia bus proga susitikti su administratoriais ir gyventojais, pasivaikinti ir apžiūrėti patalpas.

"RAMBYNO" administracija

XXXV KANADOS LIETUVIŲ DIENŲ PROGRAMA

ATIDARYMAS

Gegužės 20, penktad. - Toronto Lietuvių Namuose

- spaudos darbo Kanadoje paminėjimas
- "Keistuolių" teatro pasirodymas
- Filatelistų draugijos paroda • Jaunimo šokiai

Gegužės 21, šeštad. - Anapilyje, Mississaugoje

- KLB valdybos ir apyl. pirmininkų SUVAŽIAVIMAS
- Tautodailės instituto paroda • Muziejaus-archyvo paroda
- Sporto rungtynės (vietovės bus paskelbtos)

IŠKILMINGAS POKYLIS 6 v.v.

- "Keistuolių" teatro programa - "Graham Howe" orkestras
- Bilietus platina B.Jurienė tel. 905 275-8034 arba el.paštu birute_juras2@hotmail.com

Gegužės 22, sekmad. - PAMALDOS parapijose

- "Keistuolių" programa vaikams Prisikėlimo parapijoje
- KONCERTAS 3 v.p.p. Anapilio didžiojoje salėje
- Vakare - St. Michael's College School
- Kanados lietuvių vyrų krepšinio baigminės varžybos
- "Marčiulioniukų" komandos rungtynės

UŽDARYMAS

Rengia Toronto apylinkės valdyba-
KLD rengimo komitetas

TORONTONT

Anapilio žinios

• Gegužės 7, šeštadienį, mirė a.a. muz. Jonas Govėdas, 55 m. amžiaus, ilgametis mūsų parapijos vargonininkas ir choro vadovas. Reiškiamė nuosirdžią užuojautą jo motinai ir broliui su šeima. Jis pašarvotas gegužės 10, antradienį, Lietuvos kankinių šventovėje ir maldos prie karsto bei muzikinis atsisveikinimas – 7 val. vakaro. Ta proga parapijos salėje – velionies gyvenimo vaizdų paroda ir susirinkusiems kavutė. Laidotuvių Mišios bus gegužės 11, trečiadienį, 10 v.r. Lietuvos kankinių šventovėje. Jis bus laidojamas Šv. Jono lietuvių kapinėse šalia savo mirusio tėvelio ir broliuko.

• Gauta žinia, kad Lietuvoje mirė a.a. Albinas Tumelis, tėvas mūsų parapijietės Julijos Maksimavičienės. Reiškiamė jai ir visai jos giminei nuosirdžią užuojautą.

• Ateinantį sekmadienį bus renkama Toronto arkivyskupijos įsakyta antroji rinkliava Popiežiškajai labdarai.

• Ateinantį sekmadienį sporto klubas "Anapilis" savo veiklos parėmimui pardavinės duonos traškučius ir gyvas gėles lauke prie parapijos salės.

• Šv. Jono lietuvių kapinių vadovybė prašo visus kapaviečių savininkus iki gegužės 19 d. nuimti nuo savo kapaviečių dirbtines gėles bei vainikus. Nenuimtieji bus vėliau pašalinti kapinių nuožiūra.

• Deimantės Grigutienės vadovaujamas choras "Gintarėliai" išleido savo naują garsaploktę (CD), kurią platina sekmadieniais parapijos salėje.

• Mišios gegužės 15, sekmadienį: 9.30 v.r. už Simanauškų šeimos mirusius; 11 v.r. už parapiją; Vasagos Gerojo Ganytojo šventovėje 2 v.p.p. už Sekonių ir Valiūšių mirusius; Delhi Šv. Kazimiero šventovėje gegužės 14, šeštadienį, 3 v.p.p. už a.a. Elena Gailevičiūtę.

Maironio mokyklos žinios

• Gražiai praėjo jaunesniųjų darželio Motinos dienos minėjimas. Mokinukai padėklamavo ir padainavo mamytėms, mkt. Janinos Dzemionienės ir Daivos Botyrienės paruošti. Jie jas ir gėlėmis apdovanojo. Tėveliai pasivažiavo kavute.

• Gegužės 21 d. – Karalienės Viktorijos savaitgalio pamokų nabus.

• Gegužės 27, penktadienį, 6.30 v.v. iškilmingas mokslo metų užbaigimas įvyks Prisikėlimo parapijos salėje su vakariene ir programa.

• Birželio 11 d. paskutinė pamokų diena, bus išdalinti pažymėjimai, Živilė

Prisikėlimo parapijos žinios

• Motinos dienos ir Kristaus dangun žengimo švenčių proga per 10.45 v.r. Mišias atskiras giesmes giedojo "Volungės" choro vyrai ir moterys su soliste Anita Puodžiūniene-Pakalniškyte ir fleitiste Natalie Capri.

• Gegužinės pamaldos, su Švenčiausiojo pagarbiniu ir palaiminimu, šiokiadieniais vyksta po 7 v.v. Mišių, šeštadieniais Marijos litanija yra skaitoma po 9 v.r. Mišių, o sekmadieniais litaniją gieda choras ir žmonės po 10.45 v.r. Mišių.

• Sutvirtinimo sakramentą Sekminių dieną (gegužės 15) vysk. P. Baltakis, OFM, suteiks šešiolikai parapijos jaunuolių. Per Mišias giedos "Volungės" choras.

• Šį sekmadienį bus daroma rinkliava popiežiaus Benedikto XVI labdaros darbams paremti.

• Pakrikštytas Tomas Ferenc, Onutės (Jūrėnaitės) ir Ferenc Polyak sūnus.

• Pasauliečių pranciškonų Mišios ir susirinkimas vyks šį ketvirtadienį, gegužės 12, 10 v.r. "Vilnius Manor" patalpose.

• Parapijos tarybos posėdyje gegužės 3 d. buvo pasiskirstyta pareigos: tarybos pirm. – Rūta Girdauskaitė, vicepirm. – B. Čepaitienė ir J. Neimanienė, sekr. – J. Stasiulevičienė; tarybos sekcijų pirmininkai: religinės – A. Ambrozaitienė, labdaros – dr. J. Čuplinskienė, visuomeninės – M. Sungaila, informacijos – G. Petrauskienė, rinkliavų – J. Morkūnas, jaunų šeimų – J. Gabrielė, jaunimo – K. Šiaučiuolė ir V. Juzukonytė, stovyklavietės priežiūros – Rt. Jaglowitz, parapijos pastatų priežiūros – J. Vingelienė ir parapijos raštinių pagalbos – D. Rocca.

• Mišios sekmadienį, gegužės 15: 8 v.r. už a.a. Petrę Dubauskienę; 9 v.r. už Bordignon šeimos mirusius; 10.45 v.r. už gyvas ir mirusias motinas, už a.a. Joną Gudelį ir jo šeimos mirusius ir už a.a. Joną Dirmantą; 12.15 v.d. už gyvus ir mirusius parapijiečius.

• Anapilio lietuvių sodybos korporacijos metinis susirinkimas įvyks š.m. gegužės 26, ketvirtadienį, 7 v.v. Anapilio parapijos salėje. Nesusirinkus kvorumui, už pusės valandos šaukiamas kitas susirinkimas, kuris bus teisėtas, nepaisant dalyvaujančių narių skaičiaus.

• Anapilio lietuvių sodybos korporacijos metinis susirinkimas įvyks š.m. gegužės 26, ketvirtadienį, 7 v.v. Anapilio parapijos salėje. Nesusirinkus kvorumui, už pusės valandos šaukiamas kitas susirinkimas, kuris bus teisėtas, nepaisant dalyvaujančių narių skaičiaus.

PAREMKITE Tėviškės žiburius auka, rėmėjo ar garbės prenumerata, testamentiniu palikimu.

Iš anksto dėkingi -
TŽ leidėjai

Lietuvių Namų žinios

• Gegužės 8 d. Lietuvių Namų svetainėje įvyko pietūs Motinos dienos paminėti. Susirinkusias mamas pasveikino Vyrų būrelio nariai, įteikdami motinoms po gėlę ir pavaišinę gėrimais. Popietė praėjo nuosirdžioje ir jaukioje aplinkoje; dalyvavo daugiau kaip 280 svečių.

• LN valdybos posėdis gegužės 11 d., 7.30 v.v. LN seklyčioje.

• LN revizijos komisija pasiskirstė pareigomis: pirm. E. Bubulis, vicepirm. M. Šileika, sekr. – V. Kulnys.

• Gegužės 26 d., 7.30 v.v. LN Karaliaus Mindaugo menėje įvyks Keistuolių teatro 2 dalių muzikinis pasirodymas. Maloniai kviečiame visus atvykti. Bilietai bus parduodami prie įėjimo, kaina \$20.

• LN Kultūros komisija yra gavusi vertingų, naujai išleistų knygų iš Lietuvos. Norintys jų pasiskolinti prašomi skambinti tel. 416 769-1266. Tuo pačiu telefonu kreiptis ir dėl vaizdajuosčių, kurių Kultūros komisija turi daugiau kaip 160.

• "Lokyje" galima gauti medaus ir kitų lietuviškų maisto gaminių. Teirautis tel. 416 534-8214.

• Kviečiame visus pietauti Lietuvių Namuose. Norintys pasiimti sekmadieniais gaminamų patiekalų į namus prašomi iš anksto užsisakyti tel. 416 532-3311.

Išganytojo parapijos žinios

• Sekmadienį pamaldos įprastu laiku - 9.30 v.r. po kurių įvyks Moterų d-jos susirinkimas šventovės patalpose, o Lietuvių Namų seklyčioje bus konfirmantų pamoka.

• Gegužės 28, šeštadienį įvyks Moterų dr-jos "bazaras" nuo 8 v.r. iki 1 v.p.p. Visi daiktai ir drabužiai pardavimui pristatomi geg. 27, penktadienį tarp 6 ir 8 v.v.

• Sekmadienį, gegužės 29 pamaldos su Šv. Komunija, kuriose pirmą kartą Šv. Komuniją priims paruošti vaikučiai.

"Alcoholics Anonymous" (A.A.) – sandrauga, įsteigta prieš 70 metų, jungia visus, kurie stengiasi mesti alkoholio vartojimą ir išlaikyti blaivybę. Tarptautinė metinė A.A. konferencija vyks š.m. birželio 30-liepos 3 d.d. Toronte. Naujasis organizacijos pirmininkas yra Leonard Blumenthal, vienas iš Kanados žymiausių tyrinėtojų ir patarėjų alkoholio bei narkotikų problemose, beveik 30 metų dirbęs Albertos provincijos "Alcohol and Drug Abuse" komisijoje.

Našlaičių kaimui Vaiko tėviškės namai paremti aukovo: \$100 – I. Nacevičienė, St. Petryla, R. Bekerienė; \$500 – N.N. iš Burlingtono. Nuosirdžiai dėkinga –

KLK moterų dr-jos centro valdyba
Šv. Jono lietuvių kapinėms \$100 aukovo O. Juodikienė.

Vilniaus radijo laidos užsieniui girdimos kasdieną, 7 v.v. 9875 kHz dažniu, 31 m bangos ruože.

PUNIA

CONSTRUCTION LTD.

REMONTAI

vidaus ir išorės; 15-os metų patyrimas; profesionalus, kokybiškas darbo atlikimas.

Perkant ar parduodant namą verta paskambinti

ALVYDUI GRIGUČIUI

cell: (416) 560-0122
namų: (905) 848-9628

MONTREALQUE

Aušros Vartų parapijos ŽINIOS

Aušros Vartų šventovėje gegužės 8 d., 11 val. Mišias už gyvas ir mirusias motinas atnaušo klebonas kun. R. Birbilas ir pabaigoje palaimino Mišiose dalyvavusias motinas. Motinos dienos minėjimas vyko po Mišių parapijos salėje. Programą atliko šeštadieninės mokyklos mokiniai. Tai buvo dainų, deklamacijų ir mįslių pynė. Buvo linksma ir džiugu klausytis pačių mažųjų ir didesnių vaikų entuziastiško choro ir žiūrovų nuosirdžių katučių. Mokyklos vedėja Živilė Jurkutė-Blaney padėjo dalyviams, vaikams, klebonui ir muz. A. Stankevičiui, o KLB Montrealio apylinkė – už gražias vaišes. Mokytojos buvo įteiktos po gėlių puokštę.

Gegužės 14 d., 11 val. rengiama gegužinė (piknikas) Angrignon parke. Tai vienas iš "Lito" kredito unijos renginių paminėti 50-ties metų veiklos sukaktį. Ten dalyvaus Montrealio skautai, skautės, Montrealio Jaunimo sąjunga ir Lituaništinė mokykla, kuri tą dieną užbaigs mokslo metus.

A.a. Agota Lelytė-Knystautienė, 95 m. amžiaus, mirė gegužės 1 d. Po gedulinių Mišių Aušros Vartų šventovėje gegužės 9 d. palaidota greta seniau mirusio vyro Jurgio Notre Dame des Neiges kapinėse. Liūdi sūnūs Romas ir Emilijus su žmonomis, septyni vaikaičiai, penki provaikaičiai, sesuo Stasė Ališauskienė Montrealyje ir brolis dr. Jonas Lelis Lietuvoje. **D.S.**

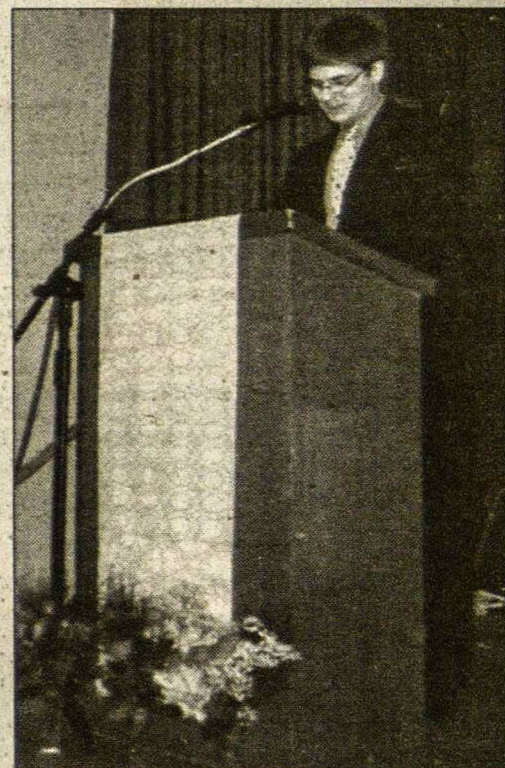
Šv. Kazimiero parapijos ŽINIOS

Sekmadienį, gegužės 8 parapijos komitetas motinoms pagerbti paruošė skanių valgių bufetą. Visoms moterims buvo įteikta po gėlę. Didžiausias tortas su linkėjimais mamoms puošė stalą.

Šv. Onos dr-jos užbaigė žiemos sezoną. Šv. Onos atlaidai – liepos 26 d. bus iškilmingai paminėti sekmadienį, liepos 24. Visos narės kviečiamos atsilankyti.

Šv. Elzbiotos dr-jos vicepirm. Antoinette Brilvičienė perėmė pirmininkės pareigas iki rinkimų. **VL**

"Lito" metinis susirinkimas įvyko balandžio 30 d., 11 v.r. Aušros Vartų parapijos salėje, dailiai išpuštoje augsniomis ir baltomis spalvomis kredito unijos 50-mečio proga. Dalyvavo 113 narių ir 4 svečiai. Susėdę prie stalų, visi dalyviai rado malonų suvenyrą – lito monetą, įlietą į raktų grandinėle. Praeito susirinkimo pro-



Montrealio Jaunimo sąjungos pirm. Jozas Piečaitis, gavęs 2005 m. "Lito" stipendiją

tokolą perskaitė sekretorius Arūnas Staškevičius. Pranešimus padarė: pirm. Andrius Gaputis, revizijos ir etikos komisijos pirm. Alfredas Pališaitis ir vedėjas Bruno Bulota. Valdybos nario Gyčio Vazalinsko bei etikos ir revizijos komisijos pirm. A. Pališaitio kadencijos baigėsi. Abu sutiko vėl kandidatuoti ir buvo perrinkti aklamacijos būdu. Dabartinė "Lito" valdybą sudaro: Andrius Gaputis, Rimantas Jurkus, Regina Piečaitienė, Arūnas Staškevičius ir Gytis Vazalinskas. Revizijos ir etikos komisiją – Haroldas Celtorius, Roma Lietuvninkaitė-Pingitore ir Alfredas Pališaitis. Antroji metinė "Lito" stipendija (\$2,000) buvo įteikta Montrealio Jaunimo sąjungos pirm. ir KLB apylinkės valdybos nariui, studentui Juozui Piečaičiui. Po skanių pietų, visi pakėlė taures ir sugiedojo *Ilgiausių metų* kredito unijos "Litas" antram 50-mečiui.

A.a. Elenos Kerbelienės atminimui *Vaikų tėviškės namams* aukovo: \$100 – D.Č. Vasiliaus-kai; \$50 – D. Staškevičienė, R. Piečaitienė, R. Pocauskaitė-Rudinskienė, A. Žurkevičiūtė, S. Leckman, Paknių šeima, A. Gudžiūnienė; \$40 – Z.A. Burkšaičiai; \$30 – R. Pocauskienė, I. Mališka; \$25 – G. Kudžmienė, B. Rupšienė, Z.H. Lapinai; \$20 – S. Baršauskienė, P.R. Brikiiai, L.E. Dainiai, Z.A. Urbonai, P.J. Adamoniai, V.N. Jakoniai, V. Remeikienė ir Baltuonienė, A.S. Staškevičiai, S. Skučienė, V.M. Sabaliai, J. Šeidy, K. Andruškevičius, A. Rašytinienė; \$10 – L.V. Stankevičiai, N. Bagdžiūnienė; \$5 – B. Nagienė, K. Jones, M. Everitt-Mak, G. Zapata, M.A. Iammateo, P. Armstrong. Aukotojams dėkoja –

KLKM dr-jos Montrealio sk.

ADAMONIS CASTELLI INSURANCES
LABRECQUE, BROUILLETTE, CASTELLI INC.
1001 SHERBROOKE ST.E., SUITE 555, MONTREAL, QUE. H2L 1L3
TEL: 514-286-1985 FAX: 514-286-1981
Joana Adamonis A.I.B. Petras Adamonis C.I.B.



Montrealio lietuvių kredito unija

1475, rue de Sève
Montréal (Québec H4E 2A8)

Tel.: (514) 766-5827 FAX: (514) 766-1349



Velykų bobutė (A. Biškevičienė) susidraugavo su Maironio mokyklos vyresniaisiais darželinukais
Nuotr. K. Sendos